

REALITATEA EVREIASCĂ

PUBLICAȚIE A FEDERAȚIEI COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA

ANUL LIII • NR. 324-325 (1124-1125) • 1 – 16 SEPTEMBRIE 2009 • 12 ELUL - 17 TIȘREI 5769 • 20 PAGINI – 3 LEI

Cu prilejul Noului
An Evreiesc 5770,
adresăm cititorilor
și prietenilor noștri
cele mai calde urări
de bine, de sănătate
și de fericire.
Revista „Realitatea
Evreiască”

Din Mesajul președintelui F.C.E.R., dr. Aurel Vainer

La schimbarea de an, obișnuim, conform milenarei tradiții mozaice (iudaice), să recurgem la un bilanț multidimensional, dar în special sufletesc, la cunoscutul *Heșbon Hanefeș*. În fond, este vorba de a ne raporta la propria persoană, sau la colectivitatea umană căreia îi aparținem prin nașterea într-o casă evreiască, cu tot ce are caracteristic. Mai cu seamă, avem credința în DUMNEZEUL nostru unic, în ATOT-PUTERNICUL care este mereu la datorie în a ne observa existența fizică și spirituală, în a ne decide mersul vieții noastre – de la naștere, la întoarcerea în țărână, atunci când ne sosește sorocul.[...]

Cu implicarea directă a Cancelariei Rabinice, a rabinilor noștri, a cantorilor și oficianților de cult, a *mașghiah-ilor* s-a desfășurat viața de Cult mozaic, în cele 38 de comunități și 26 de obști evreiești, trăitoare pe cuprinsul României.

În afară de serviciile divine zilnice, de mare cinste și atenție s-au bucurat tradiționalele sărbători: Roș Hașana, Iom Kipur, Sucot, Simhat Tora, Hanuca, Purim, Pesah, Șavuot și altele. [...]

Pe planul prezentării moștenirii noastre iudaice, ne-am îngrijit – nu cu mari succese – de cele 88 de sinagogi și 821 de cimitire evreiești de pe tot cuprinsul țării.

Nu pot trece, însă, cu vederea marele dureri și pierderi materiale și spirituale provocate de cele 3 vandalizări de morminte evreiești din Cimitirul Giurgului (București), din cimitirele din Botoșani și foarte recent din Ploiești.

Este incredibil, dar adevărat, acum în anul care a trecut, la o distanță de aproape șapte decenii de la Holocaust.

Avem credința că Bunul Dumnezeu îi va pedepsi așa cum se cuvine pe vinovați și va veghea ca asemenea acte inumane să nu se mai întâmple.

Asistența socială și medicală pentru membrii comunităților noastre, mai cu seamă pentru supraviețuitorii Holocaustului, a continuat să se desfășoare în termeni rezonabili, cu notabile îmbunătățiri calitative. [...]

Am avut, în anul 5769, și alegeri pentru organele comunitare de conducere, la București, Arad, Brașov, Botoșani, în cele mai multe cazuri încheiate cu promovări de tineri, care au dobândit educație iudaică în anii 1995-2009.

De altfel, la locurile de muncă, din Federație și Comunități, activează tot mai mulți tineri, ca o garanție a asigurării viitorului. [...]

Vom acorda, mai departe, prioritate asistenței sociale și medicale, dar și activităților de cult mozaic. Chiar dacă posibilitățile noastre materiale vor fi mai reduse, trebuie să continuăm a asigura prezervarea Patrimoniului de cult și de a valorifica mai bine și mai divers moștenirea iudaică, religioasă, istorică, culturală, artistică și științifică.

În primăvara Noului An 5770 va avea loc al II-lea Congres al Federației Comunităților Evreiești din România – eveniment cu semnificație majoră pentru evreii din țara noastră, prilej cu care se vor dezbate teme de mare însemnătate pentru viitorul comunităților evreiești din România și, bineînțeles, se vor adopta măsuri în consecință.

Mulțumim în mod deosebit Rabinatului, președinților de Comunități, tuturor enoriașilor. Întreaga noastră grațitudine JOINT-ului, care respectă trecutul și privește spre viitor prin programe educative pentru copii și tineret, ca și pentru faptul că am putut beneficia de *know how-ul* specific. [...]

În prag de An Nou 5770, de Roș Hașana, ne rugăm bunului Dumnezeu „să fim înscrisi în Cartea Vieții”, cu sănătate, putere de muncă, bucurii.

Tuturor membrilor Obștii noastre, României, Israelului, întregii lumi – un An Nou cu bunăstare și pace!

HAG SAMEAH !

Din Mesajul Marelui Rabin Menachem Hacohen

Începutul unui nou an este, de asemenea, și sfârșitul anului care tocmai a trecut. În tradiția populară evreiască, există o urare de Anul Nou care marchează atât sfârșitul vechiului an, cât și începutul celui nou: „*Fie ca un an, cu blestemele lui, să se termine! Fie ca un alt an, cu binecuvântările lui, să înceapă!*” Această urare tradițională este preluată și în ritualul sinagogal, sub forma unui imn special recitat la debutul sărbătorii. [...]

În mod particular, în comunitatea noastră, am încercat și anul acesta să menținem și să dezvoltăm pe cât posibil viața iudaică, să contribuim la afirmarea identității evreiești și să asigurăm nevoile materiale și spirituale ale evreilor ce viețuiesc în România. [...] Echipa rabinică a sporit de asemenea și s-a diversificat prin prezența în cadrul Cancelariei Rabinice a Prim Rabinului Șlomo Sorin Rosen, a rabinilor Zvi Kiselstein Chalamish și Avraham Ehrenfeld, precum și a domnului Eduard Kupferberg, coordonatorul Programului Național „Talmud Tora”.

Și mai presus de toate acestea, menționăm cu mândrie activitățile culturale organizate de către Federația Comunităților Evreiești din România, munca impresionantă a Editurii Hasefer, apariția cu regularitate a revistei „Realitatea Evreiască”, publicarea Calendarului anual (*Luah*), activitatea muzeelor, institutelor pentru cercetare istorică – pe scurt, un an de binecuvântări cu adevărat. [...]

La începutul Anului Nou, de Roș Hașana și Iom Kipur, ne vom ruga în fața Creatorului Lumii. Înaintea Lui vor veni, de asemenea, milioanele de suflete ale evreilor care au fost uciși pentru singurul motiv că erau evrei și care și-au sacrificat viața pentru a slăvi Numele Său. Ne rugăm ca meritele părinților noștri care și-au dat viața pentru a asigura sfințenia vieții evreiești în generațiile precedente, să ajungă înaintea Sa și să ne rugăm să ni se dăruiască un an de binecuvântări și succes: „*Fie ca un an, cu blestemele lui, să se termine! Fie ca un an, cu binecuvântările lui, să înceapă!*” [...]

COMUNICAT

În ultima vreme, în unele mijloace de informare din România și din străinătate, au apărut critici (în unele cazuri, chiar incriminante la adresa Federației Comunităților Evreiești din România) privind situația Patrimoniului Sacru evreiesc din România.

În legătură cu această problemă complexă și dificilă, conducerea Federației aduce următoarele precizări:

1. Potrivit legislației românești în vigoare (Legea nr. 598/2002) sinagogile, cimitirele evreiești și băile rituale aparțin de drept Federației Comunităților Evreiești din România. Aceste bunuri sacre au fost realizate cu resursele financiare ale populației evreiești din România, trăitoare de secole pe aceste meleaguri. În aceste condiții orice revendicare de ordin privat nu are temei. O mențiune specială se impune, în fapt: chiar și regimurile totalitare din trecut au recunoscut acest drept al comunităților evreiești față de patrimoniul lor sacru.

2. În prezent, conform bazei de date a F.C.E.R., se află în proprietatea și grija noastră 88 de sinagogi și 821 de cimitire evreiești (13 dintre acestea fiind identificate în ultimii 3 ani). Din numărul total de sinagogi, multe se află în localități în care nu mai trăiesc evrei de zeci de ani, iar în cazul cimitirelor, 638 sunt localizate, de asemenea, în zone fără evrei. În majoritatea lor, sinagogile existente sunt într-o stare avansată de degradare fizică. Sunt clasificate legal drept monumente istorice 34 de sinagogi și 14 cimitire, recunoscându-se astfel implicit caracterul lor de patrimoniu național românesc.

3. Starea actuală a cimitirelor nu ne poate mulțumi chiar dacă, în urma eforturilor FCER și ale comunităților, un număr de 119 cimitire sunt bine îngrijite și se află într-o stare bună, iar 224 sunt într-o stare acceptabilă. **Problemele majore cu care ne confruntăm** privind cimitirele sunt:

- asigurarea împrejurimilor necesare, inclusiv în urma deteriorărilor și a furturilor;
- păstrarea la standarde normale a nivelului de vegetație (buruieni, arbuști etc.) implicând în permanență lucrări de defrișare, de transport a deșeurilor vegetale, erbicidare, toaletarea arborilor etc. reprezentând cheltuieli de circa 2,4 mil. lei (608 mii €) anual.
- Nevoia restaurării unui număr de 73.000 de monumente degradate, răsturnate, distruse de vandalizări și de fenomene naturale;
- Asigurarea pazei, potrivit prevederilor legale.

4. Activitatea de preservare a patrimoniului sacru evreiesc necesită resurse financiare importante, cu mult peste posibilitățile reale de care dispun comunitățile evreiești din România. Câteva cifre sunt, însă, edificatoare:

- În anul 2007 Statul Român a alocat de la buget suma de 400 mii lei pentru un program special dedicat prezervării sinagogilor și cimitirelor evreiești din România. În anii 2005-2009, au fost executate prin finanțarea acordată Ministerului Culturii și Cultelor, lucrările de restaurare a sinagogilor din Orăștie, Piatra Neamț (și Iași, aflată în curs).

- Efectuarea unor lucrări de mare anvergură pentru consolidarea și restaurarea Templului Coral din București, unde aportul Primăriei Municipiului București la restaurarea fațadelor este substanțial.

- Din resursele financiare ale F.C.E.R., s-au cheltuit în anii 2006-2008 pentru prezervarea patrimoniului sacru evreiesc peste 3,3 mil. lei (peste 1,1 mil. dolari), realizându-se 131 lucrări în sinagogi și 145 în cimitire. Datorită crizei economico-financiare actuale, volumul de lucrări și sumele cheltuite au scăzut dramatic în anul 2009, fără însă să sista complet unele lucrări începute la Templul Coral din București, Templul Meseriașilor din Galați și Sinagoga Mare din Oradea.

La formarea resurselor financiare ale F.C.E.R. contribuie într-o măsură importantă și Organizația JOINT din Statele Unite, Fundația Caritatea și unele contribuții primite de la evrei originari din România.

Din păcate, în condițiile crizei economico-financiare internaționale actuale, în acest an primim tot mai puțin de la contributorii mai sus menționați, ceea ce are implicații nefavorabile asupra activităților noastre de preservare a patrimoniului sacru evreiesc, în care în nici un caz nu se reflectă neglijență sau nepăsare din partea Federației sau a comunităților din teritoriu.

5. Este nedrept și imoral să pretinzi la modul absolut, numărului mic de evrei trăitori în România de astăzi, cu o structură socio-demografică nici pe departe încurajantă, să vegheze și să asigure un mod impecabil de întreținere și funcționare a patrimoniului sacru evreiesc.

În numele Comitetului Director al F.C.E.R.

Președinte,

Dr. AUREL VAINER

COMUNICAT – N.U.P. pentru Aurel Vainer la Plângerea Penală formulată de Ion Coja

Federația Comunităților Evreiești din România aduce la cunoștință publică, pe această cale, faptul că Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Rezoluția, din 18 august 2009, a dispus **Neurmărirea Penală** a Deputatului Aurel Vainer, Președinte al Federației Comunităților Evreiești din România, în cazul Plângerii Penale a lui Ion Coja.

Parchetul – Secția de urmărire penală și criminalistică – a analizat spre soluționare incriminările aduse de Ion Coja, respectiv pentru infracțiuni de: insultă, calomnie, fals în declarație, amenințare, comise de Aurel Vainer în perioada noiembrie-decembrie 2006, în cadrul activității Federației Comunităților Evreiești din România și a Revistei „Realitatea Evreiască”.

Analizând punct cu punct Plângerea Penală a lui Ion Coja, Parchetul a respins capetele de acuzare pentru fiecare din încadrările de mai sus puse în sarcina lui Aurel Vainer. La audierile de la Parchet, Deputatul Aurel Vainer a fost asistat juridic de Av. Nasty Vlădoiu, Conf. Univ. la Facultatea de Drept a Universității din București.

Conducerea Federației Comunităților Evreiești din România consideră că Rezoluția din 18 august 2009 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție reprezintă un act de dreptate și de respect față de legislația română, știut fiind că Ion Coja este un negaționist fervent al Holocaustului din România.

Vicepreședinte
PAUL SCHWARTZ

Foto: Silviu Horn

Un dejun de lucru

Marți, 8 septembrie, la orele 14, a avut loc la D.A.S.M. un dejun de lucru cu prilejul vizitei în țara noastră a E.S. ambasador Victor Harel, Inspector General în cadrul Ministerului de Externe al Israelului. A fost însoțit de E.S. David Oren, ambasadorul Statului Israel în România.

După expunerea președintelui F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, oaspetele s-a interesat pe larg de situația comunităților evreiești din România și de problemele cu care acestea se confruntă.

Au participat la discuții ing. Paul Schwartz, vicepreședintele F.C.E.R., José Iacobescu, președintele B'nai B'rith România, consilierul José Blum, Milu Aronovici, senior consulting al F.C.E.R., Silviu Horn, seful de Cabinet al președintelui F.C.E.R., și Aurel Storin, redactor-șef al revistei „Realitatea Evreiască”.

Debretin: Unitate și reînnoire-viitorul evreimii europene

Unitate, reînnoire, renunțare la concurența dintre organizațiile rivale, educația tineretului pentru a crește o nouă generație de lideri – acestea ar fi, opinează ing. Tiberiu Roth, președintele Comunității brașovene, garanțiile pentru menținerea evreimii decimate de război și de Holocaust. În cuvântarea sa, rostită la cea de a 10-a întâlnire a organizațiilor evreiești din țările vecine Ungariei, din 26-28 iunie a.c., ing. Tiberiu Roth a făcut o analiză a stadiului în care se găsesc comunitățile evreiești din aceste țări și din celelalte țări europene, a numeroaselor probleme cu care se confruntă, datorită condițiilor istorice în care au trăit și care au afectat structura și situația materială a evreimii, a comunităților- în primul rând Holocaustul, dar și dictatura comunistă. Pe de-altă parte, el a clarificat o serie de noțiuni legate de evreime – popor, națiune, religie, a vorbit despre unitatea celor trei aspecte, și a încercat să dea un răspuns la întrebarea cine este evreu și ce se poate face pentru a impulsiona comunitățile și viața comunitară. După părerea lui, ceea ce ne va ține în viață este conștiința apartenenței comune, pe care trebuie să o păstrăm și să o cultivăm. (E.G.).

OPINII TAXA DE INTRARE LA CIMITIR

Într-o „reacție la un răspuns-replică” („Viața Noastră”, din 27-28 august), domnul profesor universitar dr. Elias Ervin, din Beer Sheva, polemizând cu domnul inginer Ionel Schlesinger, președintele Comunității Evreilor din Arad, afirmă că taxa care se percepe la intrarea în cimitirele evreiești din România este „taxa rușinii”.

Desigur că este un lucru neobișnuit să se perceapă o taxă la intrarea într-un cimitir. Dar această măsură, care a fost luată încă de pe timpul lui Rav Rosen, este o mică contribuție pe care vizitatorul o aduce la întreținerea cimitirului. Să nu uităm că este vorba de cimitire mari, cu mii de morminte, pe care le-am lăsat „moștenire” unor comunități minuscule. Cred că ar fi mai onorabil dacă s-ar fi stabilit o contribuție anuală a celor din străinătate, pentru întreținerea cimitirelor, pe care aceștia s-o trimită Comunității respective, în luna *Elul* (înainte de *Roș Hașana*), chiar dacă nu se pot deplasa la cimitir, contribuție pe care ar putea să continue s-o plătească și urmașii, care probabil că nu se vor mai duce să viziteze cimitirele din România. Dar până la punerea în practică a unei asemenea inițiative, taxa de intrare poate fi considerată

ca o „contribuție necesară” și nu ca o „șnorăreală murdară”. A contribui la viața comunitară este un principiu iudaic. Cimitirele implică cheltuieli de întreținere generale mari (garduri, pază, tăierea vegetației, drumuri, etc.) Desigur că este imposibil să cerem ca pietrele funerare individuale să fie întreținute de comunitate. Aceasta a fost dintotdeauna și rămâne o sarcină a urmașilor, cât îi mai țin puterile.

Cunosc multe inițiative individuale sau colective de întreținere a cimitirelor. În orașul meu natal, Pașcani, unde de mult nu mai trăiește niciun evreu, s-a luat inițiativa și s-a construit un gard de beton în jurul cimitirului, cu contribuția benevolă a originarilor din Pașcani. Așa cum ne informează în replica sa Ionel Schlesinger, o astfel de inițiativă există în Arad. Oare toți cei care contribuie la astfel de inițiative sunt „fraieri”? Nu prea îmi vine să cred că este reală afirmația după care comunitățile au primit imobilele evreilor fără urmași, decedați în Israel. Pe baza căreia legi și prin ce formalități? Poate printr-o scamatorie, căci nu văd cum s-ar putea realiza o asemenea afacere, chiar dacă „banul este ochiul dracului”. Sunt acuzații fără dovezi...

În anul 2004 am vizitat, împreună cu soția mea, Aradul, cu ocazia aniversării Sinagogii Neologe. Am putut aprecia atunci realizările Comunității, sub conducerea lui Ionel Schlesinger, mai ales în domeniul asistenței pentru bătrâni și al relațiilor interconfesionale.

În concluzie, cred că celor care conduc treburile obștești în țara de origine merită să li se dea respectul cuvenit. Desigur că ei nu sunt infailibili și pot fi criticați, dar pe un ton civilizată, căci activitatea în folosul obștei nu este ușoară.

Înainte de a ne întreba ce trebuie comunitatea să facă pentru noi, trebuie să ne întrebăm ce putem face noi pentru comunitate.

Ing. MIREL HORODI
(HORODNICEANU)

P.S. Domnule profesor, eu și soția mea suntem prietenii din Haifa ai „individului” din Arad, care am scanat materialul și l-am trimis la Arad. Dacă înjuri un individ, cred că are dreptul să știe și el. Cu deosebit respect, vă salutăm din Haifa. Shabat Shalom.

(Articol publicat în ziarul „Viața Noastră”, din 3-4 septembrie 2009)

FATĂ-N FATĂ !

Invitat: Ing. **ADELA HERDAN**,
președintele Comunității Evreilor din Ploiești

Rubrica noastră, tradițională deja în fiecare număr, „Față în față” a fost realizată la această ediție de **Eva Galambos, Andrei Banc și Boris Mehr**. Invitata noastră e inginer chimist, pensionară acum după o lungă activitate la cunoscuta fabrică de stofe „Dorobanțul”. Din anul 2006 a fost aleasă președinta al Comunității din Ploiești, care cuprinde și obștea (de 4 evrei) din Câmpina ca și interesele comunitare din Târgoviște, Comarnic și Sinaia, urmându-i în funcție domnului Izu (Ginu) Iufaru. Fiica ei, Simona, e doctor în filologie și se află la Boston iar fiul, Adrian, e student la ASE. Ca și noi vă puteți gândi la filiația cu celebra familie de brutari și patiseri Herdan, din București: Da, soțul a fost văr cu marele fabricant Herdan dar relațiile de familie erau foarte slabe.

Vă redăm mai jos o succintă sinteză a informațiilor culese de-a lungul a peste o oră de discuții.

Trecutul...

ADELA HERDAN: Aș dori să încep cu câteva date istorice, fiindcă trecutul e mai bogat decât prezentul, ca să nu mai vorbim de viitor. Primele mențiuni ale existenței comunității evreiești la Ploiești datează din 1696 și e interesant că, la Valea Ordii, în pridvorul unei biserici dintr-o comună apropiată, se găsesc pietre tombale iudaice cu date începând cu 1716. Comunitatea ploieșteană s-a dezvoltat apoi prin venirea unor familii sefarde din Turcia, astfel că la 1838 erau aproape 400 de familii evreiești în oraș. La instaurarea regimului fascist din Ro-

ADELA HERDAN: Aș dori să menționez o serie de personalități care au fost membre ale comunității locale. Filologul **Lazăr Șăineanu**, chimistul **Lazăr Edeleanu**, matematicianul **David Emanuel**; aș mai menționa că prima rafinărie mare, de la 1901, a fost a lui **Max Shapira**. Alte nume de personalități: compozitorul **Edmond Deda**, regizorul **Harry Eliad**, dl **Nilu Aronovici**, actorul **Zephy Alșec**, pianista **Lorry Wallfish**, poeta și scriitoarea **Tania Lovinescu**, **Sandu Mazor**, fostul ambasador israelian în România.

mânia trăiau în orașul nostru 10.000 de evrei. Încă prin anii '70, când am venit eu de la Piatra Neamț, sinagoga era plină la sărbători, nu aveai unde să arunci un ac. Acum au mai rămas 57 de membri evrei

Foto: M. Tunsoiu

ai Comunității noastre, majoritatea peste 70 de ani, unii nonagenari. Aș sublinia că emigrația ploieșteană în Israel, Palestina pe atunci, a început imediat după 1900, sponsorizată de un evreu bogat, Baruch Kahane; concetățenii noștri au întemeiat acolo două localități, din care una poartă numele lui Kahane.

Prezentul

A.H.: În ceea ce privește viața iudaică...sigur că vârsta înaintată a majorității membrilor Comunității face dificilă o viață religioasă normală, dar *iarfait*-urile se țin,

de sărbători vin doi rabini de la Habad, însă căsătoriile sau *bar mitzvot* nu au mai fost de...cca 50 de ani! Sunt și câțiva copii, din căsătorii mixte, care vin la Hanuca, firește pentru bomboanele pe care le oferim. De Pesah se face o masă, de Sucot avem un cort pe care îl montăm în fiecare an. Cu fonduri de la F.C.E.R a fost refăcut interiorul sinagogii iar ulterior, cu o sponsorizare particulară, a unui grup de evrei americani, s-a renovat și exteriorul. Sărbătorim pe membrii Comunității care împlinesc 70-75-80-85 de ani. Ba chiar și 95! Avem 22 de asistați...dar aș vrea să aduc o critică Federației pentru felul în

„autori necunoscuți”. O latură a cimitirului e chiar pe strada principală; ar trebui deci iluminate și celelate trei laturi, ceea ce ar îmbunătăți securitatea așezământului. O intervenție a conducerii F.C.E.R. la primar ne ar ajuta. Fostul primar al orașului era foarte apropiat de Comunitate dar cel nou se ține departe de noi și nevoile noastre.

Comunitatea din Ploiești primește un sprijin serios în activitatea artistică din partea Liceului de Muzică, unde în fiecare an, din efectivul claselor a XII-a se organizează un cor din elevi români care învață 7-8 melodii în ivrit. Din păcate, ei absolvă și în fiecare an procesul se reia de la capăt.

Nu așteptăm totul de la București, ne descurcăm și noi cum putem. Astfel, închirierea unor clădiri serios degradate ale Comunității, la Ploiești și Târgoviște, unor patroni de pizzerii și Universității „Valahia”, care le-au renovat și plătesc chirie, a adus ceva fonduri, nu mari, dar care constituie ajutoare pentru Comunitate. Cu sprijinul unuia din acești chiriași, care are o firmă de construcții, a fost zugrăvită și renovată și clădirea sediului Comunității.

Viitorul

Acesta e un capitol foarte scurt. Fiindcă mult a fost, puțin a rămas...

La rubrica „Față-n față!” cu președintele Comunității Evreiești din Piatra Neamț, **Henric Solomon**, publicată în „Realitatea Evreiască” Nr. 318-319, din 31 mai 2009, numele domnului **Heinrich Brickman** a apărut, din motive tipografice, în mod eronat. Ne cerem scuze domnului Brickman și facem cuvenita modificare.

ROI 20, programul de azi pentru mâine

În perioada 28 iunie-2 iulie a avut loc la Kfar Maccabia, în orașul israelian Ramat Gan, conferința anuală ROI 120. Acest program aduce împreună 120 de tineri lideri din comunitățile evreiești din întreaga lume. Selecția pentru a reprezenta un univers uman cât mai divers - ca țară de origine, ocupație, preocupări, vârstă, implicare voluntară, etc - tinerii care iau parte la eveniment au fost în acest an din 29 de țări, majoritatea, însă, din Statele Unite și Israel. Participanții au avut parte de o organizare excepțională, cu oaspeți prestigioși, cu programe de calitate, întâlniri memorabile.

Lynn Schusterman
și **Yael Arad** - două povești
despre dăruire

Aceste două doamne au marcat deschiderea „summit”-ului. Prima: mentor, un om cu viziunea viitorului evreiesc, principal finanțator al acestui program.

Cea de a doua: prima medaliată olimpică a Israelului, o poveste de autentic patriotism și voință. Ambele: finete și devotament, tenacitate și blândețe împărite în privire.

Discursul lor de deschidere a dat startul programului. Au fost întâmpinate cu aplauze ca întreaga echipă ROI - Yoni Gordis, Justin Corda, Esther Kustanowitz sau sufletul manifestării, Beto Maya, tânărul israelian provenit din Mexic care i-a cucerit pe „roi”-iști cu accentul dar și cu bunăvoința sa.

Secțiuni și opțiuni - pentru toate gusturile!

Încă din faza de înscriere la această conferință potențialii participanți au putut alege dintr-o serie de direcții de interes - cultură, media actuală, contacte și construcția de „punți”, Israel, ecologie, etc. Astfel, s-au constituit echipe care își propun să colaboreze și pe viitor. S-a lucrat pe aceste secțiuni dar au existat și momente memorabile împreună. Marele dineu, dintr-un elegant restaurant din portul Tel Aviv, i-a adus împreună pe participanți cu lideri din domeniile politic,

care sunt tratați asistații din așa-numita categorie E, adică foștii salariați, care sunt complet neglijați și nu mai primesc nici un drept. Nici măcar un calendar nu le am putut da. O problemă e cea a Cimitirului. Există de multă vreme, el a ajuns acum să se afle chiar în centrul orașului. Din păcate, nu e luminat și nu poate fi asigurată de către noi pază în trei schimburi, așa că am avut două incidente neplăcute, unul foarte recent, când o serie de pietre tombale au fost vandalizate. În primul caz, cum se întâmplă de obicei, poliția a acuzat niște copii care ar fi fost autorii, în al doilea caz, suntem cu

Din România...

social, ecomic, al ONG-urilor din Israel. S-au stabilit contacte și au existat premise de dezvoltare a unor proiecte pe viitor. O altă seară a fost destinată celor talentați în domeniul scenei! Surprizele au fost de proporții. Rapp-eri evrei, adevărați poeți ai ritmului, actrițe desăvârșite și muzicieni de prim rang s-au ridicat din rândul participanților. Nu a fost o seară a amatorilor, din contră, o dezlănțuire a talentului autentic, „brevetat”, recunoscut deja. Conferința s-a încheiat la Primăria Ierusalimului. Un tânăr inovator, un om de care se leagă numeroase speranțe și care a suscitât controverse - primarul Ierusalimului, Nir Barkat - a dialogat cu participanții.

Am avut posibilitatea să particip la acest eveniment și pentru prima oară a fost astfel prezent cineva din România. A fost mai mult o întâmplare - comunicarea modernă ne permite, din fericire, să ne înscriem la programe deosebit de interesante! Comunitatea ROI sprijină inovația, inițiativa, deschiderea și schimbarea. Mentorii săi doresc să construiască o comunitate evreiască globală lipsită de prejudecăți, în care cei tineri să aibă un cuvânt. Lynn Schusterman este o doamnă a viitorului: o femeie care știe că nimic nu se poate construi fără implicare, credință, speranță și dăruire!

LUCIANA FRIEDMANN

COMUNITĂȚI

COPII DE EXCEPȚIE

SUCEAVA: Elevul cu bursa „Traian Popovici” a absolvit școala cu media 10. Dan Troașcă, elevul de clasa a VIII-a din localitatea Colacu, selectat de conducerea școlii ca beneficiar al bursei de studii „Traian Popovici”, a absolvit cursurile cu media 10. Omul de afaceri sucevean, Philip Rozopol a declarat că-l va sponsoriza în continuare, inclusiv la facultate, dacă-și va menține performanțele școlare. El a arătat că va mai oferi două burse, pentru un elev de liceu și pentru un student. Valoarea bursei care poartă numele lui Traian Popovici este de 220 de lei. Ea a fost oferită de omul de afaceri anul trecut, cu prilejul manifestărilor organizate în comuna Fundu Moldovei la dezvelirea bustului lui Traian Popovici, primarul Cernăuțului, care în 1941 a salvat mii de evrei de la deportările în Transnistria. Pentru actul său de curaj, Traian Popovici a primit din partea Statului Israel titlul de „Drept între Popoare”. El este înmormântat în curtea bisericii din satul Colacu. (DANA HUMOREANU)

TÂRGOVIȘTE: Vlad Alexandru, din cadrul programului „Children in Need”, este premiantul clasei. L-am zărit la serbarea de sfârșit de an. Modest, puțin timid, deși, după laudele care i s-au adus și diplomele primite, altul și-ar fi „ridicat nasul”. Pășește alături de bunica și mama lui, care sunt mai emoționate decât el. Îl cheamă Vlad Alexandru și este din Târgoviște.

A absolvit clasa a IV-a cu media 10, și în cursul acestui an școlar a primit o mulțime de distincții. Ca orice copil, Alex are pasiunile sale. Dar cea mai mare pasiune este matematica.

Vă amintesc premiile de anul acesta: Campion Olimpic la matematică – faza finală, cu maximum de puncte 100 din 100 – LOCUL I; Evaluare finală la concursul „C. Năstăsescu” – faza finală – LOCUL II, 91 puncte din 100; Concursul „Olimpicii cunoașterii” – LOCUL I, maximum de puncte 118; Baraj la concursul „Cangurul European” – calificat cu 128 puncte din 150. Și, ca o încununare a tuturor stră-

Vlad Alexandru

daniilor lui, cea mai mare realizare a fost admiterea la Colegiul Național „I. Văcărescu”, la clasa de matematică intensivă, unde au concurat trei elevi pe loc, clasa având doar 25 de locuri. Alex a intrat cu media 9,25.

Cel mai îmbucurător lucru este că acest copil face parte din Programul „Children in Need”, fiind un reprezentant al tinerei generații, educat de către familie în spirit iudaic, participând alături de ea la toate sărbătorile evreiești.

MARIKA NEUMANN
Coordonator Program
„Children in Need”

PIATRA NEAMȚ

Ad Mea Veessrim, domnule Avram Herș!

La Comunitatea Evreilor din Piatra Neamț, s-au sărbătorit într-un cadru festiv cei 85 de ani împliniți de dl. AVRAM HERȘ, unul din cei mai apreciați membri ai comunității și care se numără între cei mai vechi și constanți enoriași ce mențin minianul la Sinagogă. Numeroși prieteni au ținut să participe la acest eveniment. Doamne din comunitate, printre care Mariana Leibovici, Edith Șimșensohn, Pepi Bergman și Sarina Leibovici, au pregătit gustări delicioase și un mare tort aniversar. Chiar dacă afară este arșiță, ploaie sau ger, domnul Avram Herș, cu toate că

anii își spun cuvântul și locuiește destul de departe, participă cu regularitate la minianul ce are loc la Sinagogă în fiecare zi de luni, joi și sâmbătă.

Conducerea comunității împreună cu ceilalți membri și enoriași, îi urează „La mulți ani”, să-i de Dumnezeu sănătate și numai bucurii de la cei dragi și puterea de a veni la Sinagogă încă 35 de ani, așa cum o face și acum. Redacția R.E. se alătură celor care l-au felicitat pe dl Avram Herș și-i urează multă fericire și sănătate.

IASI

Conferința internațională IASHINGTON 2009

AIIESEC Iași (Asociația Internațională a Studenților Economiști), prin conferința internațională IASHINGTON 2009, a transformat orașul Iași, pentru o săptămână, într-o adevărată capitală multiculturală. Aflat la a doua ediție, Târgul multicultural, organizat cu acest prilej, s-a numit în acest an „Ocolul Pământului în opt ore” și s-a desfășurat în Parcul Copou din Iași. La târg au participat, cu corturi proprii amenajate cu specificul tradițional, reprezentanți din Turcia, Japonia, Lituania, Polonia, Africa, Hong-Kong dar și reprezentanți ai Uniunii Ucrainenilor din România, ai Comunității Evreilor din Iași, ai Comunității Armenilor din Iași, ai comunei Vorona, județul Botoșani, ai Asociației ARAS, ai U.D.M.R. și ai Muzeului Etnografic din Roman.

Cortul amenajat de Comunitatea Evreilor din Iași a prezentat obiecte tra-

diționale specifice sărbătorilor evreiești (șofar, hanukia, dreidl, sfeșnice etc.), postere referitoare la istoria comunității ieșene dar și la istoria Israelului, cărți despre tradițiile culturale și religioase ale evreilor, despre istoria lor multimilenară, despre Holocaust-momentul de coșmar al istoriei umanității, calendare (luah-uri). Consilierul Rudolf Rosenberg, cel care cu pasiune, simț artistic și bun gust s-a ocupat și-n acest an de amenajarea cortului evreiesc, a dăruit numeroșilor vizitatori calendare, numere ale revistei „Realitatea Evreiască” și diverse cărți apărute în Editura „Hasefer”. S-a remarcat interesul deosebit al vizitatorilor pentru revistele, cărțile și publicațiile ce prezintă religia, cultura, istoria, tradițiile și obiceiurile poporului evreu.

Foarte apreciate de public au fost și dansurile tradiționale evreiești și israeli-

ene, prezentate de Ansamblul folcloric El - Roi, condus de profesoara Laura Sârbu.

MARTHA EȘANU

Corul „Maccabi” din Brăila

Duminică, 9 august 2009, la JCC București, Corul „Maccabi” al Comunității Evreilor din Brăila a prezentat un spectacol muzical remarcabil, sub titlul: „Refrene de neuitat”. Spectacolul a fost urmărit cu deosebită atenție de un public numeros.

Cu același prilej, conducerea F.C.E.R. i-a pregătit o surpriză Președintelui Comunității Evreilor din Brăila, David Iancu Segal, sărbătorindu-l pentru vârsta pe care o împlinea, și pentru activitatea lui laborioasă în fruntea Comunității din Brăila.

Vicepreședintele F.C.E.R., Paul Schwartz, a rostit un discurs emoționant, în spiritul acestei frumoase manifestări.

CLUJ

Nouă reuniune la Clubul „Vârstei de Aur”

N-a trecut niciun an de la revigorarea Clubului „Vârstei de Aur” de la Comunitatea Evreiască din Cluj, și am consemnat deja mai multe acțiuni care au stârnit interesul publicului. Activitatea nu a lăncetizat nici în timpul sezonului estival, mai exact în 24 august. Expunerea eseistei Júlia Szilágyi, pe marginea romanului „Mai este acesta un om?”, de Primo Levi, a fost urmărită cu atenție de auditoriu. Prelegerea a prezentat personalitatea și opera autorului, precum și cartea sus amintită. Au luat cuvântul dr. Carol Löwy, dr. Judita Mureșan, Andrei Zador, Estera Mendel și Andrei Klein, contribuind fiecare cu fragmente din experiența personală și considerații legate de importanța păstrării memoriei Holocaustului dar și a identității evreiești. Așteptăm cu interes următoarea acțiune a Clubului „Vârstei de Aur” de la Comunitatea Evreiască din Cluj. (A.G.)

BRAȘOV

Concert de Ziua Europeană a Culturii Iudaice

Cu prilejul marcării Zilei Europene a Culturii Iudaice, pe 7 septembrie a.c., Comunitatea Evreilor din Brașov a organizat la Sinagogă un concert extraordinar, cu participarea prim cantorului Shmuel Barzilai din Viena. Au mai participat cântăreața Ori Yehezak-El (Piaf), din Israel, și formația de klezmeri a Comunității. Concertul a avut un succes deosebit.

Președinte, TIBERIU ROTH

Ambasadorul Statului Israel, în vizită la Craiova

E.S. David Oren, ambasadorul Israelului în România, a efectuat în această vară o vizită la Craiova. Primul popas al Excelenței Sale a fost la Comunitatea evreilor unde, cei peste 80 de enoriași, în frunte cu președintele Comunității, prof. univ.dr. Corneliu Sabetay, l-au întâmpinat cu căldură în Sinagoga din strada Horezului. Ambasadorul și-a exprimat bucuria că i-a putut cunoaște pe evreii craioveni, el aflându-se pentru prima dată în acest oraș, și a vorbit despre contribuția evreilor români la dezvoltarea Statului Israel. În cadrul unei mese festive, Excelența Sa a stat de vorbă atât cu enoriașii cât și cu alți invitați, printre care dr. Mihai Vladimirescu, profesor la Facultatea de Teologie Craiova, și preotul Alexandru Izvooreanu, de la Biserica Sf. Spiridon. În drum spre Prefectură, ambasadorul Israelului s-a oprit în Piața Ierusalim, singura cu acest

nume din Europa de est. E.S. David Oren a avut convorbiri și cu prefectul județului Dolj, prof. Florin Stamatiu, cu președintele Consiliului județean, ec. Ion Preoteasa și cu primarul Craiovei, Antonie Solomon. În urma acestor întâlniri s-a convenit dezvoltarea relațiilor economice cu Israelul, mai ales în domeniul irigațiilor dar și în vederea modernizării aeroportului. Oficialitățile craiovene au declarat că-i așteaptă cu brațele deschise pe investitorii israelieni. David Oren i-a propus primarului Craiovei înfrățirea cu orașul Nazaret și l-a invitat la întâlnirea celor 400 de primari ai lumii, care se va desfășura, în această toamnă, la Ierusalim. Evenimentul a fost amplu mediatizat în mass-media locale.

FRANCISC ABRAHAM
Vicepreședinte

Manifestări de „Ziua europeană a culturii iudaice”

Anul acesta, în comunitățile noastre, „Ziua europeană a culturii iudaice”, prima duminică a lunii septembrie, a fost marcată prin multiple evenimente. Consemnăm tradiționala „Zi a porților deschise”, organizată în toată țara, premiera de gală la București a filmului „Călătoria lui Gruber” al regizorului Radu Gabrea, manifestarea dedicată sionistului și filantropului Herșcu Șaim Cahane z.l. și concertul festiv de la Sinagoga din Brașov. Toate aceste evenimente sunt reflectate în paginile R.E. În numărul viitor, vom prezenta și alte manifestări dedicate acestei zile.

SIGHIȘOARA: 14-22 AUGUST 2009

PROETNICA - XXI

Cultura iudaică prezentă la ProEtnica

ProEtnica a ajuns la cea de-a noua ediție! Cele 21 de grupări etnice participante la program au beneficiat de nouă zile de program interactiv – în care muzica, dansul, conferințele, arta culinară, filmul, cartea, artele plastice au fost îngemănate într-un mod armonios. IBZ, prin directorul său Volker Reiter, prin echipa care îl include pe muzicianul Adrian Ivanitchi, pe numeroși tineri inimoși, a pus pe picioare un program care atrage mii de turiști și localnici. Federația Comunităților Evreiești din România este o prezență constantă în programul Pro-Etnica, de la prima sa ediție. Publicul festivalului a putut cunoaște, de-a lungul timpului, ansamblurile muzicale și de dans evreiești din România dar și secvențe din literatura și arta iudaică prin intermediul lansărilor de carte și programelor interactive pe care F.C.E.R. le-a inițiat. Muzica klezmer, tradițională comunităților din spațiul central și est european, a devenit astfel cunoscută și în orașul medieval ce găzduiește această reunire a mozaicului etnic din România. Din partea F.C.E.R., „desfășurarea de forțe” anuală este coordonată de consilierul cultural al F.C.E.R., dr. ing. José Blum, care a dorit să prezinte o paletă cât mai diversă a culturii evreiești. Domnia-sa, printr-un efort susținut, a reușit să aducă un program diferit în fiecare an și, secundat de doamna Sybil Benun, a reușit să îi facă pe cei prezenți interesați de cultura evreiască. Acest lucru l-a subliniat chiar domnia-sa în cuvântul din deschiderea

tele reușite care s-au născut din aceasta.

Președintele F.C.E.R., deputat dr. Aurel Vainer, a subliniat faptul că există o axă teoretică și una pragmatică referitoare la abordarea acestei teme și i-a invitat pe istoricii, filosofii, profesorii prezenți să se exprime referitor la multiculturalism.

Dr. Hary Kuller, prof. dr. Liviu Rotman, Prim Rabinul Șlomo Rosen, Carmen Dumitriu (reprezentantă a Ministerului Dezvoltării), dr. Liviu Beris, genetician și reprezentant al Asociației Supraviețuitorilor Holocaustului din România, au luat cuvântul referitor la această incitantă temă. Dacă etno-sociologul Hary Kuller a pornit cu o trecere în revistă a etapelor pe care interpretarea termenului de multiculturalism le-a căpătat de-a lungul istoriei gândirii, Prim Rabinul Șlomo Sorin Rosen a evocat spiritul prieteniei etnice care rezidă chiar în Tora, Cartea Sfântă a Iudaismului. Pe de altă parte, Talmudul – culegerea comentariilor înțelepților pe marginea preceptelor Torei – recunoaște, în cel mai democratic mod, opinia minoritară și pe cea majoritară. Carmen Dumitriu a sintetizat, pe de o parte, felul în care România se raportează azi la contextul său multiethnic și a atras atenția asupra nevoii ca obștea evreiască din România să-și facă vizibile practicile de succes în domenii ca asistența socială a celor vârstnici și în nevoie sau educația. Geneticianul Liviu Beris a descris într-un mod științific interacțiunea interumană inevitabilă, desfășurată cotidian, iar istoricul Liviu Rotman ne-a condus, cu talent de povestitor, într-un spațiu al său familial în care prietenia interetnică era un lucru trăit în viața de zi cu zi.

Fotografie: Alexandru Călția

mănească și muzica idiș, regizorul ajunge să construiască o imagine a destinului personajelor sale. Prin intermediul creației subtile a lui Gabrea, descoperim secvențe de istorie iudaică, surprindem tristețea unor vremuri dificile dar și rezistența evreiască în fața unor dificultăți inimaginabile pentru o minte lucidă.

Dacă unii au crezut că limba idiș va dispărea după Holocaust și după substanțiala împușcare a evreilor din spațiul est-european, aceste pelicule documentare sunt o mărturie a supraviețuirii sale în locul de baștină dar și în Statele Unite, în Israel și îndepărtate colțuri ale lumii. Filmele lui Radu Gabrea reprezintă o impresionantă restituire pentru o lume care trăiește azi doar intermediul versului, muzicii și teatrului său.

Editura Hasefer - un argument al iubirii pentru Carte a evreilor

Unul dintre numele pe care l-au mai primit evreii de-a lungul timpului este acela de Poporul Cărții. Evident, aceasta se referă la Cartea Sfântă a Iudaismului, la Tora. Totuși, dacă vom privi într-un sens mai larg vom observa și dedicarea pe care

Captari și Octav Mardari. A fost într-adevăr o trecere inedită, pentru acțiță dar și pentru public, prin muzica ei de suflet, prin cântul în limba micilor așezări evreiești ce existau odinioară în Europa, prin curțile rabinice, printre hasizii, ce „credeau în bucuria credinței și în credința întru bucurie”.

Recunoscută la nivel internațional și național ca o voce puternică a teatrului românesc contemporan, acțița Maia Morgenstern a ținut să facă parte din programul comunității evreiești la ProEtnica. Așa cum chiar ea mărturisea, a venit cu tot dragul – în pofida unui drum plin de peripeții – să aducă acest proiect născut dintr-o (fericit) întâmplătoare colaborare. Radu Captari este un muzician complex – compozitor, pianist, chitarist și greu egalabil interpret vocal de muzică clasică rusă și evreiască. El a contribuit foarte mult la nașterea acestui moment artistic care i-a cucerit pe sighișoreni în cea de-a treia seară a festivalului. Împreună cu Octav Mardari ei asigură în spectacol momente instrumentale pline de farmec. Maia Morgenstern „joacă” piesele muzicale. Stilul ei nu poate fi rezumat la cânt, fiind la întâlnirea interpretării vocale cu dansul, mișcarea scenică și o mimică expresivă.

HORA și Yahad, ansambluri care au fermecat publicul

Cel mai experimentat și vechi ansamblu de dansuri evreiești al comunității evreilor din România i-a încântat pe participanții la ProEtnica în două seri succesive. Componenții trupei, veniți special de la București, au prezentat dansuri hasidice, yemenite, israeliene moderne, etc. Ei au reușit să cucerească un public dornic de muzică ritmată și dansuri originale.

Vineri și sâmbătă seara, HORA a fost o vedetă incontestabilă pe scena sighișoreană, având deja la activ câteva prezențe remarcabile în istoria de nouă ani a festivalului.

Grupul Yahad din Brașov a revenit în fața sighișorenilor cu un program de muzică evreiască ritmată, cu numeroase melodii israeliene moderne. Prin intermediul acestor inimoși artiști, chiar și cei care nu au avut niciodată oportunitatea să asculte muzică israeliană pot cunoaște puțin din stilul acesteia.

Evrei, parte a culturii române...

Filosoful, etnologul, sociologul, istoricul, profesorul, scriitorul, „iudaistul” dr. Hary Kuller a lansat la Sighișoara volumul pe care l-a coordonat, „Evrei din România”, un compendiu al personalităților evreiești care au marcat istoria recentă a României. Scurte biografii, ale unor personalități care au marcat istoria civilizației autohtone sau internaționale, se găsesc în acest foarte interesant volum – un studiu necesar pentru cei care vor să cunoască o parte importantă a celor care au contribuit în cele mai diverse domenii ale științei și culturii. Autorul a prezentat la „Casa cu cerb” pe larg acest volum – argumentând includerea unor personalități diverse, unele care nu și-au asumat evreitatea sau au fost controversate, ale căror prezență este necesară pentru a forma o imagine realistă. Cartea prezintă personalități din viața religioasă, științifică, literară, istorică, politică, etc. Efortul profesorului Hary Kuller este cel al unei restituiri necesare în cultura română.

LUCIANA FRIEDMANN

festivalului. Președintele F.C.E.R., deputat dr. Aurel Vainer, a acordat mereu un rol special acestui moment al verii, în programul său. După colocvii și dezbateri care s-au bucurat de interes în anii trecuți, acum domnia-sa a moderat colocviul intitulat „Multiculturalitate – patrimoniul comunitar”, analizând un concept devenit o constantă europeană. Alături de alte personalități ale F.C.E.R. – Erwin Șimșensohn, președintele Comunității Evreilor din București, Albert Kupferberg, secretar general al F.C.E.R. și numeroși invitați, reprezentanții C.E. Târgu Mureș, președintele C.E. Satu Mare, Nicolae Decsei – președintele Federației încearcă să ofere o imagine mai completă a contribuției acestei comunități în context general românesc.

Multiculturalismul, temă inepuizabilă

Colocviul „Multiculturalism – patrimoniul comunitar” a reușit să umple sala de conferință a primăriei sighișorene. Intelectuali de marcă ai comunității evreiești din România dar și numeroși invitați s-au așezat la masa dialogului referitor la această temă esențială în societatea modernă. Întâlnirea a fost deschisă de dr. ing. Jose Blum, coordonator al echipei de organizare din partea FCER. Domnia-sa a evocat colaborarea tot mai strânsă a acestor pentru ProEtnica și proiect

Dialogul care a urmat a fost o mărturie a faptului că multiculturalismul reprezintă un subiect greu de epuizat, invitând la o dezbateră ce va continua, cu siguranță, și la edițiile următoare.

Personalități din Cluj, București, Târgu Mureș, Satu Mare, au fost parte a unui schimb de idei pe diverse niveluri ale cunoașterii – de la cele mai concrete referiri la prezentul nostru la o viziune filosofică asupra fenomenului discutat.

De la Iași... la New York, cu Radu Gabrea

Sinagoga sighișoreană, renovată prin contribuția inimoasă a domnului David Blum, s-a transformat sâmbătă seara, la ieșirea Șabatului, într-un spațiu dedicat limbii și culturii idiș. Regizorul Radu Gabrea i-a invitat pe cinefilii la o călătorie de la Iași la New York, pe ritmuri, text, melodii idiș. „Moștenirea lui Goldfaden” reprezintă o plimbare muzicală prin istoria teatrului idiș. Din cramele din Moldova la prestigioasa scenă new-yorkeză, autorul ne conduce prin fascinanta lume a actorilor și muzicienilor înfocați iubitori ai acestei limbi, ai dulcilor ei inflexiuni „de acasă”. Pelicula „Rumenye! Rumenye!” reprezintă un alt șir de magice întâlniri cu oameni care transferă mișcarea sufletului în muzică. Pornind de la căutarea similitudinilor dintre doina ro-

au avut-o evreii, în lume, în scriitura din domeniile literaturii, științei, filosofiei, artei, medicinei, etc.

Editura Hasefer, a Federației Comunităților Evreiești din România, a luat naștere pentru a promova literatura evreiască, valorile specifice minorității evreiești din România și cunoașterea contribuției evreiești la civilizația românească pentru o bună colaborare în multiculturalitate.

Această misiune pare să se fi realizat cu un adevărat succes datorită felului în care aceste volume sunt percepute în mediul universitar și, în general, de cititorii din România. În limba română sau reprezentând traduceri ale unor opere cunoscute din strănătate, cărțile de la Hasefer prezintă un univers literar divers, în care sunt oferite publicului lucrări de autentică valoare.

Hasefer a venit în fiecare an, cu standul său de carte, la ProEtnica. Dacă nu ar fi prezentă i s-ar simți cu siguranță lipsa, do- vadă fiind cât de multă lume se interesează mereu despre locul unde o poți găsi.

Maia Morgenstern, o prezență greu de uitat pentru sighișoreni

„Idiș Experience” s-a numit spectacolul de duminică seara susținut de marea acțiță Maia Morgenstern și de muzicienii Radu

JCC BUCUREȘTI

La ceas aniversar, program festiv

Începe cel de-al treilea an de funcționare a JCC cu o serie de programe festive. Cel mai important dintre acestea este marele concert ce va avea loc la 5 octombrie. Cunoscutul muzician israelian David Broza, a doua oară în România, și Nicu Alifantis, interpret român îndrăgit, își dau întâlnire pe scena Teatrului Național din București, cu ocazia unui eveniment cultural deosebit de important. Pe scenă vor evolua și ansamblul de dansuri israeliene Hora și copiii din cadrul trupei Bim Bam, a școlii Lauder-Reut din Capitală.

David Broza este un renumit artist israelian, un maestru absolut al chitarei. Cunoscut în lume, el este considerat un trubadur al folk-rock-ului urban. Folkist, actor și poet, Nicu Alifantis are 12 albume la activ și sute de concerte susținute în țară și străinătate. Versurile

și melodiile sale sunt cunoscute de un public divers.

Momentul acesta special este precedat și urmat de alte celebrări ale existenței de trei ani a JCC București. Mare, mare sărbătoare! La 11 septembrie a avut deja loc un Kabbalat Șabat, urmat de un Oneg Șabat, la care cei prezenți au putut vedea o retrospectivă în imagini a anului care a trecut. Sâmbătă seara, reînnoirea programelor JCC și cei trei ani ai JCC au fost aniversate printr-un party incendiar cu DJ și cu o tombolă cu premii.

A treia zi sărbătorească a fost dedicată copiilor și adolescenților. Cei cu vârsta până la 17 ani, născuți în luna septembrie, au fost celebrați împreună și li s-a spus, lor și JCC București, „La mulți ani!”.

Taberele JCC, oază de iudaism, prietenie și relaxare

Cum să rezumi o vară minunată, plină de programe, într-un singur amplu articol? Cum să transformi în cuvinte prietenia ce s-a născut între participanți, momentele-surpriză, experiențele trăite în excursii, emoția pe care Radu Captari a transmis-o prin muzică la finalul fiecărei tabere? Care ar putea fi ingredientul care să îi facă să simtă și pe cei care nu au fost prezenți cum este să petreci o săptămână la Cristian, vara, alături de persoane ce aparțin aceleiași generații? Greu de spus și, totuși,...

Taberele JCC au debutat cu „vârsta de aur”. Era și firesc că cei ce aparțin acestei generații au prioritate. Împreună cu Sanda Wolf și Manuela Alscheck, ei s-au simțit excepțional la Cristian, au reușit să se relaxeze și să își dezvolte orizontul, deja bogat, al cunoștințelor, în compania celor ce aparțin aceleiași grupe de vârstă.

Protagoniști au fost apoi cei mici și adolescenții, cei pentru care o asemenea experiență evreiască are o valoare fundamentală. Primele prietenii, descoperirea obiceiurilor și valorilor evreiești se leagă de această, pentru unii, primă

experiență.

Iar generația medie... da, cei ce au între 35 și 65 de ani știu să se bucure de un asemenea eveniment! Știu să se bucure de excursii, de dialoguri, de dans, de (încă o dată) prietenie. Acaparați de munca lor cotidiană, prinși în labirintul unei existențe uneori epuizante, „oaza Cristian” a reprezentat un timp al liniștii pentru ei. Pentru familiile cu copii mici, tabăra ce le-a fost destinată a fost o vacanță, una asumată activ, cu programe comune și separate pentru copii și părinți.

Vara la Cristian se încheie într-o notă optimistă, programele de aici vor continua pe tot parcursul anului... Machane Adventure, pentru cei tineri, a reprezentat finalul acestui ciclu impresionant de programe, creat prin efortul directorului JCC pentru România, Israel Sabag, al coordonatorului JCC București, Shai Orny, al unor oameni inimoși ca Adrian Gueron, Cristian Ezri, Sanda Wolf, Elena Manea, Marcela Golda, Alexandra Suciuc și mulți, mulți alții, dintre care, cei mai numeroși, voluntari.

Training JCC

Diana Ganger și Linda White, din Statele Unite, au susținut, la deschiderea noului an de cursuri JCC, un seminar de pregătire pentru conducerea și angajații JCC București. A fost un exercițiu interesant și util în ceea ce privește dezvoltarea programelor, lucrul cu persoanele care frecventează centrul, munca în echipă.

Seară dedicată talentului autentic

Bucuria pe care actrița Maia Morgenstern, împreună cu muzicienii Radu Captari și Octav Mardari, a adus-o publicului prin spectacolul „Idiș Experience”, este dificil de exprimat în cuvinte! Artiștii au oferit un program plin de suflet, în care s-au putut regăsi cei prezenți, indiferent de vârstă. Limba idiș, combinată cu stilul Klezmer, cu o privire modernă asupra fenomenului și cu expresivitatea unei actrițe care face teatru prin muzică și muzică prin teatru a fost o rețetă care nu ar fi putut da greș. A fost, deci, un moment cald, confortabil, plăcut – în care toți cei prezenți s-au putut simți acasă.

JCC ORADEA

Legătura de suflet a orădenilor cu Israelul și cu cinstirea înaintașilor

Unul dintre evenimentele cele mai importante din activitatea recentă a JCC Oradea și a comunității evreilor de acolo l-a reprezentat vizita ambasadorului Israelului în România, Excelența Sa David Oren. În compania președintelui acestei comunități, ing. Felix Koppelman, domnia-sa a petrecut câteva ore bune în care a fost încântat să descopere o comunitate evreiască cu o viață cu adevărat vibrantă, integrată într-un context civic local deosebit de deschis conviețuirii interetnice și inter-religioase. Reprezentantul Statului Evreu în România s-a întâlnit, cu acest prilej, cu liderii locali - primarul Ilie Bolojan, viceprimarul Gheorghe Carp – dar și cu reprezentanții tuturor cultelor religioase. Domnia-sa a avut ocazia să admire JCC-ul orădean și să discute cu personalitățile acestei comunități. Președintele comunității evreiești orădene a fost fericit să primească aprecierea înaltului oaspete pentru activitatea evreiască din acest oraș.

După un Șabbaton, despre care vom relata pe larg în numărul viitor al publicației noastre și după o ceremo-

nie de intrare în cel de-al treilea an de existență a JCC Oradea, Comunitatea de pe Criș pregătește o serie de evenimente.

Evident Marile Sărbători ale toamnei vor fi celebrate și aici, prezența Rabinului Abraham Ehrenfeld fiind o garanție că tradiția și serviciile religioase vor fi onorate așa cum se cuvine.

Deoarece în acest an se împlinesc 65 de ani de la deportarea evreilor orădeni, cea mai mare lovitură pe care a primit-o această comunitate în istorie, se pregătesc două remarcabile evenimente comemorative.

Comunitatea Evreilor, împreună cu Direcția Județeană pentru Cultură și Culte, pregătește o expoziție ce se deschide la 17 septembrie, în prag de An Nou Evreiesc, la sediul Uniunii Artiștilor Plastici din centrul municipiului. În imaginile prezentate este evocată contribuția substanțială a evreilor orădeni - dintre care marea majoritate a fost ucisă la Auschwitz - la dezvoltarea urbei din perioada interbelică. Fie că vorbim despre literatură, arte,

edificare edilitară, Oradea păstrează și azi marca unei prezențe evreiești notabile din perioada care a precedat Holocaustul.

Un eveniment important, în sensul aceleiași comemorări și cinstiri a memoriei celor dispăruți, va avea loc și la Biblioteca Județeană. Expoziția organizată acolo, parte a evenimentelor care marchează Zilele Oradiei, va fi urmată de un concert susținut de artiștii Maia Morgenstern și A.G. Weinberger. Orchestra Klezmer a comunității va fi de asemenea prezentă în amplul program al sărbătoririi orașului.

O "gustare" din programul JCC București...

☆ Vineri 25 și sâmbătă, 26 septembrie, urmează un program inedit pentru celebrarea Șabatului din această perioadă foarte specială a anului. Alături de Șmuel Feifer, veți putea cunoaște pericopa săptămânii și povestiri care ni se transmit și nouă, azi, din vremuri îndepărtate. Deci, la 17.30, Șabat Șuva, urmat de Kabbalat Șabat și Oneg Șabat. Sâmbătă, 26 septembrie, de la ora 19.30 Seudat Șlișit, Havdala și cântece pentru o săptămână bună alături de același Șmuel Feifer.

☆ Luni, 28 septembrie, după o zi de post și introspecție, urmează o masă delicioasă în Blue Lagoon JCC Cafe. Organizatorii vă invită să vă demonstrați talentele de constructori și arhitecți, căci se vor pune bazele unei Suca.

☆ Marți, 29 septembrie, și joi, 1 octombrie, se va termina de construit Suca și se vor face decorații, începând cu ora 18.00. Sărbătoare a retrăirii existenței strămoșilor noștri, Sărbătoarea Corturilor este un moment în care comunitatea și familia se reunesc în cel mai cald spirit. JCC vă invită la un eveniment special, la care puteți contribui chiar din momentul

conceperii sale. Despre Sucot se va vorbi și la Centrul de Zi JCC, joi, începând cu ora 10.00.

☆ Duminică, 4 octombrie, ora 11.00, părinții împreună cu cei mici sunt invitați în Suca. Povestiri și delicii israeliene vor completa spiritul festiv al reuniunii.

În aceeași seară sunteți invitați, de la ora 19.00, la „Ușpizin în Suka alături de Erwin Șimșensohn”. Președintele Comunității Evreilor din București vă invită, indiferent de vârstă, la o activitate care se va referi la tradiție religioasă, muzica, bucatele tradiționale.

☆ După marele spectacol de la Național, urmează un șir de programe la JCC. În data de 7 octombrie, miercuri, la ora 11.00 are loc o activitate inedită în Suca pentru membrii Centrului de Zi. De la ora 19.00, grupa Galil se mută în acest sălaș temporar, cu o chitară și bunătăți israeliene. Pentru adolescenți aceste ingrediente sunt suficiente pentru a avea o atmosferă specială.

☆ Joi, 15 octombrie, în sala Anahnu a Bait Ham, scriitorul și jurnalistul Boris Marian Mehr vorbește despre prozatori și dramaturgi israelieni de origine română.

Marile Sărbători celebrate la JCC

Anul Nou Evreiesc, Roș Hașana, și ciclul importantelor sărbători ce îi urmează, reprezintă o ocazie pentru JCC să ofere programe din ce în ce mai interesante. Ele au debutat la Centrul de Zi, la Bait Ham, în cadrul programelor pentru tineri și adolescenți.

Sensul acestor sărbători, importanța lor pentru poporul evreu au fost subliniate în cadrul unor activități, cu numeroși oaspeți.

Duminică, 13 septembrie, viora magică a lui Mirel Reznic a adus împreună un public dornic de muzică evreiască. Spectacolului instrumental i s-a alăturat și trupa de dansuri israeliene Hora.

Vineri, 18 septembrie, ora 17.00, urmează la JCC Seder Roș Hașana! Echipa din strada Popa Soare vă așteaptă cu o serie de surprize și cu bucate tradiționale.

Petrecere în pijamale pentru cei mici

Ce joacă mai bună decât o petrecere în pijamale?! Micuții s-au putut distra în compania *madrimim*-ilor lor – au dansat, s-au bătut cu perne, s-au jucat și s-au pozat fericiți. A fost un moment cu totul special, pe care și-l mai doresc repetat în curând.

Bereshit, sesiunea a VII-a

Bereshit, Universitatea Evreiască Europeană – un program desfășurat la Centrele Comunitare din București și Budapesta – a deputat la începutul anului trecut și a reușit să își facă deja un număr constant de cursanți. Profesori reputați

din Israel au venit la cele șase ediții de până acum, cu subiecte din cele mai interesante. La 19 și 20 octombrie, după-amiaza, programul revine și se adresează celor care l-au urmat până acum dar și celor care încă nu l-au cunoscut.

IAȘI

Matineu muzical: Joseph Schmidt și cântecele sale

Centrul Comunitar Evreiesc (JCC) Regional Iași a organizat în această vară o „stagiune estivală” dedicată muzicii și dansului, în cadrul căreia a figurat și. matineul muzical: „Joseph Schmidt și cântecele sale ce au străbătut lumea și au traversat timpul.”. Invitatul matineului a fost Aurel Brumă, scriitor și redactor la Studioul de Radio Iași. El a prezentat o serie de date despre viața și activitatea lui Joseph Schmidt. Tenor și cantor evreu de faimă internațională, născut lângă Cernăuți, Schmidt a fost influențat de mai multe culturi: idiș, română și germană. De mic copil a învățat limba idiș, apoi ebraica. Încă din tinerețe vorbea fluent limbile idiș, ebraică, română, germană, engleză și

franceză. La 15 ani a început să cânte în corul sinagogilor din Cernăuți și Rădăuți. În anul 1924 a dat primul concert în public, repertoriul său cuprinzând arii din opere, lieduri și balade românești. După satisfacerea serviciului militar, în 1929, a fost angajat cantor la Sinagoga Mare din Cernăuți. A avut numeroase contracte și apariții în străinătate în concerte, opere, și film, printre care și binecunoscuta peliculă. „Un cântec străbate lumea”. În 1939 s-a reîntors la Cernăuți, unde și-a vizitat pentru ultima oară mama. Scurta sa carieră artistică a fost întreruptă de cel de-al doilea război mondial. Din cauza persecuțiilor rasiale din Germania nazistă, Joseph Schmidt s-a refugiat în Elveția.

Aici a fost internat în lagărul pentru refugiații solicitanți de azil politic de la Girenbad de lângă Zürich. Condițiile grele de detenție și de muncă și lipsa celor mai elementare îngrijiri medicale au făcut ca inima să nu-i reziste. În ziua de 16 noiembrie 1942, la numai 38 de ani, Joseph Schmidt moare în urma unui atac de cord și este înmormântat în Cimitirul Friesenberg din Zürich.

Aurel Brumă și-a ilustrat prezentarea cu filmul documentar „Joseph Schmidt”, realizat de televiziunea israeliană. Timp de 50 de minute pe ecran s-au derulat scene din viața și activitatea marelui cântăreț și au răsunat cunoscute melodii interpretate de el, melodii ce au devenit, de-a lungul timpului, adevărate șlagăre internaționale.

MARTHA EȘANU

Pagini realizate de LUCIANA FRIEDMANN

JCC Centrul comunitar evreiesc

BUCURĂ-TE DE SĂRBĂTOARE!
ושמחת בהגך

Al 3-lea an JCC
חוגגים שלוש ל JCC

David Broza
דויד ברוזה

Nicu Alifantis
ניקו אליפנטיס

Luni, 5 octombrie 2009
חודש"מ סוכות 05.10.2009

Teatrul Național București
ora 18:00

Biletele se găsesc la sediul JCC București
Str. Popa Soare nr. 18, Tel: 021-320.26.08, 0735-33-77-77

Gânduri în prag de toamnă...

Directorul JCC Iași, tânăra Arina Orenștein, ne-a răspuns cu amabilitate la rugămintea de a ne povesti cele mai recente evenimente care au avut loc și despre cele apropiate. Reproducem rândurile ei, în care putem observa devotamentul pentru păstrarea religiei și tradiției evreiești.

„În căldura verii și pe timpul vacanței, în curtea JCC Iași, sub mireasma teilor înfloriți, ne-am strâns cu ocazia diverselor evenimente. Picnicuri, Oneg Șabat, zile de naștere sau întâlniri pe seară la o ciocolată caldă sau la un fotbal de masă.

La 13 august, cu mic cu mare, ne-am

adunat să admirăm ansamblul de dansuri Mate Yehuda, din Israel, care a susținut un spectacol extraordinar, ce a stârnit ropote de aplauze. Ansamblul a încântat publicul cu cântece românești, evreiești, hasidice, și cu dansuri yemenite, marocane. Ospitalitatea moldovenească și mai ales evreiască, precum și publicul entuziasmat, au făcut-o pe coordonatoarea grupului să își dorească să revină cu un nou spectacol în viitor și să mulțumească organizatorilor, Benjaminei Vladcovschi-coordonator programe JCC, consilierului juridic Albert Lozneau, care și-a serbat și ziua de naștere, și domnului președinte al Comunității Evreilor Iași, ing. Pincu Kaiserman.

Atunci când vine toamna și gospodinele încep să pregătească bucate pentru iarnă, în casele evreiești începe pregătirea de sărbătoare. Primele sărbători petrecute în JCC Iași vor începe cu Roș Hașana, unde cu toții ne vom îndulci cu măr și miere, vom participa la o masă tradițională cu bucate alese. După o zi de post la sinagogă, după lom Kipur, ne vom vedea la o masă tipic israeliană – humus, thina, salate, pita, etc. Toate sărbătorile de toamnă vor fi celebrate la JCC, de la mic la mare, toți fiind așteptați să mai scrie o pagină în istoria Iașului evreiesc!”. (M.E.)

I U D A I C A

Sărbătorile noastre de început de an

● **ROȘ HAȘANA** - 19-20 septembrie 2009 - Cap al anului, Iom Hadin (zi a judecății), Iom Terua (ziua când se sună din șofar), care se serbează de 1-2 Tișrei, este Ziua Facerii Lumii, a Omului, Coroana Creației. Este o Zi a Judecății de către Domnul. Tot El ne trece în Cartea Vieții sau în Cartea Morții, se rostește rugăciunea *Unetane Tokef*, care se reia de Iom Kipur. Ne dorim să se unească HESED (mila) cu EMET (adevărul). Sinagoga este împodobită în alb, culoarea purității. Urarea este LEȘANA TOVA TIKATEIVU (Să fiți înscris într-un an bun). În a doua zi de An Nou, este pomenit Ithak, fiul lui Abraham, pe care Domnul a hotărât să nu-l sacrifice.

● **IOM KIPUR** - luni, 28 septembrie 2009 - Cea mai mare și mai solemnă sărbătoare din cursul anului, începe în seara de 9 Tișrei și ține până la apar stelele, a doua zi, cu post total, cu rugăciunea de Maariv. Primele zece zile ale lunii Tișrei se mai numesc *Iomim Noraim*, zilele cutremurătoare. De Iom Kipur se ascultă acordurile *Kol Nidre* (în traducere - toate jurămintele), o melodie ce amintește de suferința celor siliți să se convertească, în speță, a marinarilor din Spania. Mulți compozitori s-au întrecut în a compune această melodie înălțătoare la Dumnezeu. Iertarea este semnul acestei zile. Conform tradiției, este jertfit un cocoș, care, tăiat la gât, este rotit în jurul capului celui credincios, spre iertarea păcatelor (Caporot, în ebraică, Capură, în idiș). Femeile jertfesc o găină. Apoi se pregătește masa, ca după un Șabat. Se citește

Ahrei Mot, despre profetul Iona. Se rostește *Șema Israel*, se suflă din șofar (cornul de berbec destinat acestor evenimente), toți rostesc LEȘANA HABA BE IERUȘALAIM (la anul la Ierusalim). Este o sărbătoare ce se încheie cu speranță.

● **SUCOT** - 3-9 octombrie 2009 - este o triplă sărbătoare, *Hag Sucot* (a corturilor), *Hag Haasip* (a recoltei), *Hag Simhateinu* (a bucuriei noastre). Timp de șapte zile, credincioșii se bucură de cortul pe care l-au ridicat în amintirea ieșirii din țara robiei, Egipt, sub conducerea lui Moșe Rabeinu. Se fac rugăciuni, se servesc mesele de dimineața, prânz și seara, se aduc mulțumiri lui Dumnezeu. Este și o sărbătoare a înfrățirii tuturor evreilor, indiferent de starea socială. În a șaptea zi, se rostește cu voce tare HOȘIANA (de aici cuvântul OSANA, în multe limbi), ceea ce înseamnă, DOAMNE, AJUTĂ.

● **ȘMINI ATERET** - sâmbătă, 10 octombrie, urmează imediat sărbătorii SUCOT; se dedică începutului sezonului de ploaie, se fac rugăciuni pentru ploaie, în speranța viitoarei recolte.

● **SIMHAT TORA** - duminică, 11 octombrie 2009 - se numește BUCURIA TOREI. Este încheierea unui ciclu anual de studiu și începerea unui nou an de aprofundare a învățaturii. Se mai numește IOM HABRAHA, Ziua binecuvântării, iar în sinagogă se citește primul pasaj din Cartea BEREȘIT (Geneza).

Bibliografie: Enciclopedia Judaica (Londra, 1990) - Dr. Moses Rosen - Învățători biblice (F.C.E.R. - 1980-1990)

Breviar iudaic

Abluțiune - spălarea obligatorie a mâinilor înainte de a servi masa, de a purcede la orice activitate tradițional-religioasă, în ebraică --- *netilat yadayim* ---

Adar - a 12-a lună a anului

Alenu - prescurtare de la rugăciunea *Alenu le Shabbeah*

Aliyah - urcare, în sens iudaic, plecare în Ereț Israel

Amen - așa să fie, se rostește la finalul unei rugăciuni

Am Ha-Aretz - poporul țării (Israel)

Amidah - a sta în picioare în timpul unor rugăciuni.

Arava - salcie, ramura acesteia se pune alături de etrog, lulav și hadas, de Sucot

Ashkenazim - considerați urmași ai lui Iaphet, în Biblie, apoi, în Evul Mediu, evreii proveniți din țările germanofone, răspândiți în estul și centrul Europei, formează majoritatea evreilor în lume.

Azazel - loc unde ar fi fost trimis unul dintre ieziile aleși pentru sacrificare de Iom Kipur, conform unei vechi tradiții, iar în Cabala denumește un înger decăzut, devenit demon, de aici și un blestem - mergi la Azazel!

Acoperirea capului - obiceiul a fost cunoscut în antichitate, dar era practicat de oficialități religioși, persoanele importante în ierarhia preoțească, judecătorească, administrativă, apoi, în Evul Mediu, el s-a extins la toți evreii, în special în timpul rugăciunii, în se-

colul XVIII devenind chiar obligatoriu. Astăzi, evreii reformați au început să renunțe la acest obicei, pe care ortodocșii îl păstrează (în ebraică - *kisui roș*)

Abba - corespondentul aramaic al cuvântului ebraic av -tată

Adir Hu - Atotputernic e El, începutul unui cântec tradițional evreiesc

Adon Haolam sau Olam - Domnul Lumii, Dumnezeu

Avinu Malkeinu - Tatăl nostru, regele nostru, primele cuvinte ale unei vechi litanii

Avinu Șe Ba Șemaim - Tatăl nostru care ești în ceruri

Avoda - Slujba

Avot - Părinți (învățați)

Azharot - Îndemnuri

Baal - Stăpân, zeitate canaaneană, înaintea venirii evreilor

Baal Șem - Stăpânul Numelui, se referă la cei care pot face minuni

Bar Mitzva - Fiul poruncii, titlu dat adolescentului de 13 ani care a îndeplinit ritualul de a deveni membru al obștii

Baruh Ha-Șem - Binecuvântat fie Numele (Domnului)

Berahot - Binecuvântări

Rubrici realizate de B. MEHR

Bibliografie - *Dicționar Enciclopedic de Iudaism* - Ed. Hasefer - 2000

Z. Newman, G. Sivan - *Judaism A-Z* (Jerusalem- Jewish Agency - 1980)

DIVREI TORA

REFLECTII BIBLICE
de ing. BARUCH TERCATIN

Urmare unor dificultăți tipografice, DIVREI TORA ale ing. Baruch Tercatin, au apărut în mod necorespunzător în numărul trecut al revistei noastre. Din acest motiv ni se pare corect să republicăm reflectiile domnului Tercatin așa cum ne-au fost trimise în limba română și fără a le face decât intervențiile gramaticale necesare.

Suntem în măsură să-i anunțăm pe cititorii noștri că domnul Tercatin a decis să transmită ștafeta acestei rubrici unui autor mai tânăr. Cu acest prilej îi aducem omagiul nostru domnului inginer Baruch Tercatin pentru cultura sa iudaică și pentru perseverența cu care a susținut rubrica DIVREI TORA. De asemenea îi suntem recunoscători pentru prețuirea pe care o acordă revistei noastre. Suntem încredințați că, începând cu noul an evreiesc 5770, cititorii vor urmări cu același interes Reflectiile Biblice ale Prim Rabinului Șlomo Sorin Rosen, pe care le vom publica la această rubrică.

● **Sâmbătă, 15 august 2009**, vom citi pericopa **REHE**. Tot azi vom binecuvânta luna ELUL. Această pericopă ne aduce o problemă importantă în viața noastră: interdicția mâncării cărnii de porc. Acest lucru ne diferențiază de celelalte popoare.

Înțelepții au dat câteva cauze pentru această interdicție. Ei susțineau că porcul e cel mai murdar animal din cele ce există. Înainte cu vreo 150 de ani s-au publicat cercetări medicale în care se arată că porcul transmite oamenilor boli și chiar că e periculos a se consuma carnea sa. Acești cercetători nu făcuseră legătura cu religia iudaică. Pentru noi, evreii, acest lucru e o lege. De multe ori, cei ce ne urau voiau să oblige pe evrei să mănânce carne de porc dar nu reușiseră și adeseori evreii au acceptat să moară decât să încalce legea.

Azi, în Israel, crescătorii de porci sunt obligați a funcționa în anumite locuri separate și sunt multe orașe în care vânzarea de carne de porc e complet interzisă.

● **Sâmbătă, 22 august 2009**, se citește pericopa **ȘOFTIM** (Judecătorii). Tora ne poruncește: „Tzedek, tzedek tirtof”, adică să urmărești dreptatea, numai dreptatea. Cuvântul „dreptate” se repetă accentuându-se astfel importanța lui.

Judecata trebuie să fie dreaptă și ea nu are voie să fie influențată de nici o cauză, mită sau preferarea unuia față de celălalt. Tora cere ca judecătorul, înainte de a începe judecata, să fie dispus a achita inculpatul, deci el trebuie să fie complet convins că prin ceea ce va asculta el trebuie să ajungă la adevăr și numai după aceea să dea sentința. Cei doi implicați trebuie să aibă aceleași drepturi de a-și expune poziția indiferent de situația lor socială. Din păcate azi lucrurile nu stau chiar așa, bogatul își poate permite ca apărarea să fie făcută de cel mai bun avocat, iar săracul

se prezintă singur la judecată.

Tora cere însă dreptate și adevăr și aceasta trebuie să fie și conduita noastră.

● **Sâmbătă, 29 august 2009**, se citește pericopa **KI TEJE**. Această pericopă ne redă ceva interesant în legătură cu moștenirea. În timpurile trecute, după cum se știe, bărbații aveau câteva soții, una mai iubită decât alta. La moartea soțului, primul născut al soției neiuibite va primi o parte dublă din moștenire. Primul născut avea, în general, drepturi mai mari la împărțirea moștenirii. În cazul însă al celei de-a doua soții - dintre care una era mai iubită - fiul celeilalte va fi socotit prim născut și el va primi dublu.

Tora caută ca ceea ce nu se realizase în viața soțului să existe după moartea lui: dreptate.

● **Sâmbătă, 5 septembrie 2009**, se citește pericopa **KI TAVO**. Această pericopă ne redă din nou pactul ce fusese făcut de poporul evreu cu Divinitatea. Înainte de a intra în Țara Sfântă, Divinitatea ne amintește de obligațiile pe care le luasem asupra noastră. E o pericopă grea, în care ni se spune că dacă vom îndeplini legile vom fi binecuvântați. Cuvântul BAREH (binecuvântat) e menționat de șase ori, iar cuvântul ARUR (blestemat) e pomenit de 18 ori, de trei ori mai mult.

Suntem binecuvântați în oraș și pe câmp, când vom veni și când vom pleca. Este pomenită recolta și multe altele legate de viața de zi cu zi.

Cât de dorit ar fi dacă am putea merge pe calea cea bună, a respectului față de om, de a ajuta semenul și vom fi numai binecuvântați.

● **Sâmbătă, 12 septembrie 2009**, este ultima sâmbătă a anului. În zorii zilei de duminică vom începe a spune zi de zi până la Iom Kipur SLIHOT. Citim azi două pericope: **NIȚAVIM** și **VAIELEH**.

Ne vom ocupa de versetul „KOL ISRAEL AREVIM ZE LAZE” - „fiecare evreu este responsabil, unul pentru celălalt.” Suntem în ajun de Roș Hașana, sărbătoare în care vom fi înscrisi în Cartea Vieții, dar pentru acest lucru trebuie să facem dovada că-l merităm. Responsabilitatea e colectivă și fiecare din noi poate suferi din cauza celuiilalt.

RALBAG compara poporul evreu cu un om; atunci când o membrană a corpului nu funcționează, tot corpul omului suferă. Tot așa, când un evreu păcătuiește, suferă poporul întreg.

Să sperăm că anul 5770 va aduce solidaritate și înțelegeră între noi toți.

● **Sâmbătă, 19 septembrie 2009, și duminică, 20 septembrie 2009**, avem **ROȘ HAȘANA**.

● **Pericopa REHE**
(Sâmbătă, 15 august 2009)

● **Pericopa ȘOFTIM**
(Sâmbătă, 22 august 2009)

● **Pericopa KI TEJE**
(Sâmbătă, 29 august 2009)

● **Pericopa KI TAVO**
(Sâmbătă, 5 septembrie 2009)

● **Pericopele NIȚAVIM și VAIELEH**
(Sâmbătă, 12 septembrie 2009)

● **ROȘ HAȘANA**
(Sâmbătă 19 și duminică 20 septembrie 2009)

● **Pericopa HAAZINU**
(Sâmbătă, 26 septembrie 2009)

În prima zi citim din Tora Bereșit 21 despre nașterea lui Ithak, fiul patriarhului Abraham și al Sarei.

În ziua a doua, din Cartea Bereșit 22, despre sacrificarea lui Ithak - încercare la care Abraham fusese pus. Noi vorbim întotdeauna de încercarea grea la care Abraham fusese pus de a sacrifica pe fiul său care se născuse după atâta așteptare: el avea 100 de ani, iar Sara, 90 de ani.

Nu vorbim de încercarea la care fusese supus acest Ithak, care întrebă pe tatăl său în drumul spre sacrificare: „Tată, iată focul, iată lemnele, dar unde e mielul pentru sacrificare?”

Abraham îi răspunde: „Dumnezeu ne va arăta mielul pentru sacrificare, fiul meu.”

Acest răspuns poate fi și interpretat: Dumnezeu ne va arăta mielul, iar dacă nu, pentru sacrificare va fi chiar fiul meu.

Totuși, deși acest răspuns conține două interpretări, Ithak merge mai departe.

VAIELHU SNEIEM IAHDAN - au mers amândoi, împreună.

● **Sâmbătă, 26 septembrie 2009**, este Șabat Șuva, numit așa după versetul din AFTARA. ȘUVA ISRAEL, întoarce-te Israele, pocăiește-te.

Citim azi pericopa **HAAZINU**, este un poem ce Moșe îl spune poporului dar și Divinității. Așa cum glasul său fusese auzit în ceruri, să fie auzit și pe pământ.

Poemul Haazinu - ascultă, trece în revistă istoria evreilor de la început și până ce ajunge în Ereț Israel.

El stabilește că în viitor poporul va păcătuși și va fi pedepsit, dar după ce va isprăvi pedeapsa, Divinitatea va ierta poporul și dușmanii vor fi pedepsiți. Poporului îi lipsea înțelegerea și numai după greșeli a învățat cum e just să se comporte, ceea ce e de dorit. Credința unui om e dorită pentru poporul întreg.

40 de ani de la misiunea Apollo 11 Evrei în spațiul cosmic

În vara aceasta, a fost sărbătorită aselenizarea, în 1969, a primului echipaj uman. De atunci, cosmosul a fost populat cu astronauți și cosmonauți. Și cu evrei... Chiar dacă erau ca naționalitate americani, astronauții evrei au ținut să-și marcheze iudaitatea atunci când au avut prilejul.

Primul astronaut evreu a fost **Judy Resnick**, care a avut titlul de specialist al primei misiuni a Navetei spațiale și a zburat de asemenea pe Challenger. A murit în explozia celei de a 10-a misiuni a acestei navete spațiale.

Jeffrey Hoffman s-a aflat pe orbită de Hanuca și, cum pe Stația Spațială Internațională (SSI) nu puteau aprinde lumânări, a luat cu el un titirez, care s-a învățat neîntrerupt 90 de minute, înainte de a dispărea într-unul din filtrele de aer.

Gregory Chamitoff a adus cu el pe SSI o mezuză, pe care a plasat-o pe ușa de lângă patul său.

Ilan Ramon a fost singurul astronaut israelian. După cum se știe, el a pierit în mod tragic în explozia navetei spațiale Columbia, care aducea echipajul misiunii sale spațiale pe pământ. A fost primul astronaut care a cerut mâncare cașer în spațiul cosmic și a consultat un rabin asupra modului în care poate respecta șabatul pe orbită. Ramon a luat cu el pe SSI o Tora și o Biblie, pe microfilm. De asemenea, a avut cu el o pictură premonitorie a Pamântului, văzută de pe Lună, creată de un copil închis la Auschwitz.

Gary Reisman a fost primul astronaut evreu care a locuit pe Stația Spațială Internațională și a adus acolo un obiect memorial pentru Ilan Ramon, oferit de văduva acestuia.

Ultima frontieră a științei:

Creierul care încearcă să se cunoască pe el însuși

Creierul este la ora aceasta organul cel mai puțin cunoscut din corpul uman. Mai bine zis, funcționarea lui rămâne un mister. Peste 100 de miliarde de celule colaborează perfect în mii de miliarde de conexiuni, până când într-o bună zi ceva se dereglează acolo sus, undeva în această rețea fabulos de complicată și nu știm încă nici unde și nici de ce dar, mai ales, nu știm cum să reparăm. Spre deosebire de inimă și alte organe, nu putem opera "pe creier deschis", nu putem înlocui, transplanta creierul uman. Se pot extrage tumori dar, ca să umblăm în creier și să înlocuim ceva, așa cum înlocuim valve cardiace, e imposibil. Iar odată cu îmbătrânirea populației, bolile creierului devin dramatice atât pentru familii cât și pentru societate. Dementa senilă afectează 5 % din persoanele de peste 65 de ani și un sfert din cele de peste 85 de ani iar maladia Alzheimer tinde să devină epidemică. Ea se datorează - știm acum - faptului că un neurotransmițător, "acetylcholina", nu mai ajunge în cantități suficiente

de la un neuron la altul. „Exelon” este un medicament israelian care îmbunătățește memoria, atenția și funcțiile cognitive dar efectele lui nu durează mai mult de doi ani. O dată la 150 de nașteri un copil, mai ales dintre băieți, se naște autist. Un studiu desfășurat pe 300.000 de soldați israelieni a arătat că bărbații care devin tați după 40 de ani au cu 40% șanse mai mari să genereze un copil autist. La mijlocul acestei veri, în Universitatea Ebraică a fost creat un nou Centru pentru studiul creierului, al șaselea ca mărime din lume, cu o investiție de 50 de milioane de dolari, care, așa cum se întâmplă frecvent în această țară, e o donație. Banii sunt oferiți de miliardara din Elveția, Lily Safra, prin Fundația „Edmond J. Safra”. Noua unitate științifică va aborda un larg câmp tematic de cercetare a activității creierului, încercând să înțeleagă funcționarea acestuia și să găsească terapii pentru bolile bătrâneții, în special. Ea dispune de cea mai modernă aparatură, capabilă să ofere imagini în 3 D ale funcționării chiar și a unui singur neuron.

Au inventat evreii vioara ?

„Se pare că vioara nu e de origine italiană ci e o invenție evreiască” - spune Monica Hugget, director de program la celebra „Julliard School” din New York. Un amplu articol publicat în „Jerusalem Post” aduce argumente în sprijinul acestei afirmații. Viola, precursora vioarei, a fost inventată în Spania, în sec XV, înainte ca evreii să fie expulzați. Se pare că ei au dus viola în Italia. Vioara a apărut în Italia în prima jumătate a secolului XVI, curând după ce evreii s-au stabilit acolo. Primul care a propus această ipoteză a fost Roger Prior, profesor la Universitatea din Belfast. Cert este că regele Henric al VIII-lea a primit la curtea lui, la începutul secolului XVI, un grup de șase violoniști veniți din Italia. Profesorul Prior are o serie de dovezi că toți acei violoniști erau evrei portughezi marani. De altfel, majoritatea muzicanților de la

curtea lui Henric al VIII-lea erau evrei. Roger Prior susține și că celebra familie de lutieri Amati era de etnie iudaică, bazându-se pe faptul că numele evreiesc Haviv înseamnă același lucru ca Amati, în italiană. Toate acestea sunt însă ipoteze. Evreii au fost totdeauna printre marii violoniști ai lumii. Sunt cunoscuți virtuozul Salamone Rossi, din sec XVII, unul din primii compozitori pentru vioară, Joseph Joachim, căruia Johannes Brahms i-a dedicat Concertul său pentru vioară, Ferdinand David, căruia Felix Mendelssohn i-a dedicat Concertul pentru vioară, Henryk Wieniawski... Contemporani cu noi au fost sau mai sunt Jascha Heifetz, Isaac Stern, Yehudi Menuhin, David Oistrach, Nathan Milstein, Mischa Elman, Itzhak Perlman, Shlomo Mintz, Pinchas Zukerman, Gil Shaham, Joshua Bell, Hagai Shaham, Vadim Guzman.

Premieră

Filmul „Călătoria lui Gruber”, de Radu Gabrea, prezentat oficial publicului român

La 3 septembrie a.c., la cinematograful „Union” a avut loc premiera de gală a filmului „Călătoria lui Gruber” al regizorului Radu Gabrea. Inspirată din romanul „Kaputt” de Curzio Malaparte, pelicula are ca temă pogromul din Iași din vara lui 1941 și „trenurile morții” în care și-au pierdut viața sute de evrei. Creația artistică a lui Gabrea se bucură de o distribuție prestigioasă, printre actori figurând Florin Piersic jr., Marcel Iureș, Răzvan Vasilescu și alții. Înaintea prezentării filmului propriu zis, spectatorii au putut vedea un documentar despre itinerariul acestuia în străinătate, unde s-a bucurat de un succes deosebit. De asemenea, cunoscuta formație „Șapte prăjini” a prezentat un program de cântece evreiești. Publicul, format din personalități ale vieții românești și evreiești, a primit cu căldură noua creație cu tematică evreiască a regizorului Radu Gabrea. Membrii comunității evreiești au putut viziona „Călătoria lui Gruber” anul trecut, cu prilejul Zilei Holocaustului din România, iar revista „Realitatea Evreiască” a publicat mai multe cronici ale filmului. (E.G.)

Ari Weinstein

Adolescentul care îi sfidează pe specialiștii de la Apple

La 2 ani, Ari Weinstein știa să folosească televizorul familiei ca și VCR-ul și, curând, a început să dezmembreze jucăriile mecanice. La 6 ani, a desfăcut un computer și l-a reasamblat, repunându-l în funcțiune. La 11 ani, a primit un iPod și, nemulțumit cu numai cele patru aplicații oferite de fabricant, a început să învețe programare pentru a dezvolta gama de utilizări. Acum, la 15 ani, tânărul american din Mount Airy, lucrând on-line cu alți șase adolescenți la fel de inventivi, a creat un software care permite utilizatorilor de iPhone să descarce gratuit aplicații neautorizate de firma Apple. Ari și colegii săi au „spart” codurile iPhone la numai două săptămâni de la lansarea aparatului. Peste 250.000 de utilizatori ai iPhone au accesat site-ul lui Ari Weinstein pentru a descărca software-ul care le permite să lărgească domeniile de utilizare a iPhone. O altă aplicație a lui, pentru iPod, a fost descărcată de peste un milion de amatori. Avocații consultați au afirmat că oferirea de aplicații neautorizate de constructor este legală, conform „Digital Millennium Copyright Act”. Ari are un blog (Ari la Ariweinstein.com), a creat o serie de site-uri pe Web și a lansat câteva afaceri de risc pe Internet. Povestea lui a fost relatată în premieră de „Wall Street Journal” și de atunci solicitările presei americane pentru interviuri se țin lanț.

Pagină realizată de ANDREI BANC

Scurt
2 (Scurt pe doi)

Madonna s-a recules la Zidul Plângerii

Madonna s-a recules la Zidul Plângerii din Ierusalim, relatează presa israeliană. Vedeta a susținut două concerte în Parcul Hayarkon din Tel Aviv, în fața a peste 100.000 de spectatori. La Zidul Plângerii, însoțită de gărziile de corp, Madonna s-a recules, timp de o oră, apoi s-a întors la Tel Aviv.

EUREKA!

Israelul coordonează cel mai mare program de R&D din lume

Israelul a fost ales să coordoneze, timp de un an, cel mai mare program pan-european de cercetare-dezvoltare. „Inițiativa Eureka” prevede investiții de 1,5 miliarde de euro anual. Este o recunoaștere internațională a capacității științifice și tehnologice a acestei țări. Israelul, care s-a alăturat programului Eureka în anul 2000, este singura țară non-europeană acceptată dar s-a dovedit a fi cea mai activă dintre cele 40 de țări participante.

Cea mai bogată...

Shari Arison (51 de ani) este cea mai bogată israeliancă și se află pe locul 234 în lume, în clasamentul Forbes al miliardarilor, cu o avere de 2,7 miliarde de dolari. Ea este principalul acționar al băncii Hapoalim, al celei mai mari societăți de croaziere din lume, „Carnival”, cu sediul la Miami, al altor societăți industriale, printre care și cea mai mare firmă de construcții din Israel. Ei bine, a divorțat de al treilea soț și e iarași liberă.

În Rusia va fi construit cel mai mare muzeu evreiesc din lume

În urmă cu cinci ani, la Moscova, cu fondurile municipalității a fost construit un Centru Comunitar evreiesc din Capitală. O clădire istorică din zona acestui Centru va adăposti Muzeul Toleranței. Acesta va celebra istoria evreilor din Rusia, va expune opere de artă executate de artiști evrei și obiecte de cult religios dar va avea și o secțiune dedicată Holocaustului și evreilor ruși care au pierit în timpul războiului, ucși de naziști. Șantierul a fost deschis în 2009 iar ansamblul va fi dat în folosință în 2011. Printre sponsori se află Fundația culturală rusă, Comunitatea evreiască din Moscova și un grup de donatori evrei, condus de miliardarul Lev Leviev. Premierul Vladimir Putin a donat un salariu pentru construirea Muzeului.

Cele mai fericite zece orașe din lume

Revista americană „Forbes” a întocmit lista celor mai fericite orașe din lume. Deși fericirea este greu de cuantificat, drept criterii pentru stabilirea ierarhiei au fost folosite impresiile celor care trăiesc acolo sau au petrecut momente de neuitat. Este vorba și de atmosferă, mediu și felul de a fi al oamenilor. Iată lista cu primele 10 orașe: 1. Rio de Janeiro, Brazilia; 2. Sydney, Australia; 3. Barcelona, Spania; 4. Amsterdam, Olanda; 5. Melbourne, Australia; 6. Madrid, Spania; 7. San Francisco, SUA; 8. Roma, Italia; 9. Paris, Franța; 10. Buenos Aires, Argentina.

DISTINSUL PROFESOR DR. DOC. EUGEN SEGAL - MEMBRU TITULAR AL ACADEMIEI ROMÂNE!

Supratitulul omagial al acestei pagini speciale a publicației noastre, dedicată - acum, în prag de An Nou 5770 - unui eveniment, cu semnificații majore pentru întreaga noastră obște, se cere

îngemănat, în numele Comitetului Director al Federației noastre și al întregii evreimii din România cu îndreptățita urare de afecțiune, de stimă și prețuire, care ne onorează, deopotrivă:

SHANA TOVA! Sănătate, fericire, noi și noi împliniri! Ad Mea Veessim!

Încep cu sfârșitul. Despre Eugen Segal acum, când viața și opera - prea puțin cunoscute într-o anumită perioadă, și nu din vina lui - au ajuns să răzbată, dincolo de revistele de specialitate, spre cele de popularizare; când variatele ediții *Who's Who* sunt depășite de informația pe care trebuie să o cuprindă și-i imposibil de cuprins - este rândul celor care au avut norocul să-l cunoască, cu foarte mulți ani în urmă, deci, al celor care au adunat pagini de amintiri și pagini de jurnal și de tăceri, încifrate și aproape enigmatice - este rândul lor, repet, să le ofere cititorului interesat. Cum? Greu de spus. Prin destăinuirii, peste timp, prin interviuri și poate chiar prezentări romanțate, biografice, dar nu mai puțin autentice și prin "Memorii" la propriu... atât cât ne mai ajută memoria.

L-am căutat pe Eugen Segal, despre care mi-a vorbit cândva Pincu Kaiserman, președintele Comunității Evreilor din Iași, pe când Eugen Segal plecase deja la București și devenise student; pe atunci mai căutam și studenții pentru publicațiile de tineret sau tineri absolvenți pentru "Viața Studențească", revista la care ajunsesem să lucrez. L-am căutat, ulterior, pe când profesorul Kreindler, de la care învățasem să iubesc "matematica, întâi" și celelalte pe urmă, pe când aflam de la domnia sa cum ar trebui să arate "o istorie adevărată a matematicii românești"; l-am căutat și atunci când profesorul Ilie Murgulescu mi-a vorbit despre un viitor mare specialist în chimie, care încă nu s-a decis "să ridice capul" din cărți... și l-am căutat, mai mult decât o făcusem în tinerețile mele și ale lui, atunci când academicianul Nicolae Cajal, președinte al F.C.E.R., mă convinsese să adun în jurul "Realității Evreiești" nume din cele mai mari, nume din cele mai ilustre, personalități din cele mai proeminente ale culturii române și ale străvechiului nostru spirit iudaic.

L-am cunoscut, l-am urmărit îndeaproape în toate demersurile sale, pe când lucram la "Știință și tehnică", și, ulterior, la revista cu profil științific, hebdomadarul, cu frontispiciu albastru, "Magazin". Mărturisesc că l-am urmărit cu atenție și articolele semnate în reviste de specialitate, pe când am început să lucrez la volumul de eseuri "Mileniul II, ultimul sfert de oră". Abia pe urmă, îndemnat de același înțelept Cajal, l-am vizitat într-o seară pe Eugen Segal acasă și i-am vorbit îndelung despre el

cu tulburătorul om de cultură și publicist încă neînțeles, Iosif Sava, neuitatul creator al unor Serate Muzicale pe care încă nu le-am împărtășit îndeajuns, manuscriselor mele.

Iosif Sava, deloc chimist, dar pasionat de rigorile fremătătoare ale științei - el m-a convins acum vreo 50 de ani să scriu un ciclu de portrete despre marii noștri oameni de știință. Iosif Sava, aveam să aflu, fusese coleg cu Eugen Segal la Marea Școală Leșeană de Muzică, înainte ca și această școală să aibă drama ei... Imaginați-vă, însă, pe autorul câtorva sute de lucrări de chimie publicate de revistele lumii, interpretând pentru melomanii ieșeni și ulterior bucureșteni un cvartet de coarde beethovenian; imaginați-vă pasiunea simultană pentru muzică, ca și cea pentru matematici absolut complementare cum aveam să aflăm de la acel retor neîntrecut, pentru zeci de generații, care a fost Arnold Kahane. Aș adăuga, se înțelege - dar ar fi fost alt eseu, că misterele, care necesită deopotrivă o viață de om, misterele muzicii și matematicii ne fac să bănuim, să le visăm și cu puțin noroc, să și descoperim, aproape simultan, misterele unei alte îngemănări, a familiei și misterul peren al iubirii și al unei alte interacțiuni pe care o învățăm mereu și n-am învățat-o îndeajuns a transmiterii celei mai prețioase ștafete, întru dăruirea prin merit și har, din generație în generație. Au încercat s-o afle și s-o învețe și Eugen Segal și Iosif Sava și la capătul unui lung șir de nume care mă urmăresc și mă obsedează, le urmărește și memorialistul din mine, cu obligația neuitării.

Un curriculum vitae al academicianului Eugen Segal ar fi greu de parcurs... Zeci de termeni pe care-i bănuim fie și sub încifrarea lor științifică, ar izbuti să ne confirme un adevăr născut din însăși marea chimie a existenței noastre, toate mărturisind fascinantele legi ale optimizării, ale obținerii unor noi viteze de reacție; ca și secretele acumulărilor latente care nasc salturi de inovare și perfecțiune, nebaneuite anterior.

Ce am reușit și ce am izbutit măcar să enunțăm, va ști s-o spună timpul. Sau timpurile... Sau un timp infinit.

Într-o enumerare pe cât de rapidă, pe atât de succintă, s-ar cuveni să-i întrebăm pe bunii noștri interlocutori care au răzbit prin avatarurile științei, în cazul dat, Eugen Segal.

prezente și viitoare încă nu îl cunosc. Dar de numărât, poate și de enumerat, voi ști, sper să o fac, până la capătul vieții.

- Dar ați avut bucurii, recunoașteri, premii care v-au onorat și pe care, încălcându-vă modestia, v-am ruga să citați măcar vreo câteva.

- Ordinul Național STEAUA ROMÂNIEI în grad de cavaler - aprilie 2003; Premiul "Gheorghe Spacu" al Academiei Române 1976; Doctor Honoris Causa al Universității de Vest, Timișoara, 11 octombrie 1999; Diploma de excelență a Universității București - mai 2003; Diploma de onoare și medalia "Gheorghe Spacu" ale Societății de Chimie din România, septembrie 2007, și, bineînțeles, de neuitat pentru mine, "OPERA OMNIA".

- Ziaristul va regreta că nu le-a înșiruit el pe cele care i se par de consemnat, cum zicem noi, cu majuscule... Dar poate că toate ar fi meritat!

- Începeți dvs, dl Segal, pe spațiul a 3-4 rânduri și faptul că nu puține universități de prestigiu mondial v-au oferit prilejul să lucrați în cadrul lor ca profesor invitat.

- Universitatea Paris-Sud - profesor invitat în iulie-august 1993; Centrul de Termodinamică și Microcalorimetrie al CNRS, Marsilia, Franța, Cercetător invitat pe baza câștigării unei burse de înalt nivel, octombrie 1995 - februarie 1996; Universitatea Ben Gurion, Bershava, Israel, Facultatea de Ingineria Materialelor, profesor invitat, noiembrie 1997 - februarie 1998; Universitatea din Tokio, Japonia, Departamentul de Chimie Aplicată, profesor invitat, iunie 1998.

- Da, ar fi fost mai ușor să vă întreb: unde nu ați fost încă invitat. Domnule profesor, un interviu cu un academician nu se încheie niciodată. Secretarul de redacție îmi va reproșa: "Iarăși ai scris enorm". Voi surâde, probabil. "Să vedeți dvs. **ce voi scrie și cât** în volumele de memorii închinată făuritorilor de știință". Este elogiul pe care-l datorăm fiecărui Doctor Faust care nu și-a vândut sufletul... lertați-mă pentru tot ceea ce nu am scris... Voi găsi, însă, și răstimpul și cartea care va apărea cândva.

Cu dragoste, peste timp, și cu cea mai prietenească invidie, "Ad Mea Veessim"!
DOREL DORIAN

- Spuneți-mi: ați avut în primii ani de școală un mentor-pedagog, înnăscut și îndrăgostit de cei ce vin din urmă?

- Da, am avut, îl chema, nume de două ori ilustrat prin frecvență, valoare și unicitate, Ion Popescu.

- Dar ați avut, în anii dvs. de liceu, de acumulări esențiale, unul sau doi profesori pe care să nu-i puteți uita?

- Da, n-am să-l uit pe Adolf Haimovici, fratele marelui Mendel Haimovici, ilustrul academician, și pe domnișoara, prințesă a limbii române, Braunstein.

- Dar dintre profesorii iluștri, din anii de facultate, pe cine ați cita (pe toți e imposibil), dl Eugen Segal?

- Profesorii Arno Kahane (Matematici Generale), Ion Agârbiceanu (Fizică), Gheorghe Spacu (Chimie Anorganică), Eugen Angelescu (Chimie Organică) și, nu în ultimul rând, I.G. Murgulescu. Menționez că ultimii patru au fost membri ai Academiei Române.

- Domnule Eugen Segal, ursitoarele v-au iubit și au știut spre ce să vă împin-

Profesorul Eugen Segal, în urmă cu ani, când era doar membru corespondent al Academiei Române, într-un moment de reculegere, la momentul din Israel al regretatului șef-rabin dr. Moses Rosen

gă, spre a răzbi în viață, în consonanță cu ceea ce părinții dvs. v-au hărăzit dintr-un bun început.

Aproape că ar fi fost păcat să fi reușit să vă atrag spre presă, în anii în care ați izbutit să oferiți cetății științifice lucrările de CINETICĂ heterogenă în sisteme solid-

gaz, și să vă răpim din timpul în care ați cunoscut-o pe Sandra și ați întemeiat o familie.

Am mai înțeles, urmărindu-vă cu atenție succintul curriculum vitae, că a existat și-un moment Fulbright.

- Da, într-adevăr, am beneficiat de o salutară bursă Fulbright, la Departamentul de Inginerie Chimică a Universității Stanford, California, SUA, în 1973... la vârsta de 40 de ani.

- Și iarăși ne-ar fi dificil să întrebăm un părinte, ipotetic, cu 12 fii, conducători imaginari de "triburi", care-i cel preferat sau pe autorul a 530 de lucrări, majoritatea inserate în publicații de mare prestigiu din țară și din străinătate, despre care ar fi tentat să ne vorbească.

- Mă întreb și eu, uneori, cu uimire, nu cu orgoliu, ci cu sentimentul unei îndatoriri însumate, dacă aș fi putut să renunț la vreuna din aceste lucrări? Cât aș fi suferit. Sincer îndatorat celor care m-au îndemnat și ajutat să continui fără să obosesc... Numărul total al acestor lucrări

BE MY GUEST!

Aplauze la București

Vă mulțumim încă o dată, domnule Leonard Cohen!

La aproape un an după ce și-a sărbătorit, la București, împlinirea a 74 de ani, Leonard Cohen a decis să se întoarcă în fața publicului român, cu un spectacol care a avut loc, pe stadionul "Iolanda Balaș Soter" din Capitală, la împlinirea, deci, a 75 de ani.

Contrar obiceiului încetățenit atunci când ne vizitează staruri internaționale, artistul canadian a urcat pe scenă chiar la ora anunțată, opt fix, și și-a început, brusc, show-ul, cu piesa „Dance Me To The End Of Love”. În același costum cu care și-a cucerit publicul și data trecută, ținută care a devenit emblemă a acestui turneu, „înaltul poet al melancoliei” și-a făcut încălzirea cu piese

care aveau să-i aducă, deîndată, dragostea publicului: „The Future” și „Ain't No Cure For Love”, după care s-a adresat pentru prima oară celor câteva mii de oameni care au venit să-l vadă, mulți dintre ei ajunși la concertul său pentru a doua oară.

„Îți mulțumesc, România. Îți mulțumesc, București. E o mare onoare să fiu aici, alături de voi. În seara aceasta vă vom arăta tot ceea ce putem”, a spus Leonard Cohen, înainte de altă piesă îndrăgită, „Bird on The Wire”, al cărei început a fost primit de cei prezenți cu aplauze. De altfel, primele acorduri ale fiecăreia dintre piesele mai cunoscute au fost salutate de public cu ropote de aplauze. Noaptea s-a lăsat peste

stadionul "Iolanda Balaș", umplut aproape în întregime, schimbând crepusculul cu întunericul pe acordurile piesei „Everybody Knows”.

Vocea lui Cohen, cu un timbru la fel de vibrant ca în înregistrările din anii '70, se auzea excelent din oricare colț al stadionului. Suna așa cum îl știam. Solo-urile de instrumentiști care au punctat fiecare piesă, printre care și cel al muzicianului Javier Mas, la chitara bandurria, au fost primite, de fiecare dată, cu aplauze de public. Versiunea andaluză a chitaristului Mas, un artist din Barcelona, pentru piesa „Who By Fire”, transformată, pe alocuri, într-un excelent flamenco, a urmat celebrei și ceva mai comer-

cialei „In My Secret Life”. Acordurile lente ale fiecăreia dintre ele au hipnotizat publicul, care a ascultat muzica în liniște, ca la teatru. Piese ca „No Way to Say Goodbye”, „Lover Come Back” sau „Waiting for a Miracle” au vrăjit publicul atât de tare, încât acesta a și uitat să mai reacționeze. Ultima piesă cântată înainte de pauza de 25 de minute (care a întrerupt concertul exact la momentul anunțat de organizatori) a fost „Ring The Bell”, ale cărei versuri au fost, pentru început, recitate de Cohen într-o manieră incantatorie. De altfel, pentru a cânta prima strofă, artistul a îngenunchiat, ca la rugăciune. Pe acordurile finale ale piesei, Cohen a mulțumit publicului pentru că a venit să-l vadă și pentru primirea extraordinară de care s-a bucurat la cea de-a doua vizită la București.

DOINEL TRONARU
(Din "Evenimentul zilei", 5 septembrie 2009)

ANDREI CĂLĂRAȘU: „Mi-a plăcut să construiesc vedete”

Cu cine am vorbit în Tel Aviv, Haifa sau Bat Yam despre regizorul Andrei Călărașu, primul lucru pe care îl amintea a fost aportul cunoscutului cineast la edificarea televiziunii israeliene. Dorind să aflu amănunte, l-am vizitat acasă, în frumosul apartament dintr-o elegantă zonă a Tel Aviv-ului, unde locuiește împreună cu Olga, soția sa. Bucuros de oaspeți și de discuții, a dorit să începem cu amintiri mai vechi, ca semn că n-a uitat de unde a plecat.

AVRAM CROITORU: Anul acesta, în luna mai, ați împlinit 87 de ani; timpul a trecut cu folos pentru dumneavoastră. Ați devenit un cunoscut și apreciat regizor de film.

ANDREI CĂLĂRAȘU: După ce am scăpat cu viață din Trenul Morții – despre acele cumplite zile am mai vorbit, așa că nu o să le mai evoc dar nici nu se pot uita – așadar, întorcându-mă în lașiu natal, am încercat să-mi găsec un rost, să nu las viața să treacă pe lângă mine. Când a venit vremea să intru la facultate, mi-am cam căutat drumul până să-l găsec pe cel dorit. Am făcut un an la Drept, doi ani la Chimie industrială... Nu m-au atras acele îndeletniciri. Rămăsesem cu o nostalgie din anii liceului unde, cu colegii mei Mendi Rodan și Anatol Vieru, organizam spectacole pentru elevi. Și am urmat Conservatorul de Artă Dramatică din Iași.

- *Cu ce profesori?*

- Renumiți! Miluță Gheorghiu, Costică Ramadan, Marioara Davidoglu... La final m-a remarcat regizorul Aurel Maican, care m-a recomandat la Teatrul Armatei.

- *Și ați schimbat lașiu pentru București?*

- Dar nu numai orașul l-am schimbat. Pe atunci mă chema Bernard Gropper dar Finți mi-a schimbat numele în Călărașu, după localitatea din Bărăgan în care fusese în lagăr. Acolo, la Teatrul Armatei, am lucrat la două-trei piese. După patru ani, era prin 1952, a venit Dinu Negreanu și m-a luat ca secundul lui la cinematografie. Finți mi-a spus, țin minte exact: „Dumneata ești om de artă iar filmul este o industrie. N-ai ce căuta acolo.” Totuși, am plecat la cinematografie. Încet, încet, am învățat cum se face montajul, cum se pune muzica. După doi ani, mi s-a dat să fac primul film.

- *E vorba de neuitatul film „Și Ilie face sport”?*

- Exact. A fost un mare succes. Pășisem cu dreptul. A urmat...

- *Să nu „rulăm” toată filmografia dumneavoastră.*

- Vreau să mai vorbesc despre un film; a fost ceva interesant.

- *Cum se intitula filmul?*

- „Alo, ați greșit numărul”. Am trecut cu bine prin toate vizionările de pe parcurs dar la cea finală, când venise și ministrul, nu numai că nu s-a râs dar mi s-a reproșat că am făcut o comedie. Am plecat acasă și o săptămână nu m-am mai văzut cu nimeni. Într-o noapte, pe la ora două, sună telefonul. Îți dai seama ce însemna în România acelor vremuri să sune telefonul în noapte. Din fericire, era dispecerul de la studio care mi-a spus că veniseră doi ștabi mari – Dej și Răutu – care, pentru relaxare, au vrut să vadă un film. Și în timp ce se rula filmul meu, râdeau pe rupe. Imediat a fost și premiera pe ecrane.

- *Ați lansat mulți tineri care astăzi sunt actori cu renune.*

- Chiar la filmul despre care am vorbit. Nu am luat actori gata formați, mi-a plăcut

să-i „construiesc” eu. Stela Popescu era în primul an la Institut, Rodica Tăpălagă nici nu intrase la facultate, Ștefan Tăpălagă era maestru al sportului, Iurie Darie jucase într-un singur film.

- *Pe Arșinel cum l-ați descoperit?*

- Un asemenea om nu era greu de descoperit. Îl vezi imediat, că-i masiv. Dar să vorbim serios. Făceam filmul „Vacanță la mare” pe când Arșinel abia începuse Institutul. L-am pus să stea într-un loc și să mimeze că ar cânta la un saxofon. Mi-a plăcut de el și i-am dat să spună o replică, apoi încă una... Odată, pe când a venit în turneu în Israel, mi-a zis că dacă nu eram eu, nu s-ar fi lansat așa. Aceleași cuvinte le-am auzit și de la Stela.

- *Câte filme ați făcut în România?*

- Șapte și la două am fost secund.

- *După care ați făcut Alia...*

- Era în 1965. Când, pe vapor, m-au întrebat ce știu să fac și am spus că sunt regizor de film, am auzit o replică deloc încurajatoare: „Și din asta vrei să trăiești?”. Ajuns în Israel, m-au dus la Radio și mi s-a dat să regizez o piesă în care l-am distribuit pe Moscu Alcalay și pe alți actori originari din România ca să mă pot înțelege cu ei. Dar, am avut probleme cu scenariul pentru că era în ivrit iar eu abia începusem să învăț la un ulpan din Natania.

- *Acolo ați locuit?*

- Nu, stăteam la Herzlia. Eu cu soția aveam apartamentul la etajul trei iar socrii, la etajul unu. Am improvizat un scripete

ca să deplasăm coșul cu bucate. Frigiderele erau sus, la noi, aragazul jos, la socri. Ca orice început într-o altă țară, n-a fost ușor. Am muncit mult până am intrat în televiziune.

- *Ce ați făcut? Deocamdată mi-ați spus numai despre piesa pentru teatru la microfon.*

- Și nici despre asta nu v-am zis ce era mai interesant și mai amuzant. Când directoarea de la radio m-a chemat să-mi dea scenariul mi-a vorbit în ivrit iar eu înțelegeam mai mult de-o groază. Ca să mă descurc cu scenariul și să învăț limba, am luat un profesor. După ce piesa a fost dată pe post, bucurându-se de succes,

a fost trimisă la un concurs în Italia și a fost premiată. Mă cheamă iar Lea Porat, directoarea radiodifuziunii israeliene, să mă felicite. Și, spre uimirea mea, de astă dată, îmi vorbește în românește. Mi-a spus că, până acum, special a folosit ivritul ca să-mi dau seama că în meseria mea nu mă pot descurca fără să știu limba țării, dar, de fapt, și ea se trage tot din România.

- *Și după succesul radiofonic?*

- Mi s-a propus să montez piesa „Avarul” lui Molière, la Teatrul Ohel din Tel Aviv. La repetiția generală am filmat multe scene pe film Kodak de 8 milimetri. Actorii s-au mirat că mă pricep să mănuiesc aparatul și le-am explicat că eu sunt regizor de film. Ei, la premieră, după lăsarea cortinei, surpriza. S-a anunțat că Andrei Călărașu vrea să prezinte secvențe dintr-un film pe care l-a făcut la repetiția generală. În sală erau multe personalități: scriitorul Efraim Kishon, Margot Klauzner, directoarea studiourilor de film din Herzlia, care mi-a propus să folosesc aparatul și platoul studioului... Dar, să fac o paranteză. Margot, știind că venisem în Eretz doar de șase luni și nu aveam nici de unele în casă, mi-a trimis, din recuzită, un dulap, o perdea și vase pentru gătit.

- *Închidem paranteza ca să aflăm pe cine ați mai cunoscut în seara premierei.*

- În sală era și pictorul Rubin care m-a invitat la el acasă și, în timp, ne-am îm-

„N-am eu grija lui Andrei, o să se descurce bine căci este un om complex – știe și teatru și film”. Ne-am împrietenit și prin 1970 i-am propus soțului ei, actorul Zvi Stolper, să fac un film despre Lia. A ieșit un film de o oră care s-a dat la televiziune.

- *După „Avarul” ce a urmat?*

- M-a invitat Avram Aseo, directorul Conservatorului de Artă Dramatică din Ramat Gan, să montez piesa „Scaunele” lui Eugène Ionesco. Succesul piesei mi-a adus și numirea ca decan al Facultății de Cinematografie și Televiziune, nou înființată.

- *Se știe că aici, în Israel, ați fost părintele televiziunii.*

- Cei de la minister mi-au spus că vor să pornească televiziunea în limba arabă.

- *Știați limba arabă?*

- Știam doar „la pașa vine un arab”. Poezia. Atât. Dar m-am descurcat bine iar după un an am fost trecut la televiziunea în ivrit. Și așa, trecută anii cum trecută iar eu aveam un bilanț frumosel – 1380 de emisiuni pentru televiziunea israeliană... teatru, film, divertisment. Mult timp am susținut emisiunea „Culise”, care se prezenta în fiecare zi de joi și cuprindea tot ce era nou în domeniul artei. Am avut invitați renumiți din America – Shirley McLaine, Jack Lemmon, ba chiar și diplomatul Henry Kissinger. Am filmat un show al lui Frank Sinatra, când a făcut un turneu în Israel. Era, pe atunci, la televiziune, un trio celebru, „Hagașaim” se numea, care a făcut un cuplet pe care l-a intitulat „Calarașu”. Așa a ajuns numele meu pe buzele populației.

- *Unde a și rămas.*

- Dar a venit anul 1987, am împlinit 65 de ani și a trebuit să ies la pensie. Am mai lucrat vreo 10 ani cu contract. Asta până când mi-au spus că nu se mai poate, că dacă îmi cade un proiect în cap n-au forme să mă plătească. De atunci mă duc și lucrez fără bani, de amorul artei. Cam asta a fost viața mea în Israel. Am muncit.

- *La 40 de ani de când ați locuit în Herzlia în condiții precare, aveți acum un frumos apartament în strada Namir 85. De aici, din Namir, câți kilometri sunt până la Ierusalim?*

- 57.

- *De unde știți așa precis?*

- Pentru că în fiecare zi plecăm cu mașina la studiourile de televiziune la 6 dimineața și revenim la miezul nopții.

- *Confratele dumneavoastră întru regie, Mihai Pascal, îmi spunea că mergeați cu motocicletă.*

- Așa a fost până acum câțiva ani. Acum, când peste mine și-au scuturat frunzele a 87 de toamne, nu mai am putere decât să o încălesc până la televiziunea de aici, din Tel Aviv, sau să fac unele cumpărături pentru casă.

- *Ați circulat motorizat și în România?*

- Prima motocicletă am cumpărat-o la Iași, prin 1947. Acum, folosesc mai mult bicicleta. Din cauza problemelor pe care le am la coloana vertebrală, merg mai bine pe două roți decât pe două picioare. Și totuși mi-a plăcut să fac sport, am sărit și cu parașuta.

- *Acum ce vă place?*

- Să mă pot scula dimineața. Și sunt fericit în fiecare dimineață că încep o nouă zi.

- *În care ce faceți?*

- Merg cu soția la cumpărături, revin pe la opt, mă culc o jumătate de oră, îmi fac de lucru la computer, citesc mult, cam 300 de pagini pe zi.

- *Citiți în diagonală?*

- Nu, devorez tot ce citesc. Și memorez. În această privință stau bine. Nu o să uit să-ți dau telefon când o să vin în România.

prietenit. Uite, tabloul acela de pe perete, în care a pictat două rodii, mi l-a dăruit cu dedicația: „Prietenului și artistului Andrei Călărașu”. Tabloul învecinat e semnat de pictorul Marcel Iancu, Mi l-a dat când i-am făcut o vizită la Ein Hod. Dar, să revenim la premieră și să amintesc că era acolo și Lia König, pe care am auzit-o spunând:

S-a ținut de cuvânt și ne-am revăzut. Discuția noastră, începută în luna iunie la Tel Aviv, a continuat în august, când, făcând un arc pe același meridian, familia Călărașu a venit din țara muntelui Sinai, la Sinaia din Carpați, unde îi place să poposească aproape anual pentru a se revedea cu prietenii și cu locurile unde odinioară, la Casa de Creație de la Pelișor, își luca scenariile regizorale iar astăzi, la hotelul care poartă numele stațiunii, își deapănă amintirile.

AVRAM CROITORU

CRISTIAN-LOCUL UNDE IUDAISMUL ESTE LA EL ACASĂ

Scoala de vară "SIHa" de la Cristian are de-acum o istorie de peste un deceniu. **Simha** (Bucurie) – **Iahadut** (Iudaism) – **Haverut** (Prietenie) este sigla sub care funcționează cu atâta succes. Organizată la Cristian începând din 1999, de către Sandra Segal și Edi Kupferberg, care este coordonatorul proiectului, încă pe vremea când, ca aspect, acest Centru de Instruire și Educație a fost departe de ceea ce este astăzi, școala a fost frecventată de generații întregi de evrei care au vrut să fie mai aproape de iudaism, atât sub forma sa religioasă cât și laică. Echipa care răspunde de organizarea școlii are veterani – Bianca Știubea, Mirela Așman, Edi Kupferberg, Prim-Rabinul Șlomo Sorin Rosen, în prima sa etapă având calitate de cursant, dar și oameni noi, cum este regizorul moldovean Andrei Munteanu. În fiecare an, echipa elaborează un program care include prezentări ale unor capitole din religia mozaică, probleme de definire a identității iudaice, studii de text biblic și talmudic, probleme de actualitate ale iudaismului și discuții despre situația evreilor în lume. În acest an, cursanții (dintre care unii au și predat) din generația tânără au dezbătut unele aspecte ale Holocaustului, au vorbit – într-o abordare foarte pluralistă – despre modul în care iudaismul îl înțelege pe Dumnezeu, au făcut prezentarea unor personalități iudaice de marcă (spre exemplu: psihologul Viktor Frankel) și au discutat dileme de etică medicală iudaică. S-au abordat subiecte precum semnificația rugăciunilor de Iom Kipur, s-a vorbit despre Holocaust și extremismul în România de astăzi, s-a analizat conceptul iudaic de sfințenie (**Keduša**) și a existat chiar și o secțiune în care s-a prezentat modul cum vede iudaismul relațiile sexuale. La generația de mijloc, s-a vorbit despre cei trei „anti”: antiiudaism, antisemitism, antisionism, respectiv anti-Israel, despre femeii anonime în Tanah, despre modul de creare și rolul omului în lume, văzut din perspectiva gândirii iudaice (**mașava**) din Midraș. „Ceea ce deosebește aceste cursuri de altele” - ne-a declarat prof. Bianca Știubea, care vine anual din Israel să participe și să contribuie semnificativ la ele - „este combinația dintre învățatură și distracție. Nu există formule prestabilite, nu se țin conferințe ci temele se dezbate, se emit opinii, se discută în contradictoriu. În ceea ce privește partea religioasă, se pune accentul pe crearea de identitate și pe necesitatea de a ne autodefini în comparație cu alte religii”. Toate aceste idei au prins viață în modulele celei de-a XI-a ediții a școlii „SIHa”, cel al tinerilor (17-25 august, 30 de participanți) și cel al generației de mijloc (27-30

august, 50 de participanți). Tinerii au fost atât de încântați de ceea ce au învățat încât o parte din ei au decis să rămână în continuare.

Prim Rabin Șlomo Sorin Rosen: „Să găsim punți de legătură între noi”

În cuvântul său de salut, Prim Rabin Șlomo Sorin Rosen a explicat că „SIHa” înseamnă conversație, de aceea programul este făcut în așa fel încât activitățile să genereze întrebări și trăire iudaică. „Sunt convins că vom găsi punți de legătură între noi, fire care să ne aducă mai aproape”, a spus el. „Vor fi aici zile de introspecție, de învățatură iudaică, în urma cărora fiecare va putea duce o bucăciță din suflul de iudaitate”, a remarcat, la rândul său, Edi Kupferberg.

Nu ne-am propus să enumerăm toate programele desfășurate în cadrul ediției, dar nu putem să nu ne oprim la câteva, mai „speciale”. Două dintre ele ne-au stimulat și ne-au menținut buna dispoziție. În primul rând, cel intitulat „Lomir alle zingen”, sau mai „doct” „Workshop de cântece idiș”. Cu mic cu mare, cu voce sau fără voce (majoritatea), ne-am adunat să învățăm cântece idiș sub bagheta „maestrului” Andrei Munteanu. A fost o veselie totală. În secret, am înregistrat „performanțele” noastre. Au fost groaznice, dar nu asta a contat... Concursul de cultură generală iudaică a fost un alt prilej de amuzament, datorită înverșunării celor cinci echipe aflate într-o luptă pe viață și pe moarte, deși singura miză a fost onoarea primei clasate. Trebuie aici să menționăm talentul de moderator al lui Edi Kupferberg, care a reușit până la urmă să scape cu bine de supărarea celor care se simțeau perdanti. Un alt lucru demn de remarcat – temeinicele cunoștințe iudaice ale tinerilor.

Pe latura serioasă, am constatat cu tristețe că nu dispunem de calități de talmudiști. Nici unul dintre participanți nu a reușit să descâlcească, în cadrul programului „Gemara-hevruta pe text”, sensul unui pasaj din Talmud, cu toate strădaniile și explicațiile date de rabinul nostru. Eu recunosc că m-am dat bătută după un sfert de oră.

Programul „Ask the Rabbi” a dat naștere unor dispute legate de credință și de ideea „ce înseamnă să fii evreu”. S-a abordat problema trecerii la iudaism, lucru deloc ușor, datorită necesității respectării stricte a religiei mozaice. „Acestea sunt particularitățile care ne deosebesc de celelalte popoare și, dacă ele dispar, dispărem

și noi”, a opinat Prim-Rabin Șlomo Sorin Rosen. În problema educației iudaice existente la ora actuală în România, domnia sa și-a exprimat părerea de rău legată de imposibilitatea colaborării în acest domeniu cu J.C.C., precum și a politici de separare între laic și religios, între distractiv / social și educațional care este practicat în prezent. „În toată această nouă politică, evreii din România, membrii comunităților, sunt cei care pierd”, a precizat Prim Rabinul Rosen. Au existat de asemenea discuții aprinse și pe marginea dificultăților întâmpinate de Rabinat în aplicarea proiectelor legate de reînvierea vieții religioase din comunitatea noastră.

Opinii ale participanților

Edith Șimșensohn (Piatra Neamț): „Totul a fost minunat. Încercătura de spiritualitate m-a făcut să-mi umplu bateriile cu energie. Apreciez profunzimea rabinului”. **Serena Adler** (București): „De câte ori viu și mă simt parte a obștii, retrăiesc copilăria mea. Simt din ce în ce mai mult nevoia de apropiere de obște”. **Claudia Goldstein și Simina Demetrian** (Craiova), din grupul de tineri: „În fiecare an e mai frumos, ne întâlnim cu prieteni, cunoaștem persoane diferite, programele sunt interesante, ne place foarte mult că sunt interactive”. **Beatrice și Gustav Finkel** (Botoșani): „Ne-a plăcut că programul a fost diversificat, s-a studiat Talmudul dar au fost și cântece și dansuri”. **Monica Bolgar** (Râmnicu Sărat): „Am dorit să iau contact cu tradiția iudaică și am avut norocul să ascult explicațiile documentate din partea rabinului”. **Marion Cohen-Vida** (Timișoara): „Mi-a plăcut foarte mult partea religioasă. Cu cât trece timpul mă simt mai atrasă, mă întorc la viața religioasă.”

Ediția din acest an a fost organizată și cu ajutorul unor sponsori ca „European Jewish Fund” și „Fondul norvegian de susținere a proiectelor evreiești”. Proiectul, la care, în afara echipei, și-a adus contribuția și președintele F.C.E.R., dr. A. Vainer, a fost apreciat de Moshe Kantor, președintele Congresului Evreiesc European și al „European Jewish Fund”, precum și de secretarul său general, Arie Zuckerman. Ambii au declarat că este un proiect puternic. „Comunitatea din România este un exemplu de reînviere a comunităților evreiești din Europa și este foarte importantă că printre cei care contribuie la realizarea acestui obiectiv se găsesc mulți tineri”, a afirmat M. Kantor, precizând că Fondul a fost creat tocmai pentru a sprijini astfel de proiecte.

E.G.

Centrul de la Borsec, redescoperit de amatorii de odihnă și liniște

Spre bucuria noastră, a revistei, care face de aproape trei ani „reclamă” pentru Centrul de Instruire și Recreere de la Borsec, anul acesta se pare că demersul a avut efect. Aproape tot sezonul, vila, cel puțin cea de sus, modernizată, a fost plină. Doritorii de munte, de liniște și odihnă au venit din comunitățile răspândite în toată țara - din Iași și Cluj, Oradea și București și nu le-a părut rău (întrebați familiile Giltman și Kupferberg, care

și-au prelungit șederea). Camerele frumoase, băile moderne cu apă caldă permanentă, personalul primitiv se adaugă la frumusețile naturale ale stațiunii. Borsecul a fost redescoperit deocamdată de prea puțini turiști, din cauza părăginirii în care a căzut baza sa de tratament și majoritatea vilelor din perioada de dinainte de 1989 a stațiunii. Există totuși semne că lucrurile se vor schimba și despre acest lucru vom vorbi mai jos.

Tineri pictori români au aflat despre Holocaust

La începutul lui august, la Centrul de la Borsec a fost organizată de către Institutul „Elie Wiesel” și F.C.E.R., o tabără de pictură a unor tineri artiști. Subiectul abordat a fost Holocaustul, participanții bucurându-se de prezența unor istorici specializați în domeniu cât și a unor supraviețuitori, care au vorbit despre tragedia Holocaustului. (Alexandru Florian, directorul executiv al Institutului, Liviu Rotman, directorul C.S.I.E.R., istoricul Lya Benjamin, Liviu Beris, președintele A.E.R.V.H., și I. Țucărman, ultimii doi supraviețuitori). Tablourile vor fi expuse cu ocazia marșării în octombrie a Zilei Holocaustului din România.

O mare realizare la Centrul de la Borsec este îmbunătățirea substanțială a calității mesei, atât în ceea ce privește întocmirea meniurilor cât și prezentarea lor, și aceasta datorită, pe de-o parte, lui „nea Mitică”, noul bucătar, pe care sperăm să-l avem la iarnă, la București, dar și doamnei Măriuța, soția președintelui Comunității din Dorohoi, și responsabilului centrului, Iancu Isidor. Mulțumiri și șefului Centrelor, Ivan Trușter, care a contribuit din plin la îmbunătățirea calității Borsecului. Deși au fost anumite conflicte din dome-

niul culturii, la centrul de la Borsec există totuși o atmosferă evreiască, exemplul fiind Oneg Șabatul plin de har și înțelepciune, ținut de președintele Comunității din Dorohoi, care este și oficiant de cult.

Proiecte îndrăznețe

Ca administrator de lungă vreme al Centrului, dl Iancu Isidor ne-a vorbit și despre partea nevăzută a lucrurilor. Este necesară în primul rând refacerea fațadei și împrejmuirea vilei de sus. Din cauza crizei, proiectele de modernizare despre care am scris anul trecut, nu s-au putut efectua. Există totuși perspective, dl Iancu vorbindu-ne de un proiect care se află de-acum în discuția Comitetului Director – cedarea sediului Comunității din Dorohoi în schimbul construirii unui alt sediu într-o clădire recăpătată și realizarea modernizărilor necesare în cele două vile din Borsec.

Armand Shor- un israelian îndrăgostit de Borsec

Borsecul a fost câteva decenii stațiunea preferată de odihnă a evreilor ortodocși din Transilvania și această filieră turistică nu a secat nici azi. Iar acum se pare că șansa reînvierii ei este în mâna

israelienilor, cel puțin așa a reieșit din discuțiile pe care le-am avut cu dl Armand Shor, israelian de origine română, care, împreună cu un prieten, a făcut primele investiții israeliene la Borsec. Numele lui nu este necunoscut pentru cititorii români, el fiind candidatul PSD pentru Camera Deputaților la alegerile din acest an în

Colegiul 4 Orientul Mijlociu-Africa. Armand Shor este un fiu al Iașului și, cu toate că a făcut carieră în Israel, ca inginer la El Al și lider al sindicatului inginerilor din companie (este membru al Partidului Muncii) dar și lider informal al numeroasei comunități de români din companie, nu și-a uitat țara din unde a plecat. De aceea, revine de câte ori poate, cu atât mai mult cu cât de câțiva ani este proprietarul vilei Riki, cel mai frumos hotel din Borsec, la doi pași de vila Comunității. „M-am îndrăgostit de Borsec în 1990, când m-am nimerit aici” și când totul era în paragină, ne-a povestit el. Întâi a vrut să-și facă o casuță, apoi a zis că trebuie una mai mare, ca să-și invite prietenii, ca până la urmă, cu un curaj nebun, să facă un hotel pe care-l ține în funcțiune în pofida afluenței destul de reduse de turiști din stațiune. A declarat, cu sinceritate, că

nu este un om de afaceri, că investiția a făcut-o de plăcere, dar este un optimist și crede în viitorul Borsecului. (Se pare că anul acesta se va realiza o pistă de schi, cu bani de la Ministerul Turismului). Shor va construi, până în doi ani, o bază de tratament și o piscină, care vor spori mult atractivitatea stațiunii. A reușit să-și transmită optimismul și altor israelieni: la ora actuală 12 investitori au achiziționat terenuri sau vile vechi. În momentul în care se va înregistra un reviriment în stațiune, ei vor începe să construiască.

Armand Shor este preocupat și de a face cunoscută în Israel istoria evreilor din România, contribuția lor la cultura româ-

nească. „Și avem cu ce să ne lăudăm”, spune domnia sa, exprimându-și regretul că, în pofida existenței unei comunități mari de evrei originari din România, „organizația românilor din Israel nu-și face datoria”. De aceea, la Petah Tikva, orașul în care locuiește, a înființat un ONG, „Cetățeni pentru cetățeni”, dedicat acestui scop.

EVA GALAMBOS
ANDREI BANC

Participare românească la Seminarul diplomatic pentru tineri lideri evrei

Economist Silviu Horn, șeful de Cabinet al președintelui F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, a fost delegatul României la Seminarul diplomatic pentru tineri lideri evrei, organizat în Israel. Au participat 36 de persoane, reprezentând cinci continente, din 24 de țări. Au fost prezentate subiecte ca: brand-ul Statului Israel; instrumente de diplomație în lupta împotriva antisemitismului; Iran, strategia diplomatică după alegeri; dreptul evreilor la un stat; procesul de pace arabo-israelian; Israel și mediile externe; relațiile dintre Israel și Diaspora, în prezent și în viitor și altele. În

cadrul diferitelor workshop-uri, aceste probleme au fost dezbătute, participanții exprimându-și opiniile legate de ele. Silviu Horn a prezentat cursanților activitatea F.C.E.R. și problemele cu care se confruntă, felul în care se stabilește contactul cu presa și televiziunea românești și importanța acestor cursuri pentru tinerii din România care, după ce le-au frecventat, au fost promovați și au aplicat la locul lor de muncă cele însușite aici. (Attila Gulyas, Erwin Şimşensohn). De asemenea, el a intervenit în dezbateri acolo unde era cazul. Silviu Horn apreciază că participarea

lui va avea consecințe pozitive și asupra vieții Federației, datorită informațiilor obținute, a cunoștințelor dobândite și a numeroaselor contacte cu personalități ale vieții publice din Israel și cu delegați din diferite țări ale lumii. (E.G.)

100 de ani de la crearea Uniunii Evreilor Pământeni

Anul acesta, în cadrul tradiționalei Zile a Centrului de Istorie, a fost abordat un subiect pe cât de interesant pe atât de actual: marcarea unui secol de la crearea Uniunii Evreilor Pământeni (UEP), începutul procesului de modernizare a organizării evreilor din România, în concordanță cu cerințele epocii. A fost o necesitate decurgând din schimbările intervenite pe plan intern în România, când se formează o nouă elită evreiască. De aceea s-au impus și noi forme de organizare, diversele tipuri de organizații corespunzând unor forme de societate civilă. Organizațiile se întâlnesc apoi se dezbate problemele cu care se confruntă evreimea din România, în primul rând cea a antisemitismului. În acest context ia naștere Uniunea Evreilor Pământeni, a declarat, la deschiderea sesiunii, dr. Liviu Rotman, directorul C.S.I.E.R. Vorbind despre calea parcursă de Uniune, istoricul dr. Lya Benjamin a precizat că ea a fost o organizație eminentamente politică ce s-a ocupat cu probleme ca încetățenirea evreilor și critica legislației antievreiești, în condițiile în care între sfârșitul secolului 19 și 1910 au fost date 200 de astfel de legi. În 1918, UEP avea 12.000 de membri și 97 de secțiuni și a

partidele românești se bat pentru votul evreilor, exemplificând cu alegerile din Galați, din 1922. Până în 1938, a subliniat vorbitoarea, a existat o viață politică evreiască vie, atât prin deputații evrei din diferitele partide românești cât și în cadrul Partidului Evreiesc. În completare, Țicu Goldstein a prezentat activitatea lui Adolphe Stern, președintele U.E.P.

Referatele au fost urmate de dezbateri vii. Concluzia la care au ajuns participanții, printre care și președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, a fost că subiectul merită abordat într-un cadru mai larg.

EVA GALAMBOS

John Bercow, primul președinte evreu al Camerei Comunelor

John Simon Bercow este noul președinte (speaker) conservator al Camerei Comunelor a Parlamentului britanic.

Fiu al unui șofer de taxi evreu, John Bercow s-a născut la Londra, în 1963. A fost un elev și un student de excepție, terminând cu cele mai bune calificative Universitatea din Essex. A fost considerat jucătorul nr.1 de tenis la categoria juniori dar, din cauza unei boli glandulare, nu a putut urma cariera de tenisman profesionist. S-a dovedit încă din studenție de orientare politică conservatoare și a și militat în rândul tineretului Partidului Conservator, devenind ultimul președinte al Federației Stu-

denților Conservatori, desființată mai târziu. A lucrat mai întâi în sectorul bancar și apoi în firma de lobby Rowland Salingbury Casey unde a ajuns să ocupe postul de director. Mai târziu s-a ocupat de lobby politic la firma de publicitate "Saatchi and Saatchi". Timp de 10 ani a condus un curs de "Cuvântări și campanie" în cadrul căruia a pregătit 600 de membri ai Partidului Conservator, printre care mulți deputați, în tehnici de campanie și comunicare. Cariera lui politică a început în 1986, când a devenit consilier la Lambeth. Înainte de a fi ales în Camera Comunelor, a fost consilier special la Ministerul de Finanțe și la Ministerul Culturii. A intrat în parlament în 1997, ocupând mai multe poziții în Cabinetele

"din umbră" ale Partidului Conservator, dar s-a confruntat adesea cu liderii propriului partid. Din această cauză, dar și datorită faptului că soția sa, Sally, a trecut de la conservatori la laburiști, a fost suspectat că ar dori să părăsească rândurile partidului. A fost și el implicat în scandalul cheltuielilor fictive ale parlamentarilor britanici dar a returnat suma de 6508 lire sterline pentru impozite. A fost ales speaker al Camerei Comunelor la 22 iunie a.c și este primul președinte evreu al Camerei Inferioare a Parlamentului britanic. Este și primul speaker care nu poartă roba scurtă în timp ce conduce lucrările Camerei. Are trei copii. (E.G.)

Un dar în ajunul sărbătorilor – Calendarul F.C.E.R. 5770

Odată cu Roș Hodeș Elul – luna în care ne pregătim pentru Roș Hașana, F.C.E.R., prin publicația „Realitatea Evreiască”, ne-a oferit o surpriză: an almanah al activității din anul ce se termină și un calendar amănunțit al evenimentelor ce urmează a fi.

Ca niciodată, ziaristul, scriitorul Dorel Dorian ne-a prezentat o carte ce conține 350 de pagini. [...]

A pus mult suflet în acest almanah și el merită toată stima.

Avut la dispoziția sa o echipă bună, pe care o putem vedea în fotografia din primele pagini și care își lasă amprenta în întreaga realizare a almanahului.

Dacă privim la cuprinsul acestui almanah, ne dăm seama deja din primele pagini de bogăția informațiilor și a comentariilor.

La început ni se redau datele importante, sărbătorii în anul 5770, zile de post și comemorări, întâlnim mesaje tradiționale de

Roș Hașana 5770 – din partea Marelui Rabin Menachem Hacohen, a dr. Aurel Vainer și a Prim-Rabinului Șlomo Sorin Rosen. [...]

Mergând spre adâncul almanahului, întâlnim în paginile 28 – 42 o retrospectivă a vieții Federației Comunităților Evreiești din România în anul 5769.

În continuare, în paginile 45-50, comemorări colective.

Cultura, o prezență esențială în „Realitatea Evreiască”, se reflectă în paginile 52 – 77. Întâlnim aici reportaje despre Târgul de carte de la Ierusalim din 15 – 20 februarie, când Editura Hasefer a prezentat volumul monumental „Prezențe rabinice în secolele XVI – XXI”, în prezența dr. Aurel Vainer și a lui José Blum, veniți special pentru acest eveniment.

Aici întâlnim reportaje care reflectă activitatea Teatrului Evreiesc, a JCC, a B'nai Brith România și multe altele.

130 de ani de istorie (1880 – 2010), în pag. 90 – 107, despre Theodor Herzl dar și despre poeți născuți în România. [...]

Capitolul „Aniversări”, pag. 109 – 143, e plin de personalități ce au fost sărbătorite. [...]

„In memoriam”, pag. 170 – 206, aduce acel Izkor; poporul evreu nu-i uită pe frații săi care nu mai sunt: Ițic Manger, Moni Ghelerter, Carol Isac, Horia Aramă, Mendi Rodan.

Cugetări și aforisme, pag. 205 – 211 [...] Cărțile anului 2009, pag. 222 – 224. Cărți apărute la Hasefer. [...]

Capitolul Pericopa, pag. 225 – 284, redă fiecare pericopă a anului, sub semnătura lui Baruch Tercatin.

În capitolul „Semnificațiile unor sărbători”, pag. 285 – 296, venerabilul conducător al Alialei române în Israel, rabinul Efraim Gutman, semnează trei articole.

„Datini și obiceiuri” – rugăciuni, orele de apringere a lumânărilor cât și calendarul propriu-zis – toate pregătite de Baruch Tercatin, încheie almanahul.

Este o lucrare frumoasă la care s-a depus multă muncă și mult suflet.

Recomand fiecăruia, mai ales în ajunul sărbătorilor, de a avea în casa sa un asemenea almanah.

BARUCH TERCATIN

(Din „Jurnalul săptămânii”, 27 august 2009)

Teme și dileme în presa culturală

(Iulie-august 2009)

Ioana Părvulescu face un demers, în revista „România literară”, în apărarea memoriei lui Sebastian, care în cartea Martei Petre, „Diavolul și ucenicul său – Nae Ionescu, Mihail Sebastian”, apare ca extremist de dreapta. Mihail Iovănel scrie tot în apărarea lui Sebastian, în „Cultura”. Despre Lucian Raicu scrie Cosmin Ciotloș tot în „România literară”, cea mai importantă revistă de cultură din spațiul bucureștean. Ilie Rad și Anamaria Beligan îl evocă pe prea puțin cunoscutul critic literar evreu-român, decedat în Australia, Lucian Boz. Adrian Popescu își amintește de Bucovina natală, zonă locuită cândva de numeroși evrei.

Valery Oişteanu semnează un elogiu dramaturgului Eugen Ionescu, la 100 de ani de la naștere („Observator cultural”).

Ne-au părăsit doi oameni de cultură – criticul și eseistul Matei Călinescu (75 de ani); traducătorul ilustru din română în franceză, Alain Paruit (Herșcovici).

„Contemporanul – Ideea Europeană” despre cel mai de seamă prozator israelian actual, Amos Oz. Smaranda Dumitrache, pe același subiect, în „Observator Cultural”.

Din „Lettre Internationales” reținem un aforism al lui Michel de Montaigne (evreu sefard) – „Nu murim pentru că suntem bolnavi, ci pentru că suntem vii”.

În Revista 22, Alexandru Florian comentează gestul ireponsabil al primarului Radu Mazăre de a se îmbrăca, împreună cu fiul său, cu uniforma Wehrmacht-ului nazist. Un comentariu asemănător, în „Cultura” (Cătălin Sturza).

A încetat din viață un mare filosof și apărător al libertății de gândire, Leszek Kołakowski. Despre importanța sa scrie Vladimir Tismăneanu, în Revista 22. Inițial marxist, apoi admirator al lui Spinoza, a devenit cu timpul antimarxist și ideolog al sindicatului „Solidaritatea”.

Mircea Mihăieș consideră că cel mai slab roman din literatura română este „Craii de Curtea Veche”, de Mateiu Caragiale. Oare?

Cosmin Ciotloș revine la „Anii treizeci”, de Z. Ornea, considerând cartea (la a treia ediție) foarte actuală.

Marie France Ionescu se opune popularizării operei tatălui ei, Eugen Ionescu, considerând că este vorba de un scriitor francez.

Despre poemul „Iov”, al lui Fondane, și avatarurile publicării sale scrie Țicu Goldstein în „Observator Cultural” din 6 august a.c.

BORIS MARIAN

REQUIEM PENTRU UN NECUNOSCUT

Lucrul cel mai greu pentru bătrânețe, îmi spunea prietenul meu S. Galeriu (90 de ani), este golul care se creează mereu în jurul tău. Lucrul cel mai greu la bătrânețe, Galeriu, i-am replicat eu, e bătrânețea. Ea cuprinde în sine toate relele laolaltă, inclusiv golul de care te plângi; cu fiecare om care dispăre, se duce și o părticică din tine, iar plecarea partenerii sau partenerului de viață e cea mai dureroasă trădare imaginabilă.

Cu fiecare om care moare, moare o lume. În groapă nu este coborât un cadavru, ci o ființă umană, țărâna acoperă o viață care a fost: visuri, împliniri, bucurii, speranțe, decepții. Toate s-au terminat acum și nimeni nu va mai ști de ele, de aici înainte. Singura modalitate de a nu le face dispărute este de a le fixa pe hârtie, de a le povesti. Despre istoricul Simon Dubnov se relatează că, pe când era dus, în coloana evreilor din Vilna, spre locul de execuție, a rostit îndemnul: „*Idn, ghedenkt!* Țineți minte, evrei! Evrei, notați, povestiți!”

Să ținem minte, să notăm, să povestim. Ce s-a întâmplat cu fiecare dintre noi, cu cei din preajma noastră, ce am văzut și ce am auzit, ce merită să fie cunoscut. Să rămână și după noi, când noi nu vom mai fi. Să nu coboare o dată cu noi în mormânt.

Spun toate acestea pentru ca cititorii să înțeleagă de ce, din când în când, vor găsi câte ceva în afara faptului curent de viață și care – poate – îi va umple de uimire.

Ca întâmplarea pe care o relatez acum.

Într-una din zile, era prin 1973 pare-mi-se, am primit la redacția „Revistei Culturii Mozaic” o scrisoare. Trimisă de secretarul comunității din Câmpia Turzii.

Zilele trecute, scria el, la sediul comunității s-au prezentat câțiva țigani sătrari. Ce vânt i-a adus? În șatra noastră, au povestit, a murit de curând un evreu. Noi l-am îngropat, dar ne-am gândit că i se cuvine și lui, ca oricărui suflet, o slujbă de pomenire, după legea lui. Și uite de aceea am venit. Și unul a scos dintr-o desagă niște lumânări, iar altul a băgat mâna în buzunar și a pus pe masă un pumn de gologani.

Am ascultat cu uimire crescândă – scria mai departe secretarul comunității – cuvintele neobișnuite ale vizitatorilor. Le-am cerut amănunte. Cum a ajuns evreul printre ei? De unde venise? Câtă vreme a trăit printre ei?

E o veche poveste, mi-au răspuns, din timpul războiului. De unde a venit nu putem spune, nu l-am iscodit și el nu era vorbăreț din fire și mai cu seamă se ferea ca de foc să vorbească despre sine. Bănuiau că a fugit de undeva, poate să fi fost un fugăr din Ungaria, unde se știa că se petrec lucruri rele cu evreii. Să fi fost un clandestin, care, în lipsă de alt adăpost, s-a aciuat la ei. Nu, ei nu l-au iscodit. l-au găsit un locșor într-un cort, curând i s-a alăturat o fată din șatră și au trăit ca toți ceilalți.

Secretarul și-a încheiat scrisoarea arătând că enoriașii sinagogii au făcut o pomenire, cineva a spus Kadiș și s-a bătut un păhărel de sufletul mortului. Ca la orice *iahrzeit*.

Am citit pentru a doua oară scrisoarea. Întâmplarea avea

atâtea aspecte uluitoare, încât aproape nu-mi venea să cred. De ce, de exemplu, omul acela nu a plecat din șatră după terminarea războiului? De ce a preferat viața de nomad? Dar pe cine să întreb, cine să-ți răspundă? Ciudată întâmplare, greu de crezut. Totuși, scrisoarea secretarului comunității se afla sub ochii mei, cu semnătură și ștampilă.

Am publicat povestea în revistă.

Seara sună telefonul. La aparat era Aurel Baranga. Articolul ăsta, îmi spune, m-a ajutat să închei un ciclu. E, poate, epilogul unei întâmplări de acum câteva decenii, de care am fost obsedat toată vremea. Și mi-a povestit întâmplarea pe scurt.

Într-o vreme, în perioadă războiului, el, Aurel Baranga, a fost medicul unui detașament de muncă obligatorie la Polygon. La un moment dat în detașament s-a ivit o figură nouă. Într-o seară, cu puțin înainte de încetarea lucrului, necunoscutul s-a apropiat de doctor, rugându-l să-i acorde câteva clipe. Doctorul i-a făcut semn să vorbească. „Eu, domnule doctor, am omorât un neamț...” Într-o noapte, la trecerea clandestină a frontierei. l-a luat hainele, le-a îmbrăcat, apoi le-a dezbrăcat și s-a descotorosit de ele, a vagabondat prin țară, a ajuns la București. Neavând pe nimeni, fără adăpost, s-a gândit că într-un detașament de muncă i se pierde mai ușor urma. Problema era după orele de muncă. Și nopțile, când n-are unde dormi. De aceea, se duce în Gara de Nord, în câte o sală de așteptare. Dar îi e frică să nu fie luat la ochi. Domnul doctor n-ar putea să-l ajute, ca măcar o noapte să aibă unde pune capul?

Un fior de groază m-a cuprins de la primele cuvinte ale necunoscutului – și-a continuat Baranga povestirea, la telefon. Totuși, mi-am învins frica. După lucru – i-am spus – ia-te după mine, urcă în vagonul în care voi urca eu, dar la clasa a doua, și coboară după mine. Pe atunci, adaugă dramaturgul, locuiam la părinți, pe Calea Dudești. Într-o cămăruță dinspre stradă aveam un mic cabinet. L-am introdus acolo pe omul meu, i-am cerut să umble în vârfurile degetelor, să nu fie auzit de vecini, iar în zori, înainte ca lumea să se trezească, să părăsească locul.

După puțin timp, omul a dispărut din detașament. La fel de misterios cum venise. Groaza mea a crescut și mai mult. A fost, desigur, prins, va fi torturat și mă va băga și pe mine. Dar nu s-a întâmplat nimic, nici a doua zi, nici în zilele următoare. Încet, încet, am început să mă liniștesc. Am făcut eforturi mari să-l uit, să șterg din amintire episodul. L-am uitat, nici n-a avut loc.

După 1944 am pus capăt uitării. Ce s-a ales de omul meu? mă întrebam adeseori. O fi acum într-o funcție mare, poate-l voi revedea și mă va recunoaște. Dar nu ne-am mai întâlnit nicăieri. Și eu continuam să-l caut.

Articolul despre cazul de la Câmpia Turzii m-a făcut să tresar – a încheiat Aurel Baranga. Poate cel care a murit în șatra de țigani a fost omul meu...

Poate. De știut nu se va și ști niciodată.

VICTOR RUSU
Israel

Un sionist în Eritreea

Herșcu Șaim Cahane s-a născut în comuna Ivești, județul Tecuci, la 20 iunie 1912, și a murit la numai 62 de ani, în orașul Asmara, capitala Eritreei, cândva un centru înfloritor din vestul Africii, cu peste jumătate de milion de locuitori. A absolvit liceul la Galați, unde își avea originea și sionistul Samuel Pineles, a făcut parte din organizația Hanoar Haționim (Tineretul Sionist). În 1938 se afla la București, unde a devenit acționar, a suferit în urma restricțiilor rasiale. A ajutat pe conaționali în anii persecuției, iar după război a publicat în „Dor Hadaș” (Noua generație) un articol care a avut menirea să impulsioneze Alia, titlul fiind „Halut” (Pionier). Până în 1948 a susținut material Alia, iar din 1948 până la sfârșitul vieții a trăit în Eritreea, cu o scurtă ședere în Palestina, înainte de

declararea Independenței Statului Israel. Marele merit al acestui destoinic sionist, propagandist și filantrop a fost de a realiza, împreună cu alți câțiva evrei mai înstăriți, excelente relații economice între Etiopia (Abyssinia) și Israel, prin apropierea sa de împăratul Haile Selasie. Astfel a fost asigurată o parte din cantitatea de carne necesară noului stat evreu, atât în timp de pace, cât și în război. Familia sa a donat recent o sumă pentru refacerea Templului Coral din București. Despre toate acestea am aflat la întâlnirea de la JCC, din 6 septembrie a.c., moderator fiind președintele F.C.E.R. dr. Aurel Vainer, iar comunicările au fost susținute de rude, fiică, nepot, Dova Cahane, respectiv Shai Orni, Medy Goldenberg, ș.a.

B.MEHR

Piatra de temelie a Căminului Mira s-a pus la 7 octombrie 1935. Acest cămin a fost „ridicat și înzestrat de Societatea Întrajutorarea din București pentru adăpostirea fără osebire a tuturor celor în suferință și nevoie...” Pentru aceștia ar fi, desigur, de neimaginat cum arată „Căminul” Mira astăzi. O locație modernă, transformată senzațional în ultimii ani (din 2007), curată și primitoare: o adevărată Casă de Instruire și Recreere a F.C.E.R.

Administratorul acestei Case de Vacanță este **Gheorghe Turoi**, un tip solid, bine clădit, cu o mustață îngrijită, activ, serios și plin de solicitudine față de toată lumea. O adevărată gazdă.

Curiozitatea jurnalistică m-a făcut să nu ratez ocazia unei șuete, la o cafea, cu domnul Turoi.

– Cum ați „apărut” aici, la Mira? l-am întrebat.

– Am avut o viață cam aventuroasă: după ce am absolvit Liceul de Muzică și Arte Plastice din Constanța, am cântat – la percuție – într-o orchestră de

La CIR Mira, Eforie Nord

O VACANȚĂ DE NEUITAT

restaurant. Aici am observat că bucătarii și ospătarii câștigă mult mai bine decât muzicanții. Și, cu primul prilej, m-am înscris la o școală de bucătari și ospătari, unde am avut două realizări importante: am învățat meserie și am cunoscut-o pe soția mea, Sofica. Eram colegi. După absolvire, am lucrat în domeniu: timp de 17 ani am fost ospătar, șef de sală și șef de unitate de alimentație publică, la unele din cele mai renumite restaurante și hoteluri de pe litoral. O bună perioadă am lucrat în Germania și pe navele de croazieră franceze („Passagère”).

Când mi s-a propus administrația CIR Mira, am acceptat cu bucurie.

– Cam câți oaspeți aveți pe o serie de 7 zile?

– Aproximativ 30-35 de persoane.

– Tineri? Bătrâni?

– Mai mult tineri.

– În ce perioadă funcționați?

– Între 1 mai și 1-15 septembrie, după cât e vara de lungă...

– Și în restul timpului?

– În extrasezon? Reparații (mai ales primăvara) și întreținere (iarna). Pereții acestei vechi clădiri trebuie scutiți de variații mari de temperatură și eu am grijă de asta. Tot iarna facem și unele aprovizionări, ne uitem lazile frigorifice cu produse de carne (vacă, pui, curcani), în funcție de activitatea sohetului. Toate produsele noastre sunt riguros cașer. Avem și o tânăra supraveghetoare care are grijă și controlează păstrarea tuturor cerințelor religioase în acest domeniu.

– Cu Federația cum colaborați?

– Foarte bine. Domnul director Ivan Trușter este un om admirabil și care se preocupă permanent să nu ne lipsească nimic din ceea ce avem nevoie.

Bună seara, doamnă Șehrazad, bună seara, domnule Onur!

Au acceptat ideea chiar și telespectatorii dintre cei mai avizați și mofturoși: până la urmă trebuie să ne recunoaștem cucerii de teleturci. Cucerii, vrăjii – cum ar veni, nu învinși. Învinși s-au pomenit bătrânii „Tineri și neliniștiți” de cursă lungă, „Nevestele sperate” de suflu scurt, ori lecțiile cursului „Totul despre sex”: marfa hollywoodiană importată la noi se dovedește expirată în fața celei sosite de pe malurile Bosforului. Ieșind la bătaie și la concurență, seriile turcești ale Kanalului D au intuit parcă mai bine și tipul nostru de sensibilitate, și moravurile, ba și lehamitea, și nervii prea întinși de la atâtea zbuciumate transformări sociale ale vecinilor lor de la porțile Orientului; și le-au servit „feluri” cinematografice mai pe gustul comun. Sigur, nu au folosit antipatizata recuzită din cărțile noastre de istorie – iatagane, turbane, șalvari, haremuri și escadroane de cavalerie. Dar au scos din zestrea celor „1001 de nopți” ale Șeherezadei povești de amor îndărătnic și orgolios, conflicte între generații, între bogați și săraci și umilințele înghițate de aceștia din urmă, iubiri contrariate, nemărturisite, înăbușite, ba chiar și câte o văduvie timpurie sau o leucemie (vindecată, desigur). Ce mai, întreg portofoliul de subiecte melodramatice ale speciei. Totul, într-o atmosferă de moralitate, de bunăcuviință și politețe cam de mulțșor uitată, într-un respect de modă veche în relațiile dintre soți (care își spun, chiar și în dormitor, doamnă și domnule!).

Dar și ale unei modernități super-înștărite, ale unui soi de turism de cincisprezece stele și ale unei cinematografii profesioniste, negrăbită să dăduiească un episod în două zile și să iasă ieftin la socoteală, folosind scenografiile recuperate. Nu au fost zgârcite telenovelele turcești nici cu timpul, nici cu spațiul: fiecare episod e un film în toată puterea, de câte un ceas și jumătate, o fericită oportunitate de a ne smulge, în prime-time, isteriei talk-show-urilor noastre politice sau bărfelor mondene triviale. Un câștig (educativ!) au fost: „Poveste de familie” și „Fetele tale, băieții mei”, dar aș zice că mai ales acest serial numindu-și pe față sursa de inspirație: „1001 de nopți” ale Șeherezadei. În care eroina principală chiar se și numește Șehrazad – în versiunea patronimică autentic turcească, numai că ea nu e favorita supusă a vreunui vizir tiranic, ci o nesupusă arhitectă de talent, care trebuie să aștepte cam mulțșor până ce destinul îi oferă fericirea meritată. O actriță formidabilă și de o frumusețe răpitoare. Am ajuns astfel la o calitate esențială a acestor seriale: actorii. De o finețe și o discreție calmă, interiorizată a interpretării. Nici urmă de patetism în jocul lor, în schimb o mare artă a tăcerilor. Dar mai ales a expresivității privirilor, filmate în prim-plan de câte ori se poate. Prea frumoasa Șehrazad are o pereche de imenși și strălucitori ochi negri care pot ocupa, la nevoie, tot ecranul. La întrecere cu cei de un albastru neverosimil ai patronului ei Onur, (care, vai, ce o mai iubește!). Dacă nu se termină serialul până apar aceste rânduri, rezervați-i seriele de la mijlocul săptămânii: pe răspunderea mea! Mai ales că pe aproape toate programele noastre tot mai bate vântul uscat al vacanței, care a golit telepăvăliile de orice mărfa proaspătă; lăsându-ne de izbeliște pe noi, bieții telespectatori. Urât din partea lor!

SANDA FAUR

– Și soția, doamna Sofica Turoi?

– Lucrează aici de 11 ani, dinaintea mea. Este bucătăreasă șefă și mi se pare că oaspeții noștri sunt foarte mulțumiți de ea.

*

Confirm. Doamna Sofica nu este numai o bucătăreasă excelentă. Ea e plină de fantezie, niciodată nu repetă, într-o serie, felurile de mâncare. Gătește gustos, variat, e o artistă a artei culinare...

Sigur că la CIR Mira din Eforie Nord mai există și „probleme”. În camere nu sunt televizoare și nici aer condiționat. Iar instalațiile sanitare presupun, în continuare, unele modernizări. Nici ferestrele nu au storuri sau draperii. Dar acestea toate sunt probleme de investiții care, cu unele eforturi, se vor rezolva pe parcurs.

Chiar și până atunci însă, gândiți-vă să vă petreceți, vara viitoare, o vacanță de neuitat la Eforie Nord, la Casa de Instruire și Recreere a F.C.E.R..

AUREL STORIN

Pe ce se duc banii... Bugetul tuturor și pâinea fiecăruia

Merită, oare, să ne aruncăm privirea, fie și numai pentru o singură clipă, pe bugetul țării, așa cum arată el după rectificarea de la finalul lunii august? Când vezi cifrele de miliarde de lei care se înșiruie în lungi și greu de înțeles tabele, răspunsul instantaneu este categoric **NU**. Totuși, ar fi bine să nu ne grăbim. Fiecare cetățean este legat, prin mii de fire, de bugetul țării, fie și numai în dubla lui calitate, de plătitor al impozitelor și taxelor și de beneficiar al unei părți din totalul cheltuielilor publice. Un exemplu lămuritor ne oferă, în acest sens, **pâinea noastră cea de toate zilele**.

În prețul pâinii este inclusă, între altele, taxa pe valoarea adăugată (TVA), respectiv 19 la sută. Bani care se strâng din această taxă ajung, într-un fel sau altul, la bugetul public. De aici vin (chiar dacă, pe parcurs, se petrec nu puține matrapazlăcuri), în diverse forme, tot la cetățean, fie în numerar, fie prin bunuri și servicii care ni se înfățișează drept gratuități, cum ar fi transportul în comun, fără plată, pentru anumite categorii de pensionari sau de persoane cu handicap. La fel, unele servicii publice (din cultură, sănătate, educație etc.) sunt susținute cu banul public, iar accesul fără plată nu reprezintă un act de binefacere al statului, ci o modalitate de redistribuire a veniturilor bugetare, în așa fel încât și cei loviți de soartă să-și amelioreze traiul.

Dar, legătura pâinii cu bugetul țării nu se oprește aici. Cel puțin în cazul contribuabililor corecți, atât angajații, cât și patronii de pe întregul lanț al transformării materiei prime în pâine plătesc impozite, pe salariu (inclusiv contribuția pentru asigurări sociale, din care se plătește cea mai mare parte a pensilor), pe venit, pe profit, pe terenuri, pe clădiri etc. Și, din nou, banii încasați de stat se alocă și trebuie cheltuiți cu spirit de bun gospodar pentru drumuri, pentru alte nevoi ale oamenilor acestei țări.

De fapt, la baza acestui „circuit” se află **munca** pentru producerea pâinii. La noi în țară trebuie să se muncească, în medie, **27 de minute** pentru a se cumpăra un kilogram de pâine, cu toate costurile și profitul incluse în preț. În alte țări, trebuie să se muncească mai puțin, de exemplu în Ungaria **15 minute**, în Cehia **12 minute**, în Slovenia **10 minute**. Este munca prin care se asigură existența proprie (și a familiilor), dar și veniturile statului, cu destinațiile amintite. Dacă vom reuși să atingem cotele de randament măcar ale țărilor din jur, pâinea va deveni mai ieftină și va aduce – totodată – mai mulți bani și la bugetul țării. Aici găsim și miezul întregii „demonstrații”: cu cât munca – la nivel individual până la nivelul comunității naționale – va fi mai spornică, efectele ei, în planul vieții de zi cu zi (simbolizată prin „pâine”) vor fi mai folositoare. Bugetul țării are rolul să ajute ca banul **public** să fie pus în slujba interesului **public**. Că nu se întâmplă totdeauna așa, vina nu revine neapărat bugetului, ci doar oamenilor care îl gospodăresc. Unii își bat joc de pâinea celor mulți. Mai departe, concluziile le trage fiecare, pe cont propriu. „Pe pâinea lui”, cum se zice.

Dr. TEODOR BRATEȘ

Povestea unei cărți fabuloase

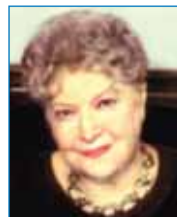
„Oamenii cărții”

creștini și evrei, adesea cu riscul propriei existențe. Un tur de forță al realității dar și al imaginației, o înfrățire a spiritelor înalte, tolerante și generoase, unite întru apărarea creației umane. Romanul (apărut și la noi foarte recent în editura *Leda* și tradus din engleză de Sorana Munteanu) este scris de Geraldine Brooks: o jurnalistă australiană născută în 1955 la Sydney (dintr-o familie evreiască emigrată din estul european), școlită în universitățile americane și trimisă apoi ca reporter în zonele Orientului Mijlociu. Unde își scoate din bagaje armele jurnalismului și le schimbă cu cele ale literaturii, împinsă de un talent care nu mai avea timp să aștepte. Trei romane, trei best-seller-uri internaționale, trei premii prestigioase, „Oamenii cărții” fiind declarată „Cartea anului 2008”.

Misterul apariției „Hagadei”, carte sfântă din secolul al XV-lea, caligrafiată cu măiestrie și împodobită cu miniaturi colorate asemenea celor din evangheliile creștine, a trezit o imensă curiozitate și o poftă nesățioasă de cercetare științifică în spiritul iscoditor al acestei tinere scriitoare. Cum a fost cu puțință ca o carte sacră, scrisă cu

500 de ani în urmă, în Spania Inchiziției, despre eliberarea evreilor din sclavia egipteană, ilustrată cu anluminuri și miniaturi pictate cu pigmenți de lapis lazuli și malahit și împodobită cu foite de aur și argint, precum cărțile creștine? Și mai ales, să reprezinte scena cu chipuri umane, când legea mozaică poruncește clar „să nu-ți faci chip cioplit!” Această întrebare o urmărește pe a doua eroină importantă a cărții: Hanna Heath, specialistă australiană în conservarea vechilor și atât de prețioaselor cărți de cult, căreia i s-a încredințat (în romanul Geraldinei Brooks) restaurarea „Hagadei din Sarajevo”. De aici, obsesiile ei detectiviste: ce e cu acea aripă de fluture și cu firul de păr alb găsite în cotorul cărții, cu urma de sânge și cea de vin care pătează colțuri de pagină? Urmând-o pe specialistă în investigațiile ei, dar alergând, de fapt, cu respirația tăiată, după evocările și capacitatea de a fabula veridic a Geraldinei Brooks, intrăm în multe din momentele tragice ale destinului evreilor. Dar refacem și uluitoarea rezistență a iubirii lor de carte. Nu degeaba a fost numit „poporul cărții”.

SANDA FAUR

CASA DE ÎNVĂȚĂTURĂ

„lepele, fiind hrănite și odihnite bine, pe la prânzul cel mare i-au pus în Piatră. [...] Și, din vorbă în vorbă, au și ajuns la poarta lui giupân Ițic. Ițic tocmai atunci venea de la școală și, când a văzut pe Malca, nu mai știa ce să facă de bucurie.” (Ion Creangă, *Moș Nichifor Coțcariul*). În *Dicționarul personajelor lui Creangă* (Editura Fundației Culturale Române, București, 1999), regretatul Valeriu Cristea, citând propoziția „Ițic tocmai atunci venea de la școală”, o comentează interogativ: „Unde ce făcea? Preda? Sau studia? Era învățător în cadrul comunității evreiești din târg sau încă mai învăța el însuși ca să devină – ce? Poate chiar rabin, într-o zi.” Nimic din toate acestea; Ițic, „pe la prânzul cel mare” (adică, după Iorgu Iordan, pe la 10 – 10³⁰ dimineața), se întorcea de la sinagoga, altfel spus de la „șil”, tradus de Creangă, foarte adecvat, prin „școală”. Și pe bunica mea am auzit-o uneori spunând „școală” în loc de „șil”. Pentru evrei, casa de rugăciune a fost dintotdeauna și o casă a învățaturii: „Beit – hamidraș”. Iar propria mea experiență de elev acordă acestei relații o confirmare *sui generis*. Clasa a II-a primară (1940 – 1941) am început-o sub auspiciile rele. Localul Școlii israelite din Piatra Neamț, o clădire frumoasă și trainică, zidită în vremea lui Spiru Haret, fusese transformat în spital militar. Clasele s-au împrăștiat prin tot orașul, fiind adăpostite pe unde se putea, cu precădere în lăcașuri ale cultului mozaic. „Șilurile” au devenit astfel școli în sensul cel mai exact al cuvântului. Templul „Leipzigher”, sinagoga veche („Baal Șem Tov”), sinagoga „Cojocarilor”, sinagoga

„Garibaldi”, sinagoga „Habad” – iată tot atâtea popasuri ale școlărității mele în anii războiului. Templul „Leipzigher” (adică al „Lipscanilor”) era, și a rămas până astăzi, cea mai impunătoare sinagogă a orașului. Într-o încăpere alăturată sălii celei mari, dedicată în exclusivitate cultului, am urmat cursurile clasei a III-a. Aproape lipită de templu se află bătrâna sinagogă din lemn, în care se intră coborând câteva trepte, dovadă tulburătoare a vechimii lăcașului. Acolo făceam, vara, lecții de ebraică, iar alteori în casa de rugăciune a „Cojocarilor”. La „Garibaldi” (ciudat nume pentru o sinagogă!) se țineau orele de lucru manual. La „Habad” am urmat câteva luni cursurile clasei a IV-a, după care ne-am mutat într-o clădire civilă, unde funcționa mai din vreme Liceul Teoretic Evreiesc. Iată așadar că, pentru mine, echivalența dintre „șil” și „școală” este o realitate mai presus de orice dubiu. Și iată de ce, când pășesc într-o sinagogă, îmi revin în minte chipurile dascălilor mei din timpul școlii primare: al buneii și frumoasei doamne Maria Loker și al aceluia cu care am învățat ebraica, neuitatul Natan Mark. De la el știu, între altele, urarea tradițională a Anului Nou: „L'šana tova tikateivu v'teihateinu l'altair vahaim!” (am marcat prin apostrof sunetul „șva”, fără echivalent între vocalele limbii române). O adresez din inimă tuturor cititorilor „Realității Evreiești”.

ȘTEFAN CAZIMIR

Destăinuirile memoriei

Cu Mirel Ilieșiu am fost buni prieteni. El era un excelent regizor de film documentar, câștigător al râvnitului premiu „Palme d'or” pentru pelicula „Cântecele Renașterii”, realizat în colaborare cu faimosul cor „Madrigal”. Aflând că a turnat un nou film, i-am cerut să mi-l arate urgent. Era vorba de transportul unei uriașe turbine către o hidrocentrală aflată în creierul munților. Pentru acest transport se folosea un trailer cu nu știu câte roți, mai multe tractoare care să-l tragă și altele care să-l împingă, un număr impresionant de utilaje, camioane cu muncitori care să-i asigure trecerea pe străzile prea înguste ale unor orașe, sau pe cărările munților. Transportul înainta cu cel mult cinci km. pe oră, iar conducătorul acestui alai (pe care Mirel îl asemăna cu unul de nuntă) era obligat să facă acest parcurs, mergând cu spatele pentru a avea continuu sub ochi utilajul acela pe cât de gigantic, pe atât de prețios. Mirel filmase cu mare măiestrie încordarea și efortul epuizant al însoțitorilor expediției,

alunecarea periculoasă a roților pe marginea unor prăpăstii, trecerea aproape tangențială a mastodontului pe lângă pereții unor clădiri, manevrele măiestre ale șoferilor, ochii atenți ai conducătorului transportului, transpirația de pe frunțile muncitorilor în luptă cu noroiul care făcea drumul impracticabil după o ploaie nemiloasă sau, alteori, înfruntând soarele torid.

Am admirat filmul care, în același timp, mi-a sugerat o idee.

Dacă folosind tot ce a filmat ca exterioroare, am adăuga un conflict între conducătorul transportului și unele forțe birocratice care împiedică buna desfășurare al efortului eroic; dacă am implanta un șofer care din cauza băuturii este gata să răstoarne turbina într-o prăpastie, accident evitat, în ultimul moment, de un tânăr muncitor care își pune viața în pericol, dar ar fi putut să lipsească de la fața locului, pentru că avea o mamă bolnavă și urma să se ducă la spital s-o viziteze; dacă în

convoi ar exista și un inginer aflat în conflict cu soția sa, dispusă să-l părăsească pentru că bărbatul este mai interesat de munca lui decât de capriciile ei. Din toate aceste elemente s-ar putea crea un scenariu a cărui realizare ar costa foarte puțin, pentru că am folosi cel mult un camion, o mașină, unele dialoguri în mijlocul naturii sau, pentru interioare, chiar birourile redacției de teatru de televiziune, transformate în banale birouri de întreprindere. Iar exterioroarele ar fi gata filmate.

Ideea a fost îmbrățișată cu entuziasm de Mirel și ne-am pus imediat pe treabă. Distribuția nu era complicat de alcătuit și, în timp ce puneam dialogurile pe hârtie, parcă vedeam realizat un film de valoare „Salariului groazei”, al lui Clouzot, în care au strălucit Yves Montand și Charles Vanel.

Când scenariul a fost gata, a primit de îndată viza de intrare în producție. Au

început foarte rapid și filmările, regizate tot de Mirel. El a știut să monteze apoi într-o modalitate de invidiat scenele noi cu exterioroarele din filmul documentar, încât doar un foarte mare specialist ar fi putut băga de seamă că de fapt e vorba de două filme. Lucrarea noastră avea suspans, era convingătoare, actorii jucau bine iar scenele de exterior erau într-adevăr deosebite. Cât despre buget, era mai redus decât cineva și-ar putea închipui.

Venind la vizionare, eram amândoi numai piept, convingși că realizasem o peliculă care oglindea marele deziderat de a prezenta „omul nou”. De aceeași părere a fost și comisia, care ne-a felicitat călduros.

A doua zi după transmisia filmului pe post, am fost chemat în cabinetul președintelui instituției. Era galben la față și a rostit cu un glas stins: „ce mi-ai făcut, Sava?”

Primise un telefon de la cabinetul II, prin care bietul președinte era muștrat că și-a permis să folosească, pentru un biet scenariu de televiziune, atâtea utilaje, atâtea camioane și tractoare, un puhoi de figuranți, plus un trailer cu o turbină gigantică pe deasupra? Și nimeni n-a îndrăznit să-i comunice tovarășei academician, savantă de renume mondial, adevărul!

OCTAVIAN SAVA

ALAIUL MIRESEI

Militari din Țahal, la Sinagoga Mare din București

În cadrul unui turneu european, o delegație de militari israelieni, condusă de general-maior Hacohen, a vizitat Sinagoga Mare din București. Ea a fost primită de Prim Rabinul Șlomo Sorin Rosen, de reprezentanți ai conducerii F.C.E.R., C.E.B., de președintele B'nai B'rith România, președintele A.E.R.V.H., directorul M.C.A. și de alți membri ai comunității bucureștene. Președintele C.E.B., Erwin Șimșensohn, a salutat delegația iar Prim Rabinul Rosen a rostit o binecuvântare. Vicepreședintele F.C.E.R., ing. Paul Schwartz, a prezentat pe scurt istoria comunității evreiești din România. Marco Katz, directorul M.C.A., Agenția pentru Monitorizarea Anti-

semitismului în România, a vorbit despre problemele antisemitismului în Europa, iar Liviu Beris, președintele A.E.R.V.H., și-a exprimat bucuria în legătură cu prezența militarilor. General-maior Hacohen a mulțumit pentru primirea călduroasă, a subliniat unitatea poporului evreu și necesitatea de a-i combate pe cei care pun sub semnul întrebării legitimitatea Israelului. Mai mulți militari și-au manifestat satisfacția pentru plăcuta surpriză pe care au avut-o vizitând România, care a fost mult peste așteptări. Programul delegației a inclus o vizită la Academia Militară, la baza navală din Constanța și la Colegiul Național de Apărare. (E.G.)

Ella Marcus
(1909 – 1982)

100

O zi frumoasă din viața Căminului „Rosen”

Ella Marcus a fost o personalitate a astronomiei, prezentă în cercetarea științifică prin lucrări de bază elaborate în colectivul de astrometrie al Observatorului Astronomic București.

Născută la 4 iunie 1909, la București, era fiica distinsului profesor inginer Maximilian Marcus (1870 – 1956). A obținut bacalaureatul la 16 ani, licența la Facultatea de matematici a Universității din București la 20 de ani. În 1933, a absolvit Facultatea de fizică a Universității Sorbona. Ea însăși o bună pianistă, ca studentă la Paris, împarte camera cu pianista Clara Haskil, cu care a rămas bună prietenă. Devine din 1933 profesoară de matematică la „Liceul evreiesc de băieți „Libros”. În anii prigoanei hitleriste, predă la Liceul industrial „Instrucțiunea”, continuând apoi ca profesoară în alte licee, până în 1949, când este numită astronom asistent la Observatorul din București, apoi șef de lucrări în Observator și totodată lector la Catedra de astronomie de la Universitate.

Începând din 1957, Ella Marcus participă la realizarea „Catalogului de stele slabe”, lucrare de mari proporții premiată de Academia Română în 1972. Din 1957, conduce Sectorul meridian al Observatorului Astronomic, dar în 1960 este retrogradată cu ocazia „atestărilor” în cercetare.

Pensionară fiind din 1975, a continuat să lucreze, dar moare într-un accident absurd, în 4 octombrie 1982.

ILEANA TOMA

Dublul recital de muzică idiș *Maia Morgenstern – Radu Captari* a avut un plus de emoție la Căminul „Rosen”. A fost, mai întâi, așteptarea evenimentului: nerăbdare și bucurie pentru căminști; pregătiri intense de la mic la mare din partea gazdelor. În parc a fost amenajat întreg ambientul pentru spectacolul în aer liber și picnicul care i-a urmat. Doamna *Mihaela*, una dintre responsabilele cu probleme culinare, povestea la micul dejun că n-a putut dormi noaptea de grijă. Doamna *Rodica*, responsabilă pentru ergoterapie și viață culturală, s-a agitat zile întregi „să iasă totul bine”. Și a ieșit, într-adevăr. Fiecare cântec avea povestea lui legată de viața *Maiei*, pe care marea actriță – acțiță totală, cum a învățat să fie la T.E.S. - ne-a dezvăluit-o în preambul. Poate, cea mai impresionantă – povestea lui „Oifn pripicik”, cântec învățat de la mama ei și dedicat celei care continuă să trăiască în suflet. O prezență artistică remarcabilă – *Radu Captari*, în ipostază de reabil interpret la orgă electronică. Aplauze entuziaste pentru membrele Clubului de fitness al JCC-ului, filiala din București, care, conduse de profesoara lor, au oferit un reușit program de gimnastică artistică. Spectacolul s-a jucat „cu casa închisă”, cum se spune; s-a stat și în picioare și pe scările care deuceau în parc. Recunoștință și mulțumirile tuturor participanților pentru JCC (director adjunct – *Adi Geron*, responsabilă cu „generația de aur” – *Sanda Wolf*, care a venit cu două microbuze încărcate cu membri ai Centrului de Zi) și conducerii Căminului (director - *Gaetano Perrotta*). Fie ca asemenea „ieșiri din cotidian” și daruri artistice ca acesta să capete o mai mare frecvență în viața căminștilor.

IULIA DELEANU

☆ ☆ DECESE ☆ ☆ COMEMORĂRI ☆ ☆

Candid Stoica anunță cu durere că miercuri 2 septembrie 2009, s-au împlinit două luni de la plecarea din rândul nostru a **SAREI DAN MEEROVICI**, artistă sensibilă, interpreta unor roluri remarcabile pe scena Teatrului „Țăndărică”, lăsând colegilor și prietenilor amintirea unui suflet cald, iar în inima mea, tovarășul ei de viață, un gol de nevindecat. Dumnezeu să-ți ocrotească sufletul, iubită dulce.

• Cu aceeași mare durere și dor nestins, amintim celor care au cunoscut-o, că pe 8 Av (29 iulie 2009) s-au împlinit trei ani de la decesul scumpei noastre **BRANA (BETI) PETRARU**. Dumnezeu s-o odihnească în pace! Familia.

• Cu sincere regrete și neuitate amintiri, fac cunoscut că la 9 august 2009 s-a împlinit un an de la decesul neașteptat al ing. **HERMAN FREIFELD**, survenit la doar două luni după moartea fratelui său – Emil Freifeld. Cumnata, Dr. Mirela Freifeld.

• Edith și Zigmund Tauberg, împreună cu Liana și Eduard anunță că devotata lor prietenă **MIRIAM KOPPER** a părăsit această lume după o lungă și grea suferință. Suntem alături de sora ei, Edith Bombiger.

• Dragul nostru prieten Ing. **BERNARD MARCU** ne-a părăsit pe neașteptate. Împartășim durerea soției, fiului și nepoatelor sale. Edith și Zigmund Tauberg.

• Au trecut zece ani, de când a plecat în veșnicie dragul nostru soț și tată iubitor sprijin de nădejde – Ing. **SOLY KAMENITZER**. Cu durerea despărțirii în suflet, aceeași ca la început, îl re-aducem în memoria celor care l-au cunoscut. Îl închinăm un pios omagiu și recunoștință pentru tot ce ne-a dăruit. Soția și fiul.

• **Omagiu unui fost coleg**
S-a stins din viață, la numai 27 de ani, poetul **CONSTANTIN VIRGIL BĂNESCU**, fost redactor la Editura Hasefer, unde a participat, cu har și competență, la redactarea, corectura unor cărți de valoare. Poet remarcabil din adolescență de confracții mai mari, a fost distins la debut, în 2001 cu premiul Uniunii Scriitorilor, apoi a obținut burse în Germania și în alte țări. Poezia sa este de o mare expresivitate și - din păcate, scriem la trecut - promitea realizări importante. Fie-i numele binecuvântat. Suntem alături de familia îndurerată. (R.E.)

Egon Marc Löwith a trecut în neființă

Renumitul sculptor, pictor și grafician clujean și-a încheiat călătoria vieții la 31 august 2009, la venerabila vârstă de 86 de ani. Absența sa pământeană este compensată de prezența în istoria artei transilvane și universale. Își descoperă vocația artistică devreme, dar legile antievreiești și războiul pun capăt acestei activități. Supraviețuitor al Holocaustului, după război Egon Marc Löwith absolvă Institutul de Arte Plastice din Cluj, devine cadru didactic universitar și unul dintre tinerii artiști apreciați ai vremii, exponent al manierei realist-socialiste.

La mijlocul anilor 1960, se produce schimbarea majoră în opera lui, el numărându-se printre primii artiști plastici clujeni care aduc un suflu înnoitor. Noua manieră de exprimare vizează reflecția asupra actului creator și esențializarea formei. Expozițiile individuale și colective din țară și străinătate aduc în fața publicului motive circulare exprimate prin mijloacele sculpturii, graficii, ceramicii sau picturii. Iată câteva dintre ele: *Eternul cuplu* (1959 – 1999), *Holocaust* (1945 – 1999), *Iudaica* (1980 – 2000), *Sombrosos* (1975 – 1998) și altele. Ciclul *Holocaust* început în 1945 cu schița în cărbune *Un luptător – autoportret*, continuat cu sculpturile *Deportații* (1951), *Ultimul cântec* (1953), a fost desăvârșit în anii 1980 cu o serie de pasteluri. Seria *Holocaust* a fost expusă în România, Israel, Ungaria și Germania ca, în final, să alcătuiască o expoziție permanentă, găzduită la Memorialul din Dachau, inaugurată în toamna anului 2006 în prezența artistului. Ultima sa expoziție fost organizată de prieteni, la 21 mai 2009, la Muzeul Național de Artă din Cluj. Cu prilejul acestui eveniment, maestrul a apărut din nou în fața publicului iubitor de artă din Cluj care l-a înconjurat cu căldură și i-a cântat „Mulți ani trăiască!” Din păcate, urarea nu s-a împlinit și Egon Marc Löwith a trecut în neființă la 31 august 2009. Acum odihnește alături de soția sa, Margot, la Cimitirul evreiesc neolog din Cluj. Fie-i memoria binecuvântată!

ANDREA GHIȚĂ

Înhumați în cimitirele C.E.B. în luna iulie 2009: **HARTENIS ILIE** (85 de ani, Cimitirul Giurgiului), **CARAS ANA** (84 de ani, Cimitirul Sefard), **PASCALOVICI HERMAN** (86 de ani, Cimitirul Sefard), **MEEROVICI DAN SARA** (67 de ani, Cimitirul Giurgiului), **SERPER LILI** (92 de ani, Cimitirul Giurgiului), **MIHAI JENI** (90 de ani, Cimitirul Giurgiului), **SCHWARTZ ROVENA** (96 de ani, Cimitirul Sefard), **BURIAN RICA** (75 de ani, Cimitirul Sefard), **KOPPER MIRIAM** (89 de ani, Cimitirul Sefard), **FELAN SERGE** (85 de ani, Cimitirul Sefard).

Înhumați în cimitirele C.E.B. în luna august 2009: **GROSMAN GERSON** (87 de ani, Cimitirul Giurgiului), **DEMIAN ISAC** (96 de ani, Cimitirul Filantropia), **DORFMAN MARCU** (88 de ani, Cimitirul Giurgiului), **DUMITRACHE FLORIN** (85 de ani, Cimitirul Giurgiului), **BRATU PARASCHIVA** (93 de ani, Cimitirul Giurgiului), **REINER ERICH** (87 de ani, Cimitirul Sefard), **FOSCHMIDT FANI** (101 ani, Cimitirul Giurgiului), **MELLINGER NICOLAE** (84 de ani, Cimitirul Giurgiului)

ANIVERSĂRILE ȘI COMEMORĂRILE LUNII SEPTEMBRIE

C
A
L
E
N
D
A
R

- La 6 septembrie 1918 s-a născut compozitorul **HARRY MAIOROVICI**. Între creațiile sale se află o fantezie simfonică pe tema Holocaustului.
- La 7 septembrie 1902 s-a născut la Focșani poetul **CAMIL BALTAZAR**. În 1948 publică volumul *Poeme vechi și noi*, închinat memoriei lagărelor naziste.
- La 9 septembrie 1992 a murit pictorița **MARGARETA STERIAN**, autoare de peisaje și naturi moarte. A participat la expoziții în țară și străinătate.
- La 10 septembrie 1956 a încetat din viață scriitorul și publicistul **A.L. ZISSU**. A editat ziarul *Mântuirea*, singurul cotidian evreiesc de limbă română. A fost unul din conducătorii proeminenți ai obștii evreiești din România.
- La 10 septembrie 1860 s-a născut la Mstislavl (Belorusia) istoricul **SIMON DUBNOV**, autor al unor lucrări fundamentale de istorie a evreilor.
- La 11 septembrie 1933 s-a născut la Câmpulung Moldovenesc dr. **MIRIAM BERCOVICI**. A fost șef de secție la Spitalul Fundeni. Este autoarea unui *Jurnal de ghetou*, ținut în timpul deportării.
- La 12 septembrie 1932 s-a născut la Cernăuți scriitorul **AHARON APPELFELD**. A fost distins, în 1983, cu Premiul Israel pentru literatură.
- La 13 septembrie 1845 s-a născut **MAIER BECK**, fost predicator la Templul Coral din București.
- La 13 septembrie 1920 s-a născut la București dr. **AUREL ROSIN**, specialist în oftalmologie. A publicat o monografie despre medicii evrei din România.
- La 13 septembrie 1945 s-a născut la București actrița **TRICY ABRAMOVICI**. În 1988, s-a stabilit în Israel, unde își continuă activitatea actricească, începută cu deosebit succes pe scena T.E.S.
- La 14 septembrie 1882 s-a născut dr. **WILHELM FILDERMAN**, figură proeminentă a iudaismului din România. A fost, peste trei decenii, președinte al Federației Comunităților Evreiești din România. A murit în 1963, la Paris.
- La 14 septembrie 1902 a murit la Iași bancherul **ISRAEL CHAIM DANIEL**, descendent al familiei care a fondat în 1790 „Banca Daniel”
- La 15 septembrie 1875 s-a născut la Botoșani criticul, sociologul și biologul **HENRIC SANIELEVICI**. Dintre lucrările sale amintim: *Opinia publică europeană în chestiunea evree din România, Cercetări critice și filosofice, Literatură și știință etc.*
- La 17 septembrie 1856 s-a născut savantul **MOSES GASTER**, membru de onoare al Academiei Române (1929). A fost decorat cu ordinul „Bene Merenti”. Este autorul unor volume de mare valoare filologică. A fost unul din liderii mișcării sioniste internaționale, participând la primele congrese mondiale sioniste.
- La 18 septembrie 1948 s-a născut la București etnologul și antropologul **ANDREI OIȘTEANU**. Dintre lucrările sale menționăm: *Motive și semnificații mito-simbolice în cultura tradițională românească, Mythos și logos. Studii și eseuri de antropologie culturală.*
- La 19 septembrie 1918 a murit la Iași (sinucidere) poetul și publicistul **AVRAM STEUERMAN-RODION**. Autor al volumelor de versuri *Sărăcie, Lirice, Spini* și al volumului de proză *O toamnă la Paris*. Este și autorul unor reușite traduceri din literatura universală.
- Acum 110 ani, la 19 septembrie 1899, președintele de atunci al Franței, E. Loubet, l-a grațiat pe ofițerul Alfred Dreyfus condamnat pentru spionaj în baza unor „dovezi” falsificate (Afacerea Dreyfus).
- La 20 septembrie 1966 a murit scriitorul **MARCEL BRESLAȘU**. A scris mai ales poezii pentru copii.
- La 25 septembrie 1920 a murit la New-York bancherul și filantropul **JACOB H. SCHIFF**.
- Acum 85 de ani, la 27 septembrie 1924, s-a născut la Galați scriitoarea **NINA CASSIAN**. S-a impus prin scrierile sale pentru copii, dar și prin volume de poezii.
- La 27 septembrie 1915 s-a născut **HAIM RIEMER**, fost redactor-șef al „Revistei Culturii Mozaic”, fost director de onoare al „Realității Evreiești”.
- La 27 septembrie 1925 s-a născut la Brăila lingvistul **RUBIN UDLER**, membru corespondent al Academiei Republicii Moldova. Specialist în domeniul dialectologiei. În 1991, s-a stabilit în S.U.A.

SIEGFRIED WOLF

Revista „Semnalul” din Toronto (Canada)

Editată de Loja BB „Dr. Filderman”, revista „Semnalul” a ajuns la al 150-lea număr, pentru care felicităm colectivul, pe cei care au realizat-o în ultimii ani, în frunte cu neobositul jurnalist Iosif Spătaru. Din modestie, numele redactorilor nu sunt trecute pe coperta revistei. Reținem, din acest număr, poemul „Poporul ales” de Aurel Stoin, o relatare a vizitei Prim Rabinului Șlomo Sorin Rosen la fostul lagăr de concentrare de la Majdanek, o evocare a fostului primar al orașului Cernăuți, Traian Popovici, semnată de Eva Galambos, extrase din documentele Muzeului de Istorie a Evreilor din România, articole despre antisemitism, de Eugen Relgis, Monica Bilan, Pierre Jourde, un articol pesimist despre relațiile israelo-americane, un eseu al lui Zoltan Ternar, o proză de Ionel Teodoreanu, ș.a. Felicitări, din toată inima, revistei.

BORIS MARIAN

ZAI FREIL | H!

O pagină de arta și de meseria divertimentului
N-am zis-o noi...
Woody Allen dixit!

Fii vesel!

Părul alb nu se mai respectă. Se vopsește!

Diabeticul nu poate pleca în luna de miere.

Muzica japoneză este o tortură chinezească.

Ecoul are întotdeauna ultimul cuvânt.

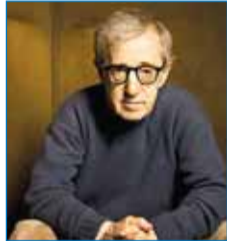
Există căsniciile care se termină bine, altele durează toată viața.

A muri e ca și cum ai dormi, doar că nu te trezești să taci pipi.

Marihuana provoacă amnezie și altele... nu-mi amintesc.

Tatăl meu a vândut farmacia pentru că nu mai avea leac.

Bucură-te de fiecare zi, căci întotdeauna va apărea un imbecil să ți-o strice.

În ziua de azi fidelitatea se întâlnește doar în echipamentele de sunet.

Când un medic se înșală, e mai bine să aruncăm pământ peste chestiune.

Magicianul a făcut un semn și a dispărut foamea. A făcut un alt semn și a dispărut injustiția, altul, și s-a terminat războiul. Politicianul a făcut un semn și a dispărut magicianul.

Țântarii mor între aplauze.

În avion timpul trece în zbor.

Este ușor să rezolvi o problemă economică, ai nevoie doar de bani.

Gastronomică

O prăjitură de Roș Hașana: Budincă de ananas

Ingrediente: un pachet de tăieței cu ouă; șase ouă, cinci linguri de margarină topită nesărată, jumătate de ceașcă de zahăr, o cutie de ananas zdrobit și sucul de ananas, un sfert de linguriță praf de vanilie, o linguriță praf de scorțișoară, o cutie de ananas întreg, scurs, un sfert de ceașcă de cireșe confiate (opțional).

Se fierb tăieții în apă sărată dar nu foarte mult, apoi se scurg bine. Ouăle se freacă cu margarina topită, se adaugă zahărul, ananasul zdrobit și sucul de ananas, vanilia și scorțișoara și se amestecă cu tăieții. Compo-

ziția se așează într-o tavă unsă. Se așează deasupra sub formă de inel bucățile de ananas întregi și se plasează în centru câte o cireașă. Se coace 50 de minute la 175 de grade Celsius până când compoziția capătă o culoare auriu-maronie. (E.G.)

AproPoch...

Un mare umorist evreu: I. SCHECHTER 6.000 de ani trec repede

Săptămâna trecută, la niște săpături care se fac undeva în Tel Aviv, s-a descoperit un os. La început s-a crezut că e os de dinosaur sau de hipopotam, dar în cele din urmă s-a stabilit că e un os de om de acum 6.000 de ani.

Bătrânii din Tel Aviv nu-și amintesc desigur cum a fost viața în acest oraș în urmă cu 6.000 de ani. E normal, în atâția ani memoria slăbește mult. Dar nu contează. Îi avem pe arheologi iar lor le este suficient un oscior sau un fir de păr pentru a reconstitui modul de viață din fundul istoriei și chiar din preistoria fără fund.

Osul care s-a găsit e oarecum subțire, ceea ce înseamnă că omul din care se trage era slab. Un om slab în acele vremuri îndepărtate nu era slab decât dacă era pauper și nu găsea de lucru unde să lucreze ca să câștige măcar atât cât să aibă cu ce să ia micul dejun.

Dar acum 6.000 de ani erau în Tel Aviv și oameni înstăriți, de aceea oasele lor erau lungi și groase și acoperite cu carne.

Curios e că osul subțire care s-a găsit nu a fost găsit într-un mormânt funerar, ci pe o fostă stradă care nu mai este. Arheologii presupun că omul acelui os a participat la o demonstrație de protest contra șomajului și că polițiștii, care pe atunci nu respectau libertatea de demonstrații, l-au pur și simplu omorât. Dacă avea în el longevitate și ar fi trăit cu ea până în zilele noastre, omul

acela putea să demonstreze în voie – bineînțeles nu și în regiunea Gaza.

Mai există o ipoteză: că omul acela preistoric a murit cu oasele lui cu tot din cauza taxelor comunale ucigătoare care se aplicau acum 6.000 de ani în Tel Aviv. Nu se știe cine era atunci primar și ce culoare politică avea coaliția municipală. Dar era o tradiție din urmă cu 100.000 de ani de a se aplica asemenea taxe comunale încât locuitorii să-și ia lumea în cap. Magazinele se mutau de pe un trotuar pe celălalt de vizavi pentru că nici nu puteau respira din cauza impozitelor care infestau aerul.

Era o mare scumpete. Se zice că Tel Aviv-ul era cel mai scump oraș din epoca de piatră și că turiștii străini fugeau spunând că se vor întoarce poate mai târziu, când va începe epoca de bronz.

În fine, arheologii au emis și o a treia ipoteză: că osul găsit este dintr-un funcționar al primăriei. În acele timpuri primitive, funcționarii primăriei aveau asemenea lefuri și avantaje încât numai ei își puteau permite să-și conserve oasele și să lase unul posterității.

Noroc că 6.000 de ani trec repede și că astăzi oasele sunt moi și se pliază pe orice situație.

I. SCHECHTER

(Din volumul „Schecherezada”, Culegere de umor și satiră sub îngrijirea prof. Andrei Strihan, Ed. Hasefer, 2009)

O scriitoare evreică				Cosmin Miuțe			
În fundal!	Mijloc de transport	În final!	Haz	În pană!	Subiect		
Exerciții fizice	Ofrandă	Remiză	În iatac!	Epoci	Integral		
Logofăt							
Inspid							Din pomi!
Frumoasă							
			A încătușă				
			A mima				
	Gume de șters	Din plin!		Înversunată			
		Soliloc					
			În cămașă!				
			Rege				
Rută							
Nuclear							
		Calificative					
		Preoțime					
Jilav					Legat	Proiect	
Pictor de icoane					Din vânat!	În pază!	Iță
				Obșnuită			
				Din argint!			
Prenume							
Restructurat							
Nume							
					În rate!	Din penare!	

JEWISH REALITY

Our Holidays at the Beginning of the New Year

Rosh Hashanah – September 19-20, 2009, Tishri 1 – 2, 5770, in translation Head of the Year, is also named Yom Hadin, the Day of Judgement, Yom Terua, the day we hear the *shofar*. According to the tradition it is the Creation Day, creation of the world and of man, the Creation Crown, but also the day God decides to put our names in the Book of Life or the Book of Death. At the end we say “*LeShanah Tova Tikateivu*”.

Yom Kippur – The Atonement and Forgiveness Day – September 28th 2009. We fast completely. At the end we say “*LeShanah Habaa BeYerushalaim*”

Sukkoth – September 3-9, 2009 – is the holiday of the tents, of the harvest, of our joy. All the meals of the day are served in the tent, we raise thanking prayers to God. At the end we say “*Hashiana – Osana*”, God help us.

Shmini Azereth – October 10th, 2009 – prayers for needed rain for the new crop.

Simhat Torah – October 11, 2009 – The Joy of the Torah – a study cycle ends and a new one begins, the occasion to dance with the Book.

Cristian, the place where the Judaism is at home

The 11th edition of the summer school “SIHa” in Cristian gathered in two modules about 80 participants, 30 in the module addressed to the young generation, 50 in the one for the middle aged generation. The team of the organizers: Prime Rabi Shlomo Sorin Rosen, professor Bianca Stiubea, from Israel, Edi Kupferberg, the program coordinator, Mirela Asman, and the Moldavian director Andrei Munteanu, prepared an attractive program in which the educational component mingled with the entertaining one, both in the service of the general educational aim. The topics of the debates in the two modules: the Holocaust, the three “anti” (anti-Judaism, anti-Semitism and anti-Zionism, respectively anti-Israel), the definition of the Jewish identity, the meaning of some prayers, the women in the Tanach, and others. Issues related to the demarcation from other religions, to the conversion to Judaism, to the belief were raised in the section “Ask the Rabbi”. The entertaining components included a Jewish general culture competition, learning Yiddish songs and Hassidic and Israeli dances, to the great satisfaction of the participants. The event was sponsored by the European Jewish Fund.

The event was sponsored by the European Jewish Fund.

JCC festively begins the third year of existence

The JCC summer first of all a cycle of Jewish camps in Cristian with hundreds of participants of all ages. In the same time in Bucharest, Oradea and Iasi the regular programs continued and special events were organized. The anniversary of two years of existence of JCC in Bucharest will be a major event in the Jewish life of the capital, including a great concert at the National Theatre, with David Broza and Nicu Alifantis as protagonists. Before and after the event a number of programs are already planned to celebrate the beginning of the third year of JCC Bucharest. In Oradea, a Shabbaton and a ceremony in the presence of many personalities from the country already marked the opening of the third year.

The event was sponsored by the European Jewish Fund.

ProEtnica, the Diversity Celebration in Sighisoara

On August 14 – 22, in Sighisoara the 9th edition of the ProEtnica Festival took place. The Federation of the

Jewish Communities from Romania, represented at the highest level by Dr. Aurel Vainer, president of F.J.C.R. and member of the Parliament, showed a rich and diverse program. A team coordinated by Eng. José Blum, cultural counsellor of F.J.C.R., brought in front of the large audience the groups “Hora” from Bucharest and “Yahad” from Brasov, and a show “Yiddish Experience”, with the famous actress Maia Morgenstern and the musicians Radu Captari and Octav Mardari. The colloquia on the multiculturalism initiated by F.J.C.R., gathered in debates outstanding intellectuals presents at the festival. The release of the volume “Jews in Romania” by Dr. Hary Kuller, brought a serious contribution to the editorial section of the festival. The movies directed by Radu Gabrea were dedicated to the spirit and the history of the Yiddish theatre and music.

The colloquia on the multiculturalism initiated by F.J.C.R., gathered in debates outstanding intellectuals presents at the festival. The release of the volume “Jews in Romania” by Dr. Hary Kuller, brought a serious contribution to the editorial section of the festival. The movies directed by Radu Gabrea were dedicated to the spirit and the history of the Yiddish theatre and music.

Eugen Segal became full member of the Romanian Academy

Professor Eugen Segal (80) who formerly was a correspondent member of the Romanian Academy was elected as full member. On the occasion, Dorel Dorian interviewed the scientist known for his contributions at the development of physical chemistry, author of more than 530 works, distinguished with academic titles of several Universities and research centers from Romania and from other countries. We find out about the field where Eugen Segal was active, a field difficult to explain to the public, and we are confronted with the eulogy of his former teachers.

Requiem for an Unknown

...With every man who dies, a world dies. In the grave is not a corpse we are lowering, but a human being, ...the dust covers a life that was: dreams, achievements, joys, hopes, deceptions. All are over and now no one will know them, from now on. The only way to keep them from disappearing is to put them on paper, to tell them [...]

I'm telling all these to the readers, to make them understand why, from time to time, they will find something beyond the current fact of life, something that maybe, will amaze them. As the happening I'm going to tell now.

One day, I think it was about 1973, I received a letter at the editorial office of the “Jewish Cult Review”. It was sent by the secretary of the Jewish community from Campia Turzii. Last week, he wrote, some nomad gypsies arrived at the community center. What brought them? In our community, they told, a Jew died recently. We buried him, but we thought that he deserve, as any soul, a remembrance prayer according to his tradition. And that's the reason we came [...]

I asked for details. It is an old story, they answered,

from the war period. Where he came from we cannot tell... They suspected he ran from somewhere, maybe a fugitive from Hungary, where it was known bad things happened to Jews [...] The secretary ended his letter telling that the synagogue members officiated a remembrance prayer, somebody said the Kaddish and they drank a small glass for his soul [...] The story presented so many amazing aspects that I almost didn't believe it. I published the story in the review.

In the evening the phone rang. On the phone was Aurel Baranga. This article, he said, helped me end a cycle. It is maybe the epilogue of something that happened some tens of years ago, and stayed with me all this time. And he told briefly the following story.

At a certain time during the war he, Aurel Baranga, was the physician of a forced labor detachment at the Poligon. [...] One evening before he finished the work an unknown man approached the doctor and asked him to listen to him... “Doctor, I killed a German [...] One night while passing over the clandestine frontier.” He took the clothes, he put them on, then he took them off and got rid of them, he wandered through the country,

then he arrived in Bucharest. As he had no one, no shelter, he thought that in a labor detachment it will be easier to get lost. The problem was after the work. And the nights when he has no place to sleep [...] I felt a terrible fear from the first words of the unknown man. Still I overcame the fear. After the work, I told him, come after me; get on the tram I'll get, but on second class, and get down after me. At the time I was living at my parents' house on Calea Ducești. In a small room near the street I had a small office. I took my man there, I asked him to be careful, not to be heard by neighbors, and at dawn, before people get up, to leave.

After a short time the man disappeared from the detachment. [...] The fear grew more and more. But nothing happened, not in the next day, and not in the following days. Slowly I began to calm down. I made great efforts to forget him [...] After 1944 I ended the effort to forget. What happened to my man? I often asked myself. The article on the case from Campia Turzii startled me – Baranga ended. Maybe the man who died in the gypsies' community was my man [...] (Victor Rusu)

המציינות היהודית

י'ב אלול-כ'ז אלול תשס"ט • כתב-עת של איחוד הקהילות היהודיות ברומניה

אזכרה לאלמוני

...עם כל אחד שנפטר, מת דבר-מה. האדמה מכסה חיים שהיו: חלומות, דברים שהתקיימו, שמחות, תקוות, אכזבות. הכול נגמר עכשיו ואף אחד לא יידע על כך, מעכשיו והלאה. האפשרות האחת למנוע מזה להיעלם היא לשרטט אותם על נייר, לספר אותם. אני אומר את כל זה כדי שהקורא יבין כי מזמן לזמן מתגלה משהו, מחוץ לחיים הרגילים, שמשאיר אנשים רבים בפליאה. וכך היה במעשה שאני מביא כאן: באחד הימים של שנת 1973, נדמה לי, קיבלתי במערכת "כתב העת של היהדות הדתית הרומנית" מכתב ממזכיר קהילת טורדה. וכך היה כתוב בו: "בימים האחרונים הגיעו לקהילה כמה צוענים מהמחנה שלהם. מה הביא אותם אלינו? הם סיפרו שלפני זמן לא רב מת יהודי שחי בקרבם, הם קברו אותו אבל חשבו שמיגוע לו, כמו לכל נפש, טקס אזכרה ברוח הדת שלו. 'לכן באנו אליכם', אמרו. ביקשתי מהם פרטים. 'זה סיפור ישן', ענו לי, 'מאז המלחמה. מאין הגיע איננו יכולים לומר, חשבנו אולי ברח... אולי ברח מהונגריה, ששם ידענו שמתאכזרים ליהודים...'"

מזכיר הקהילה סיים את המכתב בציינו שלשמע הדברים ערכו המתפללים בבית הכנסת אזכרה, מישהו אמר קדיש ושתה כוסית לזכר המת. איך אפשר להבין מדוע נשאר אותו יהודי במחנה הצוענים לאחר גמר המלחמה? ומכיוון שלא היה את מי לשאול ולא היה מי שיענה פרסמתי את הסיפור בירחון. בערב צלצל הטלפון במשרדי. מעברו השני של הקו היה אאורל באראנגה. לדבריו, הסיפור סוגר לו מעגל. הוא בבחינת אחרי-דבר למעשה שהחל עשרות שנים קודם לכן. וזה המעשה שסיפר אאורל באראנגה:

אויג'ן סגל - חבר מלא של האקדמיה הרומנית

BUCURĂ-TE DE SĂRBĂTOARE!
ושמחת בחגך
 Al 3-lea an JCC
 חוגגים שלוש ל JCC
David Broza
 דויד ברוזה
Nicu Alifantis
 ניקו אליפנטיס
 Luni, 5 octombrie 2009
 05.10.2009
 Teatrul National Bucuresti
 ora 18:00
 Biletele se găsesc la sediul JCC Bucuresti
 Str. Popa Soare nr. 18. Tel: 021-226.26.08, 0725-33-77-77

פרופסור אויג'ן סגל (בן 80), שהיה עד עתה חבר כבוד באקדמיה הרומנית, נבחר להיות חבר מלא במוסד היוקרתי ברומניה, האקדמיה הרומנית. בהזדמנות זו הוא נתן ריאיון נרחב לדורל דוריאן ובו הסביר על עבודתו בתחום הכימיה-פיזיקה. למעלה מ-530 עבודות הוא פרסם וזכה בתארים אקדמיים שונים ממוסדות לימוד ומחקר שונים ברומניה ובח"ל. עבודתו ומחקריו זוכים להערכה רבה בקרב אנשי אקדמיה מובילים, ואולם, אנחנו, נחשפים רק עכשיו לתחום העבודה של המדען הנודע אויג'ן סגל.

חגי השנה החדשה - תש"ע

הגשם. שמחת תורה חל בכ"ג בתשרי והשנה הוא נחוג ב-11 באוקטובר 2009. ביום חג זה מסיימים לקרוא בתורה בפרשת "זאת הברכה" ובו-בזמן מתחילים את פרשת "בראשית". נוהגים לרקוד עם התורה בשמחה רבה.

המיוחדת לחג היא תפילת "הושענא", ובעת שאומרים אותה מחזיקים את ארבעת המינים ביד. שמיני עצרת חל בכ"ב בתשרי והשנה הוא נחוג ב-10 באוקטובר 2009. ביום זה אנו מתייחדים עם יקירנו בתפילת "זיכור" ולאחר מכן מברכים את תפילת

ראש השנה, א'-ב' בתשרי תש"ע, הבא עלינו לטובה, חל השנה בימים ה-19 וה-20 בספטמבר. חג זה נקרא יום הדין ויום תרועה היות שתוקעים בו בשופר. השנה תהיה תקיעת השופר רק ביום השני של החג מכיוון שבשבת, שבו חל השנה היום הראשון של החג, אין תוקעים בשופר. לפי המסורת זהו יום בריאת האנושות, היום שבו נברא האדם הראשון. ביום הזה ה' מחליט על גורלו של כל אדם, לחיים או חלילה למוות. הברכה המסורתית היא "לשנה טובה תכתוב".

יום כיפור הוא יום כפרה ומחילה על החטאים שחטאנו. יום כיפור חל ב' בתשרי, והשנה הוא נחוג ב-28 בספטמבר 2009. נוהגים לצום 25 שעות, ובגמר הצום אומרים: לשנה הבאה בירושלים. סוכות חל בט"ו-כ"א בתשרי תש"ע, ונחוג השנה בין 3 ל-9 באוקטובר 2009. בחג סוכות אוכלים רק בסוכה. התפילה

דתות שונות - החגיגה מסיגישוארה

באופן יוצא מן הכלל היו"ר, חבר הפרלמנט ד"ר אאורל ויינר. על התוכנית, שהייתה עשירה מאוד, היה אחראי היועץ התרבותי של הפדרציה ד"ר אינג'ינר ז'וסה בלוס. בין השאר הופיעו קבוצת "הורה" מבוקרשט, "יחד" מבראשוב והועלתה הצגה ביידיש - "ניסיון ביידיש" - בהשתתפות השחקנית מאיה מורגנשטרן והנגנים ראדו קאפטארי ואוקטב מארדארי. לצד אלה התנהל דיון מעמיק בנושא רב-תרבותיות שארגנה הפדרציה, בהשתתפותם של אישים מכובדים מבאי הפסטיבל, וגם נערך טקס השקה לספרו של ד"ר הרי קולר "היהודים ברומניה", שבעקבותיו התעורר עניין רב לגבי הספרים החדשים בכלל. סרטיו של ראדו גאברוה על תולדות התיאטרון היידי הוצגו בבית הכנסת שחודש על-ידי התורם היהודי האמריקאי, דוד בלוס. בהקרנתם השתתף קהל רב והביקורות היו טובות מאוד.

בין ה-14 ל-22 באוגוסט נערך בסיגישוארה זו הפעם התשיעית ברציפות פסטיבל הדתות. את הפדרציה היהודית ברומניה ייצגו

הג'וינט - כניסה חגיגית לשנה השלישית לקיומה

במהלך הקיץ ארגן הג'וינט סדרת מחנות לציבור היהודי בקריסטיאן. במחנות השתתפו מאות משתתפים יהודים מכל שכבות הגילים. באותו הזמן, בבוקרשט, אוראדיה ויאסי, המשכו להתקיים התוכניות הרגילות ואורגנו אירועים מיוחדים. לרגל חגיגה שנתיים לקיום הג'וינט בוקרשט, ייערך קונצרט גדול בתיאטרון הלאומי ב-5 באוקטובר שנה זו, והוא יהיה אירוע חשוב בחיים היהודיים בעיר הבירה. ישתתפו הזמרים דיוויד ברוזה וניקו אליפנטיס. באוראדיה היה יום שבתון לכבוד חגיגות השנה השלישית של הג'וינט, בהשתתפות אישים מרחבי המדינה. לרגל ראש השנה תתקיים סעודה חגיגית בכל סניפי הג'וינט, ויחולקו בהם הפתעות לכל הבאים.

הבית של היהדות

במחזור ה-11 של בית ספר הקיץ "שיחה" בקריסטיאן התאספו בשני מחזורים כ-80 משתתפים. 30 איש השתתפו במחזור של הצעירים ו-50 נוספים במחזור דור הביניים. בין מארגני המחזורים היו הרב שלמה סורין רוזן, פרופסור ביאנקה שטיאוביה מישראל, אדי קופפרברג שהנחה את התוכנית, מירלה אשמן ובמאי ממולדובה - אנדריי מונטיאנו. התוכנית הייתה מגוונת ומעניינת: החלק החינוכי התמקד בחינוך היהודי וגם כלל בתוכו תוכנית בידור טובה. בשני המחזורים דנו בנושא השואה, האנטישמיות והאנטי-ציוניזם. דיברו בנושאי יהדות, פירוש תפילות אחדות, נשים בתנ"ך, "שאל את הרב", דנו בענייני דתות אחרות, בענייני אמונה, דו-קיום ועוד. הדיונים, הוויכוחים והחלפת הדעות בנושאים הרבים נעשו כולם באווירה נוחה ונעימה. בחלק האמנותי הייתה תחרות שהצריכה מהמשתתפים בקיאות בנושאי יהדות. התחרות הייתה מוצלחת ביותר. כמו כן לימדו שירים ביידיש, ורקדו ריקודים חסידיים וישראלים. לדברי המשתתפים המחזור הזה היה מוצלח מאוד בייחוד בשל אופיו האינטלקטואלי.

„SINUCIGAȘUL” de N. Erdman la Naționalul din București

Drumul spre teatru

„Sinucigașul”, de N. Erdman, îmi pare cea mai formidabilă armă imaginată vreodată de un artist. Această piesă, scrisă de unul din cei mai intransigenți autori ruși din perioada stalinistă, este o bombă cu explozie în trepte. Focul ei pare a nu se fi stins niciodată, ba, mai mult, în arderea sa lentă și tăcută întreținută de atmosfera „prielnică” din jur, a ajuns până la „os” și la „măduvă”. Iar raza de acțiune și efectul acestei bombe sunt (sfidând, poate, legile fizicii) din ce în ce mai mari și mai nimicitoare.

Când a fost scrisă, prin 1928, în plină teroare stalinistă, „Sinucigașul” era nu doar o comedie de un realism crud și amar, ci mai ales o piesă politică incendiară. Viza practici și consecințe ale puterii. Vorbea de foame, de șomaj, de promiscuitatea traiului în comun, în case în care intră cine vrei și cine nu vrei, și în care pereții aveau urechi. Evoca viața pe întuneric în comunismul definit de Lenin drept „puterea sovietelor plus electricitate”. Aducea în prim plan ipostaze recente ale faimosului „om de prisos”. Surprindea ridicolul unor speranțe deșarte, iraționale, legate de proiecte fanteziste. Dezvăluia cât de artificială și utopică era credința modelării unui „om nou” într-o lume ce-și dezvăluia noi fațete ale rapacității, versatilității, manipularii și negocierii individului ca pe o marfă. Vorbea de supraveghere și manipulare, de ne-

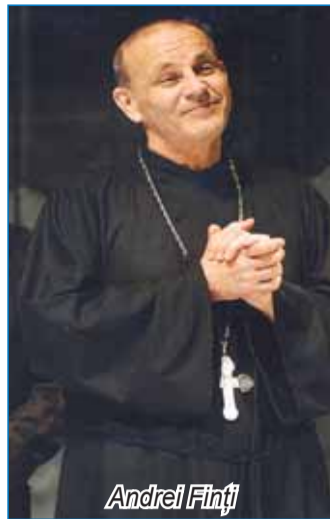
voia de sacrificii și „cobai”. Concret: chiar de tentativa folosirii lui ca martir, în numele unor instituții ale statului și al unor variate cauze ale inteligenței religiei, amorului romantic și feluritelor „isme”. Dar, aceeași piesă ilustrează și legitimitatea revoltei – protagonistul Podsekalknikov fiind un „miel care turbează”, care strigă că nu-i place marxismul. Care vrea să telefoneze la Kremlin pentru a înjura pe cineva de mamă!

Vă mărturisesc că rămân, în continuare, uimită că, după un asemenea text, Erdman nu „a fost sinucis” (asemenea lui Maiakovski din anecdota cu „Nu trageți, tovarăși!”)

Și sunt profund tulburată de cât de vizionară a fost și cât de actuală a rămas piesa și azi, din unghiul crizei omului, care suportă agresiunea ideologiilor, a masei, a presiunii folosirii lui ca un obiect, a sacrificării lui pe altarul cauzelor altora.

În „Sinucigașul”, realismul se convertește în „grotesc slav” și existențial. Hazul e trist. Umorul e negru, de spânzurătoare. Lumea e una pe dos.

Și de această dată, regizorul spectacolului de la Teatrul Național din București, Felix Alexa este la înălțime. Îl ajută mult și scenografia Diane Ruxandra Ion și muzica de scenă a compozitorului Iosif Herța. Creația

Andrei Finți

lui Felix Alexa se impune prin accentul pus pe gravitatea textului, care implică atât „decupajul” valorilor lui pamfletare, acutizate în secolul 21, cât și amplificarea a descheriderilor lui existențiale.

Dominanta grotescului tragic activează fantezia efectelor comice și ironice și a subtextelor paradoxale, ambigue și absurde.

Începem prin a fi atrași de imaginile puternice încărcate de valori simbolice, continuăm prin a fi captați și cuceriți de jocul actorilor, realism de inventiv în cheia realismului sau în cea a șarjei.

Protagonistul Dan Puric excelează în acrobația stărilor pe muchie de cuțit între râs și plâns, între implicare și distanțare. El trece cu dezinvolură (dând forță replicii, cuvântului, dar potențând unele scene prin pantomimă și desenul mișcării) printr-o mare varietate de registre. Excelente compoziții propun, alături de el, Costel Constantin, Adela Mărculescu și Ileana Olteanu, Maria Buză și Lamia Beligan. Ca și interpretii celor care au nevoie de sacrificarea altora pentru propria „cauză”: Marius Bodochi, Silviu Biriș, Marius Manole, Rodica Ionescu, Vitalie Bichir. L-am regăsit cu plăcere pe scena Naționalului, pe seriosul și dăruitul actor care este Andrei Finți, în rolul „părintelui Elpidin”

NATALIA STANCU

O voce culturală distinctă între națiunile lumii

Ce înseamnă Festivalul „Enescu” pentru melomanii din București și din alte centre culturale ale țării intrate pe harta lui? O oază de armonie în oceanul de neliniști ale vremurilor de azi; ~ bucuria de a asculta live mari muziceni ai contemporaneității; ~ un festin spiritual în onoarea muzicii enesciene, românești, universale. Și ce multă nevoie avem de artă într-o lume în care umanismul devine cu atât mai necesar cu cât suntem confrunțați, prea adesea, cu sfidarea antiumanismului, în care intoleranța ține loc de lege, iar fanatismul - de rațiune de a fi! A fost, de altfel, laitmotivul alocuțiunilor de la conferința de presă, care l-a prefațat, ale directorului Festivalului, Ioan Holender, ministrului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, Theodor Paleologu, directorului Operei Naționale București, Cătălin Ionescu Arbore, gazda conferinței. E greu, în clipa de față, când Festivalul se află în plină desfășurare, să-ți decantezi impresiile și să le sintetizezi. Câteva accente se impun, totuși. Este simptomatice faptul că, printre valorile componistice ale muzicii românești contemporane, promovate în Festival, s-au aflat și „alergători de cursă lungă” aparținând etniei noastre (Anatol Vieru, Vasile Timiș, Miriam Marbe), ca și membri simpatizanți ai ei (Liana Alexandra, Șerban Nichifor). Să-l ascuți pe Beethoven în versiunea lui Maxim Vengerov, de astă dată în ipostază dirijorală, la pupitrul Filarmonicii „George Enescu”, cu Alexandru Tomescu, Horia Mihail, Răzvan Suma la vioară, pian, violoncel, în triplu concert, înseamnă să ai viziunea tainei Începutului, a Creației, să simți că timpul curge la alte dimensiuni, să „vezi” cum se plămădește muzica din elementele primordiale. I-am admirat finețea mișcărilor baghetei, a gesturilor mâinii, capacitatea de a stabili o relație complexă între orchestră-soliști-public. Totul – cu ajutorul unei orchestre

acoperindu-și încă o dată renumele prin calitatea interpretării, omogenitate și vigoare, ca și al unor soliști de indubitabilă valoare. Pentru Joshua Bell, acest muzician din spița regelui David, noua apariție în fața publicului românesc, după succesul

(Festivalul și Concursul Internațional „George Enescu”, ediția a XIX-a, 30 august – 26 septembrie 2009)

extraordinar raportat la ediția precedentă a Festivalului, era o provocare: trebuia nu doar să-și mențină statutul, dar să-și uimească, iar, auditoriul. E adevărat că Simfonia Spaniolă pentru vioară și orchestră de Lalo i-a oferit, prin culoarea și strălucirea știute, un „câmp de acțiune” pe măsură. Ascultându-i vioara, ne-a făcut să simțim că „dragostea ca moartea e de tare”: impetuozitate și evlavie, șoaptă și țipăt, vâltoare a trăirilor și contemplație. Toate s-au contopit în clipe de mare intensitate artistică, Joshua Bell reușind întrecerea cu sine însuși. Seara de artă cu majusculă (Simfonia nr. 3 de Saint Saens și Suita nr. 2

„Daphnis și Chloé” de Ravel) a fost înțregită de măreția și simplitatea cu care Horia Andreescu a stăpânit o orchestră cu care a lucrat de multe ori (Royal Philharmonic Orchestra din Londra), de profunzimea și rigoarea cu care Iosif Ion Prunner a condus corul Filarmonicii „George Enescu”. Suntem în plin Festival și caracterizările sunt premature. Se impune, însă, o idee centrală: există în România o mare receptivitate pentru bucuriile artei, există creatori de Frumos, avem o voce culturală distinctă între națiunile lumii, cu care ne putem mândri.

IULIA DELEANU

Paul Petrescu (z.I.) - Îl purtăm în suflet

Prietenia noastră cu bunul nostru Paul Petrescu a luat naștere cu mulți ani în urmă, pe meleagurile americane, consolidându-se în schimbul nostru de idei, în domeniul culturii și artei românești.

Acad. prof. dr. Paul Petrescu, a reușit – datorită muncii sale permanente – să țină cărna răspunderii profesionale care i s-a încredințat în cadrul „Institutului de Istorie a Artei” din București. Cercetările sale de etnograf l-au îndreptat spre multe locuri părăsite, uitate, din diferite zone geografice ale țării sale natale, a cercetat solul și sub-solul care acoperise multe date istorice, a scormonit tot ce timpul a îngropat, iar cu o răbdare care îl caracteriza, și ca un profund cercetător al vremurilor demult uitate, a

scos „noutăți” pe care le-a pus în valoare în cele peste 20 de cărți cât și în numeroase studii care au fost publicate în diferite reviste de strictă specialitate. Paul Petrescu a fost convins de așa-zisele locuri care nu au fost destinate să conserve mărturiile generațiilor care s-au perindat, a curățat și înlăturat zgura care, timp de ani îndelungați, a format o „protecție” contra unor eventuale deteriorări provocate de către amatorii de „noutăți istorice”, a fotografiat orice urmă de un eventual simbol transmis, a reunit toate mesajele primite de la aneestralii poporului român și, după zile și ani de analiză, prof. dr. Paul Petrescu a redat culturii românești valorile tănuite de nenumărate secole.

Activitatea profesională i-a fost cunos-

Viața fără televizor

În vara asta am făcut o experiență de neimaginat: am trăit o săptămână fără televizor. Mă uitam în jurul meu și nu-mi venea să cred: asta-i lumea? Asta-i lumea în care m-am născut? Unde-s „vedetele”? Unde-s talk-showurile alea care te țin cu sufletul la gură? Unde-i umorul ăla subțire de televiziune? Unde-i reclama aia cu „lala sus răsară”? Cine îmi mai spune mie, de 10-15 ori pe zi, că „excesul de sare, zahăr și grăsimi dăunează grav sănătății”? Unde-i drăguțul de Irinel? Unde sunt discursurile fulminante interpretate artistic de Nati Meir? Ce lume-i asta?

După o săptămână, m-am năpusit asupra televizorului. Am dat pe prima emisiune de știri care mi-a ieșit în cale. Și am aflat imediat: „Un avion de mici dimensiuni s-a prăbușit lângă Buzău. Guvernul și sindicatul nu s-au înțeles cu privire la trimiterea bugetarilor în concedii fără plată. Judecătorii amenință cu blocarea justiției și a alegerilor prezidențiale. Madonna nu a plecat din România și nu a părăsit hotelul. Mister: la ce oră pleacă Madonna? Ministrul Turismului a dat startul salvamarilor la Mamaia. Pe autostrada Soarelui un șofer a fost surprins cu 210 kilometri la oră. În China s-a produs un cutremur de 6,2 grade pe scara Richter. Rata șomajului în Japonia a atins un nivel record. Economia Marii Britanii s-a comprimat cu 7 la sută. Avocații lui Nicolaiciuc susțin că acesta a fost intoxicat cu medicamente într-o închisoare din Statele Unite.

Un accident pe DN1, lângă Otopeni: 3 persoane au murit arse de vii în automobilul izbit de un microbuz. Profesoara celor doi copii înecați la mare a fost exclusă din învățământ. În SUA o tânără a fost sechestrată timp de 18 ani de către un recidivist. Premierul italian Silvio Berlusconi i-a dat în judecată pe ziaristi pentru supoziția lor privind relațiile lui cu o minoră. Două incendii de pădure fac ravagii lângă Los Angeles. Verdict oficial: Michael Jackson a fost ucis.”

Doamne, câtă „informație” în numai câteva minute! Dar poate că nu televizorul este vinovat pentru cum arată lumea în care trăim și din care am lipsit o săptămână. Dar poate că are și el partea lui de vină.

Oricum, nu-mi iese din memorie piesa aceea englezească de teatru, scrisă acum câteva decenii și care avea un titlu atât de contemporan, pe care-mi vine uneori să-l strig de dimineață: „Opriți lumea, că vreau să cobor!”

AUREL STORIN

Jurnal de @front

Premierul italian Silvio Berlusconi i-a dat în judecată pe ziaristi pentru supoziția lor privind relațiile lui cu o minoră. Două incendii de pădure fac ravagii lângă Los Angeles. Verdict oficial: Michael Jackson a fost ucis.”

AUREL STORIN

REALITATEA EVREIASCĂ

REDAȚIA: București, str. Popa Nan, nr. 70
Tel. / fax: 021-322.75.60
www.fcer.jewish.ro
e-mail: re2000@rdlink.ro
realitateevreiasca@gmail.com

Serie nouă a
REVISTEI CULTULUI MOZAIK
Fondată în 1956
de Șef-Rabin dr. Moses Rosen

Redactor-șef:
Dr. AUREL STORIN

Consilier editorial onorific:
DOREL DORIAN

Secretar general de redacție:
ELENA MARINESCU

Redactori: ANDREI BANC
IULIA DELEANU
LUCIANA FRIEDMANN
EVA GALAMBOS
BORIS M. MEHR

Corectură:
MIHAELA OBERSCHI

Traducători:
Ebraică: SARIT BLONDER
Ing. B. TERCATIN (Israel)
Engleză: SANDA LEPOIEV

Relații, administrator
MIHAIL TUNSOIU
Telefon: 021-314.96.90

DTP: GABRIEL IONESCU (0726-221191)
COSMIN MIUȚE

Tiparul: SC SIMPLU PRINT SRL
Gheța Robert (0743-027955)

Potrivit art. 206 C.P., responsabilitatea juridică pentru conținutul fiecărui text aparține autorului. Redacția nu împărtășește în mod obligatoriu punctele de vedere exprimate în articolele semnate de colaboratori. Redacția nu primește spre publicare decât articolele scrise cu diacritice.

Prețul unui abonament pe un an este de 30 lei. Abonamentele pentru cititorii din provincie se vor face la comunitățile evreiești din localitatea respectivă. Pentru cei din București – la sediul F.C.E.R. din str. Sfânta Vineri nr. 9-11, cod poștal 030202. Abonamentele se mai pot achita și prin mandate postale fie pe adresa F.C.E.R. – la oficiile poștale din localitate, conform catalogului de presă poz. 19375 – pe cont B.C.R. RO51RNCB0074011952750001 filiala sector 3, București. Pentru EUROPA, un abonament pe un an costă 45 de Euro (cu toate taxele incluse). Pentru EXTRA EUROPA, un abonament pe un an costă 95 de dolari USA (cu toate taxele incluse).